Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

9-10

NR. 9-10 SERIE NOUĂ (210-211) • ANUL XXIII • Septembrie-Octombrie 2018

apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

Bolintin Deal, Monumentul Eroilor din Primul Război Mondial

Din limba română nu poți pleca

de Victoria Milescu

Limba română e mereu cu noi
la bucurii, la nevoi
ea stă de pază
munților cu tâmple de argint
și inimi de aur
al căror ecou se aude prin veacuri
povestind despre feți-frumoși
luptându-se cu balauri
despre zâne și înțelepți
limba română ține deasupra noastră
tăria cerului cu stele călăuzitoare
sufletele moșilor și strămoșilor
limba română cântă, alină, mângâie
dar se și mânie uneori
întrebându-ne unde sunt vitejii de altădată
și urmașii urmașilor lor
în fiecare poartă stă limba română
cu ochii umezi își petrece în zare
voievodul purtând cămașa morții
când venim pe lume ea ne primește
cu o vocală de pâine, cu o consoană de sare
și-o înghițitură de vin roșu
ca sângele celor ce au pierit
ca ea să fie nemuritoare
limba română e de-o seamă cu veșnicia
sprijinind Carpații, Dunărea, marea
ea înflorește la fiecare fereastră
stau cu limba română la masă
și înghit greu lacrimile ei
când clopotul sună în dungă
chemându-ne să fim împreună
de oriunde-am fi pe timp de furtună
limba română e mereu cu noi
o purtăm în spinare,
în buzunare, în geamantane, în sânge, în oase
ca pe o boală rară, măiastră
de care nu te mai saturi să te vindeci
ea e văzul nostru, auzul nostru
ea e acasă
prin lumea cea mare și aspră și necruțătoare
limba română ne caută, ne găsește
până la capătul vieții, buni sau răi dar ai săi
ne adună, ne apără
ca pe-o comoară
încălzindu-ne la pieptul de mamă
din limba română nu poți pleca niciodată
nicăieri...

Editorial

Ipocrizie

Vasile GRIGORESCU

Onorabilii noștri reprezentanți – fără adresabilitate directă, pentru că în privința subiectului acestor rânduri sunt „otova” – ne cheamă pe toți, indiferent de pregătire, de înțelegerea fenomenului, de toleranța căpătată din viață și învățătură, să decidem în mod categoric, să legiferăm în privința modului în care ne putem utiliza anumite segmente ale corpului.

(Credeam că tocmai din cauza acestor lipsuri democrațiile funcționează prin reprezentare și mai puțin sau deloc prin participare directă, adică referendum, pentru că majoritatea dintre noi nu avem capacitatea de a discerne în chestiuni dificile și delicate.)

Desigur, este impropriu să-ți utilizezi capul la bătutul cuielor, brațul ca să spargi lemne sau cavitatea bucală pentru a înghiți flăcări, dar nu știu pe nimeni preocupat în mod serios de reglementarea acestor chestiuni și, mai cu seamă, de a le pune în consonanță cu capacitatea de a crește și educa copii.

Relaționarea bunei creșteri a copiilor doar de actul procreării nu este decât o ipocrizie și citâm în sprijin un emoționant cântec patriotic ce afirmă, răspicat: „M-a făcut muica oltean !” Mai întâi, cei interesați s-ar putea întreba cine-a fost mama acestui individ, care i-a asigurat un atât de puternic marcator identitar ? Apoi, dacă suntem atenți, se desprinde mult bun simț din respectivul vers, pentru că nu zice „m-a născut”, ci „m-a făcut”, adică „m-a construit”, cu încetul, ca pe o catedrală, să zicem. Prin urmare, putem trage concluzia că pentru „oltean”, e mai importantă „muica” care l-a format, decât cea care l-a născut.

Așadar, ce criterii folosim pentru a judeca cine este îndrituit a instrui ? Este mai „sănătos” a se educa un copil de către un criminal, un violator, un analfabet, doar pentru că deține calitatea de părinte legitim ? Ce putem spune de educația ce o pot oferi copiii care fac copii, cei sub 14 ani, de care, de exemplu, zona Bolintinului este plină din cauza unei „tradiții” etnice perpetuate cu îngăduința tacită a autorităților, atât laice cât și religioase ? Dar despre părinții violenți, atât cu odraslele, cât și între ei, alcoolici, violatori, pușcăriași ?...

Decât un act retrograd, al dezbinării românilor în chiar ajunul Centenarului, al întoarcerii la discuții valabile cu decenii în urmă, în vremuri pe care le credeam de mult trecute, mie, unul, mi s-ar fi părut mai utilă direcționarea banilor alocați pentru referendum către manuale și auxiliare, spre fondurile școlilor, pentru ca părinții – toți părinții ! – să nu mai fie nevoiți să susțină din buzunarul propriu „învățământul gratuit” promis de Constituție. De aici, prin „ricoșeu”, în privința manualelor pline cu greșeli despre care se vorbește în aceste zile, nu am a spune decât că era nevoie să-i lase pe profesioniști să se ocupe, căci, pentru mulți, vor fi singurele cărți pe care vor pune mâna în viața lor. Este tristă întâmplarea, absolut reală și verificabilă, cu un fost coleg de școală – azi încă profesor – al unuia dintre membrii redacției noastre, care a replicat, în momentul în care redactorul îi recomanda niște cărți: „Lasă, mă, ce să mai citesc, n-am citit destul în facultate ? !”

Să stăm strâmb, dacă nu putem altfel, dar să judecăm drept care sunt adevăratele necazuri ale neamului nostru, fiindcă o societate sănătoasă își protejează minoritățile cu aceeași înverșunare cu care își apără cultura și identitatea.

OAMENI DE LÂNGĂ NOI

MIHAIL SADOVEANU

pag. 7

Am citit despre...

Fotografiile scriitorilor (II)

Florentin POPESCU

Fără îndoială, cum sugeram și în episodul anterior, istoria literaturii noastre se poate citi nu numai prin textele celor care au scris/scriu despre ea, ci și prin privirea atentă a fotografiilor (portretelor) scriitorilor. Și nu trebuie să fii un bun psiholog pentru a ghici/intui dincolo de imagini câte ceva din personalitatea, din firea și chiar din modul de a gândi ale celui/celor care au fost imortalizați pe hârtia fotografică.

Firește că un Grigore Alexandrescu, renumitul fabulist, este mai interesant pentru privitorii din juru-i și pentru posteritate în costumu-i sobru, cu mâna la frunte (ca și cum ar privi în viitor). Pe reverul hainei se vede strălucind o medalie. Nu mai puțin impresionant este și C.A. Rosetti, in ținută de iuncăr, cu pieptu-i plin de fireturi și ciucuri.

Foarte stăpân pe sine, Mihail Kogălniceanu se sprijină cu mâna dreaptă de o comodă, în vreme ce stânga o ține îndoită și rezemată de șold – ipostază care, mai târziu, avea să-l inspire și pe sculptorul care i-a realizat statuia de bronz din piața bucureșteană ce poartă numele marelui politician, diplomat și om de cultură, „sufletul” Unirii Principatelor și al lui Alexandru Ioan Cuza.

Constantin (Costache) Negruzzi apare în două fotografii stând în fotoliu, degajat, cu mina omului care parcă ar vrea să spună „Bine, dacă vrei dumneata să mă fotografiezi, n-am nimic împotrivă”. Nu mai puțin interesante sunt și două fotografii ale lui Vasile Alecsandri purtând pălărie și baston, cu totul altfel decât ne-au obișnuit

(continuare în pag. 2)

Ion Andreiță
Strugurii copilăriei pag. 4

Neagu Udroiu
Făt-Frumos trece strada pag. 12

Menuț Maximinian
Ioan al Banatului și Cuvântul ce aduce veșnicia pag. 13

Vasile Grigorescu
Doi eroi: Călin și Vasile Tănescu pag. 22

circumscrieri

Neutralitate

Alexandru Cazacu

De multe ori, se consideră că o poziţie neutră cu privire la orice gen de subiect generat de evenimente, planuri sau idei este preferabilă, ea realizând o mai bună radiografiere a situaţiei. Desigur, pentru aflarea punctelor de vedere se apelează la analişti, sociologi, psihologi, economişti şi, în funcţie de „oportunităţi”, şi la specialistul în domeniul supus discuţiei. Există nenumărate dezbateri din care, la o minimă scanare, se desprind rapid concluzii ce pun sub semnul întrebării neutralitatea oferită drept sistem de referinţă.

Se ajunge la situaţia ca o persoană de bună credinţă, pentru a avea, cât de cât, o imagine completă asupra unui eveniment, să fie nevoită să urmărească mai multe surse de informare şi analiză, cu opinii total opuse, pentru a încerca apoi, pe cont propriu, o sinteză nepărtinitoare, adică să se comporte ca un jurnalist sau ca o agenţie de ştiri. Neutralitatea devine astfel căutată (dacă mai există interes şi nu s-a instaurat o lehamite cauzată tocmai de discrepanţa informaţie-realitate), subiectivă şi nu indusă de media, analişti sau instituţii publice.

Acum aproape o sută de ani, un tânăr poet talentat înscris în primul an de studii universitare în Bucureşti renunţă la continuarea acestora şi se mută într-o ţară neutră prin excelenţă, Elveţia, mai exact la Zürich, unde într-un deja faimos astăzi Cabaret Voltaire pune bazele unui fenomen cultural european numit dadaism. S-a scris mult şi se va mai scrie despre acest curent avangardist, ce s-a răspândit atunci aproape în toate oraşele importante ale Europei. Românul Tristan Tzara (1896-1963) este iniţiatorul şi artistul care a atras lângă proiectul său personalităţi de marcă, pictori, muzicieni, scriitori. Mesajul era constituit dintr-o replică absurdă la absurditatea unei societăţi ce tocmai atunci, în 1916, se dezintegrase într-un mare război mondial. Ridica hazardul la nivel de creaţie într-o lume a derapajelor grave dintre modele oferite şi comportamentul lor. Puţin bogat în idei estetice, dadaismul lui Tzara mai degrabă provoca prin discrepanţele dintre gândire şi expresie. Ulterior, odată cu mutarea mişcării la Paris şi apropierea ei de suprarealismul francez, fenomenul continuă, în principal datorită lui Tzara, până la intrarea acestuia în rezistenţă. Poetul, dezamăgit de evoluţia politică a partidului comunist la care aderase, revine la o poezie aproape deloc avangardistă. Încă din perioada când era elev de liceu în ţară, în puţinele versuri publicate în limba română, se putea întrezări în Tzara un poet autentic, dezinvolt, puţin ironic şi deschis spre invovare: „*Între doi castani împovăraţi ca oamenii ce ies din spital/ Crescu cimitirul ovreiesc – din bolovani/ La marginea oraşului, pe deal/ Mormintele ca viermii se târăsc.../ Docarul galben ne aşteaptă în faţa gării/ În mine se rup trestii cu foşnet de hârtie/ Vreau să mă sfârşesc încet de-a lungul ţării/ Şi să-mi ezite sufletul ca dansatorul pe frânghie.*” (*Vino cu mine la ţară*)

Tot în neutra Elveţie, la Laussane de această dată, ajunge în 1981 Ion Caraion (1923-1986). Aceasta se întâmpla după o viaţă aventuroasă şi plină de dramatism, iar acolo va desfăşura o activitate de denunţare a abuzurilor şi mistificărilor regimului social-politic al României comuniste. Component al unei generaţii „pierdute” sau a „războiului” (al doilea) şi el contestatar şi inovator, la început s-a văzut nevoit să trăiască două perioade dure de încarcerare, totalizând aproape unsprezece ani de detenţie, iar apoi (după cum arată ultimele documente), pentru a putea să publice şi să se desfăşoare în mediul literar autohton – unde a avut o prodigioasă activitate, atât ca poet dar şi ca traducător şi critic literar – a fost obligat la o bizară colaborare cu sistemul de securitate al regimului comunist. Rezultă o biografie dificil de parcurs, cu atât mai mult de trăit, pentru un poet remarcabil ce a făcut legătura cu poezia noastră interbelică. Imagist, parabolic de o confesivitate ce te face părtaş unui univers ce îl trăieşti pentru a-l uita, afirmă că „*Tristeţea mea e mai nemuritoare decât bucuria voastră*” şi care vedea lumea astfel: „*Prin uşa deschisă – brîu gros de umbră – plopii izbucneau către cer./ Şi degetele-i alergau pe clape/ tremurătoare ca frunza plopului/ Paşii cuiva s-au oprit în noapte/ Din ochii ei ca fumul de ţigară/ zbura un future/ Timp cu coviltirul sur/ ...şi am iubit-o pe femeia aceea/ care nu m-a întrebat nimic niciodată.*” (*Îndepărtare*)

Două destine care au încercat să se opună, nu doar artistic, unor situaţii absurde, generate de imensul decalaj dintre discurs şi realitate, de dubla evaluare utilizată de cei care, pe de o parte, au declanşat un război mondial, respectiv de un regim totalitar ce a distrus comunitatea anihilând individul. Doi poeţi care au decis, trecând prin epoci la fel de dificile, unul în Vest, altul în Est, că atunci când ai de ales între adevăr, bine, frumos şi altceva, neutralitatea este, ca şi astăzi, imposibilă.

Am citit despre...

Fotografiile scriitorilor (II)

(urmare din pag. 1)

să-l vedem manualele şcolare şi ediţiile de masă ale scrierilor lui, unde bardul de la Mircești poate fi văzut cu capul descoperit şi cu calviţia avansată – atribut care, trebuie să recunoaştem, îi dă, totuşi, o anume prestanţă, o anume originalitate de neconfundat.

La fel, Titu Maiorescu apare în aceeaşi postură – de unde deducem numaidecât că poziţia cu pricina era un loc comun pentru fotografii vremii.

A-şi lăsa pentru eternitate portretul legat de hoby-urile personale a fost/ este, fără îndoială, una din plăcerile (slăbiciunile ?) scriitorilor noştri. Aşa, bunăoară, deşi nu ştim să fi fost vânător, Alexandru Odobescu s-a fotografiat ţinându-l pe după umeri (în timp ce acela stă aşezat pe un fotoliu şi ţine în mâna dreaptă puşca sprijinită de podea), pe C. Cornescu, prietenul care i-a inspirat celebrul eseu *Pseudo-Kynegeticos*, pe care i l-a şi dedicat, text dat de exemplu în liceele şi colegiile româneşti din toată ţara pentru ceea ce înseamnă eseu.

Venind mai aproape de zilele noastre, constatăm că mentalitatea scriitorilor a cunoscut şi ea oarecari mutaţii şi că sobrietatea şi „tipicul” impus de cel aflat în spatele camerei cu bruduf ori a aparatului modern de fotografiat au cam fost abandonate sau în orice caz marginalizate.

Al. O. Teodoreanu, cunoscut de toata lumea sub numele de Păstorel, autorul unor romane cu caracter Comic (*Hronicul măscăriciului Vălătuc*, *Un porc de câne*), dar mai ales al unor epigrame şi catrene savuroase vizând puternicii zilei (de unde i s-a şi tras, fiind băgat în închisoare de către comunişti), tarele sociale, dar şi pe confraţii scriitori, devenit popular fiindcă decenii în şir (şi încă şi azi !) creaţiile lui au circulat pe cale orală, într-o fotografie publicată de G. Călinescu în *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, apare într-o ipostază cum nu se poate mai potrivită: într-o inspecţie oenologică, adică într-o cramă cu multe butoaie. Ori, se ştie, Păstorel era un bun cunoscător şi degustător de vinuri (de acolo şi-a atras şi supranumele de „păstor de vinuri”). Nu întâmplător, el a scris şi o carte de gastronoimie, cu reţete care de care mai „apetisante”, unele dintre ele putând fi realizate şi astăzi de către bucătarii de talent, chit că limbile de privighetoare şi alte „raritaţi” nu ştim de unde ar mai putea fi procurate...

Prin anii ’50 ai veacului trecut, într-o vilă de pe Şoseaua Kiseleff a funcţionat, cum se ştie, Şcoala de Literatură, printre ai cărei elevi s-a numărat şi Nicolae Labiş, autor între altele şi al celebrului poem *Moartea căprioarei*.

Într-una din fotografiile de atunci îl vedem pe foarte tânărul poet la braţ cu doi colegi, I. Portik şi I. Buda. Năstruşnicul Labiş a fost surprins ridicând piciorul drept şi scoţând limba la fotograf – imagine in total constrast cu altele în care apare fie mânând o căruţă cu cai pe plaiurile natale, fie privind încruntat înainte, fie citind o carte într-unul din balcoanele şcolii, fie „deghizat” în cioban bucovinean.

Mihail Sadoveanu şi Tudor Arghezi, poate cei mai fotografiaţi scriitori români contemporani, personalităţi care au dominat cea de a doua jumatate a secolului trecut, pot fi văzuţi în imagini care, ele singure, ar putea alcătui o biografie ilustrată pe cât de inedită pe atât de interesantă.

Ce dovedesc ele ? ne-am putea întreba retoric. Şi tot retoric ne-am putea răspunde: Dincolo de operă, de pagina scrisă, de vers sau de proză au stat/stau nişte oameni ca toţi ceilalţi, cu preocupări şi pasiuni prin nimic deosebite de ale altor contemporani ai lor şi ai noştri. Dar legătura dintre biografie şi operă se impune în cazul lor mai mult decât în al altora, fiindcă prezintă parcă un plus de „mister”, un plus de atractivitate – observabil, fără mari eforturi şi în operele lăsate nouă şi posterităţii de către ei.

Cum au fost văzuţi scriitorii noştri de către contemporanii lor, pictori, desenatori şi caricaturişti reprezintă un alt capitol, la fel de incitant, al literaturii noastre. Vom vedea în episoadele următoare.

BOLINTIN - Istorie în imagini

Imagini din colecţiile Sile Tănescu şi Ciprian Necşuţu

1940, Str. Lt. Călin Tănescu, azi Partizan - Casa familiei Tănescu: sus stânga Sile Tănescu, în dreapta mama lui, Maria, jos surorile, stânga Elena şi dreapta Aglaia cu soţul ei Pr. Gh. Nedelcu

Şcoala Crivina, 21 ianuarie 2006, construită în 1909, în prezent demolată

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

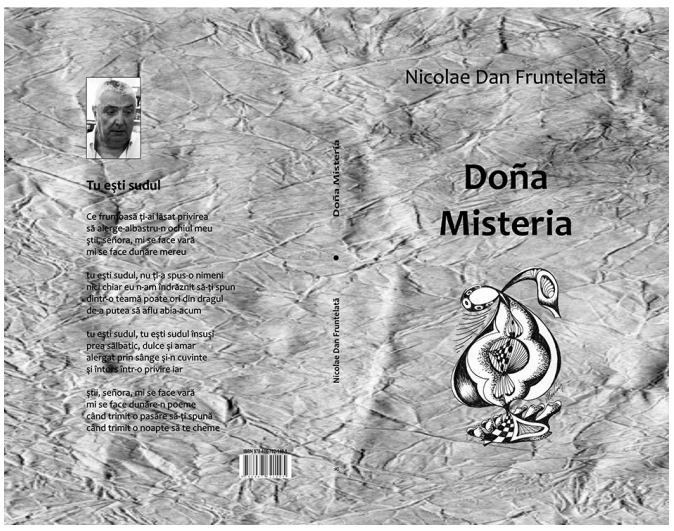

Nicolae Dan Fruntelată

DOÑA MISTERIA

La întâlnirea cu un mare pictor și prieten al nostru, Tudor Meiloiu, am imaginat o antologie de versuri de dragoste pe care o ilustrează prietenul meu cu desenele lui, niște zboruri ale păsărilor măiastre. În câteva zile cartea se va tipări la editura Ralucăi Tudor. O carte sub semnul Sudului nostru...

Autorul

DRAGOSTE DIN FLORI

Mândra nenii, fată dragă
ți-am adus o saxifragă
și-o passifloră de-argint
un boboc de horsemint
o medillină buimacă
dintr-o țară mai săracă
și-o heliconia tristă
să crezi că nici nu există
te-am împodobit cu ele
fată vrăjită de iele
am văzut cum trecu veacul
până a-nflorit zambacul
și sălbatic și impur
a luat foc iarba din jur
și pe rug dansa ideea
ca floarea de calathea
Mândra nenii, fată dragă
eu te-am iubit viața-ntreagă

CÂNTAR DE DRAGOSTE

De frumoasă ce era
când s-a așezat pe iarbă
a luat foc iarba sub ea
De frumoasă ce era
sărea cămașa pe ea
și sânii îi dezvelea
De frumoasă ce erai
n-aveai loc în niciun rai
Te văzui, ardeai ca macul
amiroseai ca zambacul
și te-am iubit viața toată
eu, băiat și tu, o fată
din zarea Levantului
din pădurea Rastului
din decindea dunăreană
floare albă, obligeană

TU EȘTI SUDUL

Ce frumoasă ți-ai lăsat privirea
să alerge-albastru-n ochiul meu
știi, señora, mi se face vară
mi se face dunăre mereu

tu ești sudul, nu ți-a spus-o nimeni
nici chiar eu n-am îndrăznit să-ți spun
dintr-o teamă poate ori din dragul
de-a putea să aflu abia-acum

tu ești sudul, tu ești sudul însuși
prea sălbatic, dulce și amar
alergat prin sânge și-n cuvinte
și întors într-o privire iar

știi, señora, mi se face vară
mi se face dunăre-n poeme
când trimit o pasăre să-ți spună
când trimit o noapte să te cheme

MI-E DOR DE NOI

Și toate umbrele verii
s-au spălat în ploi
acolo, în Sudul fantastic al câmpiei,
la Siliștea crucilor unor învățători bătrâni,
bolnavi de dorul nostru chiar și azi
când iarba Dunării le înflorește pe gură
Acolo, iubito, îmi e dor de noi
alergam pe un câmp, părul tău flutura
ca un steag al vântului neînvins
ochii tăi luminau albastru-azuriu
istoria acelei țări vrăjite
Mulțumim, Doamne, că nu ne-ai ferit
de iubire și de alte ispite
Dimineața ne spăla tălpile, roua urca
până pe buzele tale cerești
luate de nu mai știu unde, din locuri
sârbești ori poate aromânești
Iată, spuneam, de aici începe
ținutul barbarilor, dinspre Hunia
vin călărețiii negri ai lui Attila, poate
s-or întâlni cu o legiune iudaică
vor scăpa jumătate, vor muri jumătate
Iată, de acolo vin însângerați prinții sârbi
tăiați pe Câmpia Mierlelor, atunci și acum
noi făceam istoria, lumina mea,
să pară o poveste, să pară un drum
Ce tineri și ce departe eram
când toate umbrele verii se spălau în ploi
mi-e dor ca unui cuțit de rana pe care a făcut-o
mi-e dor, iubita mea,
mi-e dor de noi

FETELE DIN CÂMPIE

Fetele din câmpie
nu sunt mai mult de o mie
ca mânzele în luncă
acolo unde e Dunărea mai adâncă
au ochii verzi ca iarba și trupul
de salcie crudă
atinsă doar de priviri
și de ploaia ca o patimă udă
când stau pe pământ primăvara
de căldura lor se aprinde
cu un foc uriaș, toată țara
arde până la temelie
Du-mă, Doamne-n câmpie
să le mai văd o dată
nu sunt mai mult de o mie
legănând Sudul meu ca pe-un prunc
nenăscut, dar iubit
ne'nceput, dar sfârșit
Mai du-mă o dată
din adânc în adânc

TE VĂZUI

Te văzui așa subțire
și crezui că ești de fum
de argint ori de mătase
tot așa mai cred și-acum

te simții ca pe o rană
care-mi înflori deodată
și plecai cu tine-n lume
dor, durere luminată
era toamnă când tăcerea
ți se vinde verde-n ochi
fata mea, cuvânt și cântec
de păzit ori de deochi

se făcu o apă lină
izvorâtă dintr-o stea
și-o trecurăm în picioare
cum se trece Dunărea

ca doi pomi care trag cerul
și câmpia după ei
singuri, ca un vis de singuri
când ți-e teamă dar îl vrei

te văzui așa subțire
și crezui că ești de fum
de argint ori de mătase
tot așa mai cred și-acum

ATÂTA VIS ÎMI UMBLĂ TRUPUL

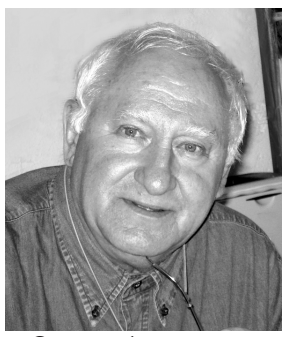
Sub fruntea lunii curge soare
pe drumul nopții-amăgitor
și sunt bolnav ca o armată
care s-a otrăvit de dor

Atâta vis îmi umblă trupul
iar oasele sunt crengi de vis
dacă mă vrei, dărâmă turnul
de somn, în care cânt închis

Pribeag să mă găsească ziua
acelui semn de leac sonor
că sunt bolnav ca o armată
care s-a otrăvit de dor

SPLEEN

Plouă pe lacurile Como, Garda
Mai sus, în Alpi, ninge puțin
Sufletul alb al unei domnișoare
Prințese s-a îmbolnăvit de spleen
Plouă la fel, la noi, în Valea Vlăicii
Și-n piața mare de la Severin
Iar fetele cu sânge de sârboaice
Par a cânta și-a povesti de spleen
Un vaier, Doamne, ară continentul
Și fetele, la fel, se sting de dor
Cad menestreli cu fruntea în balade
Iar Făt-Frumos, bătrân și călător
N-a mai ajuns la ele, frig și ploaie
Pe Como, Garda și la Severin
Și primăvara toată e-o minciună
Când Europa suferă de spleen

Don Andreiță

Jurnal pur și simplu

Strugurii copilăriei

Mă vizitează acasă, pe cârja suferinței mele (multiplă fractură de os, între șold și genunchi, piciorul drept) prietenul Ștefan Crudu, din Bolintin Vale, secretarul general de redacție al revistei *Sud*, care apare în acest oraș. Îmi transmite salutări de la redactorul șef Vasile Grigore – însoțite de amenințarea să-mi reiau cât mai repede colaborarea – și-și fixează privirea pe neastâmpărata cârjă ce se zbate sub brațul meu. Îi zic, mai în glumă, mai în serios: O stăpânesc greu, ar vrea să se facă aripă. Du-o la târg, zice el, și speri-o c-o vinzi, să vezi cum se cumințește. Ștefan ține în revistă rubrica „Mersul târgului”, care face vâlvă printre cititori. Altceva nu ai să-mi spui – fac eu pe supăratul – alte vorbe să-mi aduci ? Ooo ! ba, da, sare el, uitasem, iartă-mă – și prinde să cotrobăie în papornița în care se îngrămădesc, de-a valma, reviste, cărți, pâine, albume, plaivaze și alte marafeturi. Ți-am adus niște struguri, zice, din via mea; primii la coacere, blanc, nu știu dacă ai auzit de soiul acesta… local. Și scoate un platou-farfurie – cum l-a protejat, în înghesuiala din paporniță ? – încărcat cu niște struguri negri, cu rouă pe ei. Cum, mă, *blanc*, când ei sunt negri ? Nu știu, nene, noi, bolintinenii, așa le zicem, blanc, și nu se supără nimeni. Și-mi bagă farfuria în frigider.

…Doamne, ce struguri ! ce nuanțe de culori, ce curcubee negre-albăstrii, ce parfum, ce savoare ! – mă minunez, nevenindu-mi să cred. Struguri coborâți din grădina Raiului ! Și-mi amintesc, deodată, că asemenea struguri am mai mâncat cândva, în copilărie; doar în copilăria și adolescența mea, rămase amândouă, undeva, în urmă, cu vreo câteva decenii. Și gândul mă întoarnă într-acolo, în anii satului de demult; apartamentul dispare ca într-o alchimie uriașă, iată-mă în pridvorul casei părintești mirosind a levănțică și busuioc, și o nalbă mare își întinde gâtul subțire spre umărul meu. Mirajul se schimbă brusc – și mă văd/sunt pe dealul cu vii, între băieți și fete cu chipuri cunoscute; tot într-o toamnă, plecați de acasă să păzim la vie, un obicei vechi, care numai *păzit* nu însemna, ci mai ales un prilej al nostru de a fi împreună.

Povești și doine, ghicitori, eresuri…

Ne adunam așa, seară de seară, pe dealul cu viile, alegând loc de unde puteam privi roată – și încingeam foc, rotunjind în juru-i porumbi la copt. Era și acesta un dichis, alesul porumbilor, și nimeni nu era mai meșteșugit ca Ionel al lui Codănău, care știa să-i aleagă nici cu lapte, dar nici să-ți pocâltești dintele-n boabă. Învârteam porumbii la foc cu bețe anume alese, de zarzăr roșu ori de cireș amar. Jean al lui Leasă da fuga și aducea un ulcior cu apă de la fântâna lui Dinică, unde era cea mai bună apă de pe toată valea, de se înghesuiau femeile să ia pentru fasole, că fierbea bine. Tite al lui nea Oniță Gae culegea un coș de struguri – de-ăștia negri, de care mă minunez astăzi – și petreceam așa toată noaptea. Struguri cu porumb copt, ori cu pâine coaptă-n țest – nu cred să fie ceva mai bun pe lume, mai gustos, mai ademenitor. Struguri negri, unii anume, ca strugurii aduși mie astăzi de confratele Ștefan Crudu; struguri cărora noi le ziceam *ananas* (deși – ciudat ! – despre adevăratul fruct ananas nu auzisem, nu-l văzusem; cum să fi intrat acest cuvânt în limbajul nostru, nimeni nu știe; și nu de azi-de ieri, că așa îi știau și părinții noștri.

Din sat se ridica un fum lăptos – și câte un glas de mamă se auzea rar, pierdut în dunga văii, chemându-și odraslele la somn.

Apoi satul adormea lin. Adormeau părinții și bunicii noștri, rupți de oboseala muncii de peste zi, de peste viață. Uneori, bunicii nu mai adormeau; urcaseră dealul opus viilor, și se culcaseră în cimitir. Ei își făcuseră datoria, pe care o transferaseră, acum, pe umerii fiilor-părinți ai noștri.

Ce oameni puternici ! Ce vremuri frumoase ! Părinții, bunicii și străbunicii noștri, strămoșii ! – care revin la noi prin balade și doine, încopciați în mituri și legende. Ori reînviați de pana fermecată a câte unui poet atins de aripa geniului. Așa cum este prietenul meu de tinerețe, Felix Sima din pridvorul Vâlcii, care, într-o poezie soră cu veșnicia, îi evocă:

îndurau – puteau să-ndure
și mureau – puteau să moară
peste boabele de mure
printre pietrele de moară

ei aveau – puteau să aibă
mersul tragic și fantast
nu se speriau degrabă
nici de zeul cel mai cast

se spălau – aveau zăpadă
și spuneau – cum eu vă spun
din cireșii din livadă
făceau țevile de tun

ei mergeau – puteau să meargă
și vedeau – puteau să vadă
cu un ochi de boltă-ntreagă
care nu putea să cadă

și cântau – puteau să cânte
doina-aceasta strânsă-n dinți
mestecând-o-n frunze crude
ei ne-au fost rămas părinți

„Doină de părinți” se numește poezia, iar autorul ei este, cum îl numea cineva, „membru al Lojei Soarelui și Lunii, acoperit periodic de rouă, de brumă și zăpezi albastre… (iar) dacă ne gândim bine, el ar putea să fie chiar o fantasmă”. O fantasmă ca toți acei prieteni ai mei din copilărie, pe care mi-i aduse sub privirea memoriei tipsia cu struguri dăruiți de Ștefan Crudu de la Bolintin Vale.

Mulțumesc, Ștefane ! Ție ți se dedică aceste însemnări, vestind revenirea mea între pălmașii condeiului.

Titus Vîjeu

CĂRȚILE SUDULUI (XI)

Patru caiete A4

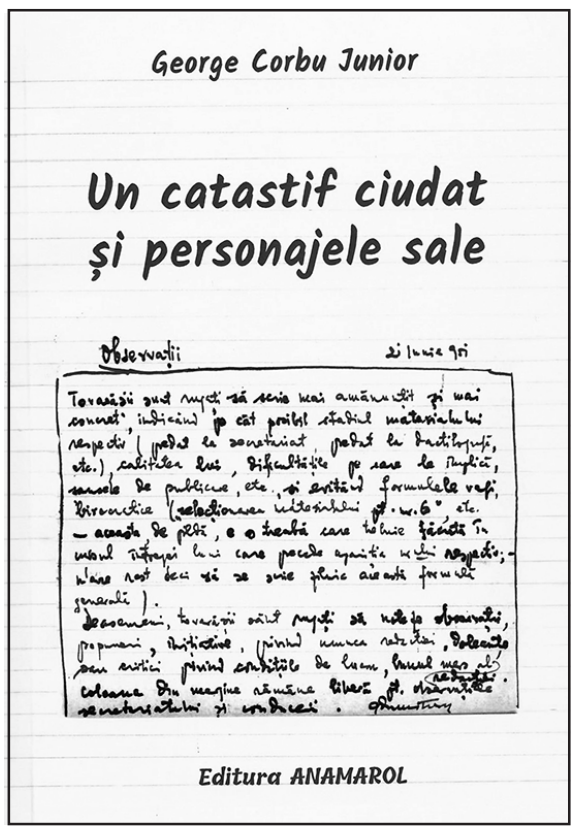
În ziua de 21 iunie 1951, la un deceniu (fără o zi) de la celebrul ordin al Mareșalului Ion Antonescu privind trecerea Prutului, într-o tânără redacție literară din Cluj (încă nedevenit Cluj-Napoca), pe prima filă a unui caiet obișnuit, conducerea reprezentată de Geo Dumitrescu îi îndemna pe confrații din subordine „să scrie mai amănunțit și mai concret, indicând pe cât posibil stadiul materialului respectiv (predat la secretariat, predat la dactilografă etc.), calitatea lui, dificultățile pe care le implică, șansele de publicare etc.”

Publicația în cauză se numea *Almanahul literar* și era menită să echilibreze viața literară a orașului transilvan, în care existau deja două prestigioase reviste în limba maghiară (Kórunk și Utúnk) și o puternică grupare literară încă din perioada antebelică.

Epoca era una frământată, marcată de prezența militară sovietică dar și de înfluența masivă a ideologiei staliniste, promovată cu cerbicie de cuscrul „părintelui popoarelor”, propagandistul de tristă amintire Andrei Jdanov, al cărui fiu se va căsători cu Svetlana Alilueva, fiica generalissimului și a cărui moștenire doctrinară – *jdanovscina* – bântuia și prin țările din jur. România se afla deja la remorca Kremlinului în marșul împotriva Occidentului și a ideilor democratice. Ca urmare, până și munca într-o redacție literară trebuia să se desfășoare la vedere, adică în mod controlat, obligându-i pe componenții redacției nu doar la într-ajutorare, ci și la unele penibile delațiuni profesionale.

N-am fi aflat niciodată de existența unui astfel de „martor de cerneală și hârtie” – cum sunt ispitit a numi cele patru caiete dacă ele nu ar fi ajuns în mâinile unui febril colecționar, domnul George Corbu jr. a cărui prețuire pentru documentele literare este deja cunoscută publicului, mai ales după apariția cărții lui Ion Brad, *Comorile unui prieten tânăr: George Corbu jr.* (ed. Muzeului Literaturii Române, 2016) prin care sunt incluse în circuit public admirabilele consemnări aparținând unor mari scriitori români, sub forma dedicațiilor – nu odată surprinzătoare prin profunzimea și emoția afectivă transmisă destinatarilor. Recuperând aceste cărți din biblioteca unor importanți autori români sau străini, tânărul colecționar le-a scos la lumină, dăruindu-le o nouă viață. A fost și cazul masivei biblioteci a lui Geo Dumitrescu, poet al unei avangarde insurgente (gruparea *Albatros* din vremea războiului), traducător hărăzit al lui Baudelaire și prim director al revistei *România literară*, după transformarea *Gazetei literare* (concepută după modelul sovietic al revistei moscovite *Literaturnaia gazeta*) într-o publicație de esență națională.

Tinerii redactori ai *Almanahului literar* de la Cluj

(revistă ce avea să devină *Steaua* prestigioasă de azi) pe care Geo Dumitrescu îi îndemna (obliga) să-și justifice zilnic prezența, se numeau Cornel Regman, Iosif Pervain, Mircea Zaciu, Victor Felea, Aurel Gurghianu, Aurel Martin, Aurel Rău, A. E. Baconsky, George Muntean și desigur, nu în ultimul rând, Ion Brad –cel care avea să se impună atenției publice ca poet, prozator, memorialist, eseist și diplomat și care va lămuri în dialogurile cu George Corbu jr. multe din „necunoscutele” consemnărilor din *Un catastif ciudat și personajele sale*. Acesta este deci titlul incitant al apariției de la editura Anamarol, 2018 ce înfățișează un fragment de viață literară de la începutul deceniului socotit obsedant, pe bună dreptate. Citind toate rapoartele privind „sarcinile de serviciu” ale redactorilor, nu-ți vine să crezi că – intrați în malaxorul ideologic al epocii – sus-amintiții autori aveau să devină incontestabile personalități ale poeziei, prozei și criticii literare românești contemporane. Simpatiile și antipatiile grupului erau determinate de structura caracterială a fiecăruia dar și de o dedublare impusă de rigorile vremii. Astfel, aflăm din prefața lui Ion Brad că „Geo Dumitrescu, în chip de cenzor și tartor în timpul zilei, devenea altul seara, când ne invita la un pahar de bere sau votcă, undeva, la un bufet modest, ferit de văzul târgului, într-o schimbare inexplicabilă”.

Și tot Ion Brad aduce necesare clarificări în dialogurile purtate cu cei doi Corbu (Senior și Junior) despre atmosfera apăsătoare a proletcultismului, din care s-au extras cu dificultate scriitorii clujeni tineri, «redactorii acestei prime publicații literare postbelice din Ardeal (care) și-au răscumpărat cu asupra de măsură „vinile” din acel moment istoric extrem de dur, al luptei de clasă ce se tot ascuțea și pe care unul dintre redactori, responsabilul sectorului de poezie, o menționa *expressis verbis* într-o celebră, dar infamantă poezie».

Trimiterea este la adresa unei strofe din *Frasinii de la răscruce* a lui A. E. Baconsky, în care poetul medita sobru: „Trece înc-o noapte, înc-o zi / Se ascute lupta dintre clase / Iar chiaburii se arată a fi / Elemente tot mai dușmănoase”.

Cine-ar crede astăzi că autorul eseurilor din *Meridiane lirice* și al prozelor *Corabia lui Sebastian* a scris astfel de stihuri neroade în sens și inabile prozodic ?

E greu de înțeles felul în care propaganda de partid mutila talentele tinere (câte vor fi fost) obligându-le să rimeze rudimentar și penibil.

Cu toate acestea, mulți dintre tinerii autori clujeni s-au salvat, profitând de contextele istorice care s-au modificat cu oarecare timiditate după moartea lui Stalin și – la un deceniu distanță – după dispariția lui Gheorghe Gheorghiu-Dej.

(continuare în pag.5)

CĂRȚILE SUDULUI (XI)

(urmare din pagina 4)

Catastiful... lasă să se întrevadă unele aspecte neclare din existența unor scriitori, interziși practic în epocă precum Ștefan Augustin Doinaș, fost component al Cercului Literar de la Sibiu și care, pentru a rezista material în refugiul său din comuna părintească arădeană (Caporal Alexa) publica poeme sub numele unui consătean, student la Biologie; sau cazul altui „cerchist" de seamă, I. D. Sârbu, obligat și el să folosească numele unui june ce avea să se impună peste ani ca un activ gazetar sportiv. Iar dintr-o consemnare a lui Mircea Zaciu aflăm despre vizita în redacție a unui „sergent dezghețat", Radu Costin, ce-și făcea stagiul militar la o unitate de cavalerie din Cluj și care avea să devină „ficționarul" Radu Cosașu...

Viitorii istorici literari pot afla astfel de „revelații" din filele pline de informații incitante, descoperind ceea ce poetul Aurel Rău definea în finalul „ciudatului catastif" drept „un document de timp" aceste caiete acoperite de scrisul mai multor scriitori care, datorită valorii dobândite, l-au transformat în document de viață...

Paznic la amintiri

„Povestea bolintineană" relatată de Romulus Dinu în *Paznic la pepeni* (volum îngrijit de Vasile Grigore, Ștefan Crudu și Ciprian Necșuțu – editura RawexComs, 2018) îl readuce în actualitate pe eminentul medic neurolog, afirmat în anii 70-80 ai secolului trecut ca autor de anticipație și memorialist dar și ca povestitor (în proză și-n alexandrini) al *Vitejiilor lui Rustem*, contribuind astfel la răsădirea în limba română a marilor pagini din *Cartea Regilor* (*Sah-Namé*) a persanului Firdousi.

E limpede că Romulus Dinu a fost o personalitate științifică și culturală de certă valoare, pe care consătenii

(concitadinii) săi din Bolintin Vale au decis să o reintegreze în conștiința publică a locului. Născut în anul 1921 în familia unor institutori, proveniți ei înșiși din vatra străvechii așezări din Câmpia Română, Romulus Dinu este una din dovezile înzestrării intelectuale cu adevărat remarcabile a oamenilor din triunghiul acvatic Argeș-Neajlov-Sabar și ni s-a părut foarte potrivită observația prefațatorului prezentei ediții – gazetarul, scriitorul și diplomatul Neagu Udroiu – după care „cartea de față pare a lua în răspăr pe colegii de generație născuți în vreun zgârie nori din Manhattan ori măcar pe Calea Victoriei la etajul 20". Trec peste faptul că la epoca respectivă nu cred să fi existat vreun imobil cu atâtea etaje, nici măcar Palatul Telefoanelor nefiind ridicat decât la jumătatea deceniului al patrulea dar e de reținut ideea că paradisul rural în care s-a format viitorul medic-scriitor nu putea fi egalat în ofertă de nici o urbanitate megalomană.

Ei bine, în Bolintinul anilor 20-30, Romică (diminutivul numelui de botez) s-a bucurat de prezența părinților, a bunicilor și a neamurilor apropiate. Protecția pe care i-o conferea „clanul" a însemnat o contribuție esențială la starea de fericire resimțită de-a lungul copilăriei dar și ca un certificat de invulnerabilitate la consecințele năzdrăvăniilor puse la cale. Și au fost, slavă Domnului, nu puține, dacă dăm crezare paginilor acestei cărți în care spiritul ghiduș al autorului e viu la fiece rând.

„Copilul universal" despre care vorbea Călinescu în cazul Creangă se regăsește la fel de bine și-n vlăstarul bolintinean. Anii petrecuți în raiul natal au trecut repede. Din fericire au rămas în memoria titularului cu precizia unui orologiu al vârstei de aur, gata să bată și la maturitate acele „ore exacte" ale unei miraculoase copilării.

Peste ani, cei trei editori ai cărții de față vor reconstitui cu minuție arhivistică toate reperele geografice – și, mai ales umane – aflate în discuție. Datorită lor (Vasile Grigore, Ștefan Crudu și Ciprian Necșuțu) în paginile de subsol sunt reînviate întâmplări și destine de demult, astfel încât la Bolintin Vale locuitorii de azi dobândesc o cheie a trecutului, gata să le deschidă porțile timpului pentru a pătrunde în lumea părinților, a bunicilor și străbunicilor lor, oameni de toată isprava, pe care doctorul Dinu i-a cunoscut îndeaproape și de care s-a arătat foarte legat, chiar și atunci când înaltele școli pe care le-a frecventat cu strălucire îl așezaseră într-o lume mult mai bogată și mai ispititoare. Poate de aceea urmașii săi – direcți și indirecți – îi poartă astăzi o prețuire înaltă și chiar o dragoste izvorâtă din sentimentul unei fraternități spirituale pe care marele „genius loci" l-a asigurat întotdeauna fiilor acestui meleag.

Părăsind satul pentru a-și urma părinții și pentru a-și continua școala (școlile) în capitală, copilul Romică devine tot mai atent la dinamica vieții și la oamenii din jur, destul de diferiți de consătenii săi. Acest proces de observare plin de concentrare avea să ducă la nașterea viitorului scriitor. E îndeajuns să citez aici descrierea făcută bătrânei autoritare ce-i devenise gazdă într-o mahala bucureșteană: „Coana mare nu mai era bătrână. Fusese. De mult, fusese și bătrână. Acum era foarte veche. Să tot fi avut, ziceam eu – vreo opt sute de ani, dacă nu mai mult. Poate că rămăsese de pe vremea vizigoților. Nu cred să fi fost cândva fetiță. Nici să fi avut glas de copil. Cred că se născuse așa. Scrâșnea întotdeauna ca un joagăr sau ca motorul de tăiat lemne al lui Crăciunescu de vizavi, care ținea prăvălie".

Cine vrea să se înfioare de acest portret-hiperbolă, dezvoltat în multe rânduri, îl poate afla la paginile 76-81 ale cărții. Eu mă mulțumesc doar a semnala existența uneia dintre cele mai puternice „arătări" prezente în literatura noastră. Un eșafodaj antropometric fără de seamăn, o descriere a veșmintelor de o plasticitate incredibilă: „Coana mare era neagră și lungă ca o șosea asfaltată. După ce trecea de fusta neagră, printr-o bluză tot neagră, pătată de ciorbe și sosuri de pe timpuri, șoseaua se termina la un capăt într-o bășică de tutun scofâlcită și înfășurată cu o basma neagră. La celălalt capăt șoseaua ajungea într-o pereche de știuci lăbărțate și negre care se târșeau pe ciment cu sunet de oase. Le zic știuci, fiindcă se prindeau într-o parte cu câte un ochi de pește făcut dintr-un nasture de sidef".

Pentru mine e limpede: într-o posibilă antologie a portretului literar (românesc și universal) „Coana Mare" a doctorului Dinu merită să se afle la loc de cinste.

Ut pictura poesis

Chiar dacă sentința horațiană din *Ars poetica* ar trebui să fie corect înțeleasă ca precizare a autonomiei estetice a artelor (în cazul dat, arta plastică și cea literară să-și manifeste identitatea proprie genului artistic reprezentat), în cazul pictorilor-poeți putem accepta și „eronata" sugestie a asemănării celor două arte. Fapt confirmat în spațiul lumii noastre de azi și de doamna Maria Mănucă, deopotrivă pictor de mare rafinament, dovadă fiind lucrările sale din mari săli de expoziție din țară și de peste hotare (reproduse, în admirabilul album alcătuit de Valentin Ciucă sub genericul Maria Mănucă – arta, rațiunea de a fi – Iași, 2016 – dar și cărțile sale de poezie *După vernisaj*, *Acuarele vulnerabile* și *Orizontul continuu* (toate trei tipărite de Editura Universitas XXI) dar și *Venezia profundis* ori *Clinica de metafore* – ambele apărute la Princeps Multimedia, editura unde a fost tipărit în 2016 și masivul album mai sus pomenit și în care cunoscutul critic de artă Valentin Ciucă a fixat cât se poate de exact polivalența artistică a autoarei: „Poemele (...) sunt picturile în devenire. Translarea dintr-un limbaj în altul fiind doar o chestiune de timp. Subliniez ideea că relația dintre poezie și pictură e de natură să asigure prin metafore lirice sau picturale accesul într-un spațiu al simbolurilor, concordanțelor semantice și cromatice".

Cine este așadar, această artistă ? Născută la București, a devenit aidoma lui Topârceanu „ieșancă prin adopțiune" după absolvirea în „dulcele târg", a Facultății de Medicină și Farmacie (1963), specializându-se ulterior în hematologie și microbiologie. Am crede că îndelunga perioadă petrecută în fața microscopului ar fi putut s-o îndrume în plan artistic spre pictura abstractă, pornind de la „pointilismul" sugerat de celule și bacterii. Or, pictura sa avea să rămână una constant figurativă, cu două componente majore: portretul și peisajul.

Regretatul universitar ieșean Constantin Ciopraga distingea în această pictură „poezia materiei", iar Marin Sorescu descoperea în atelierul din Copou al autoarei

„dragostea pentru această formă specială a frumosului, provenind din bombardarea pânzei cu vibrații ultraumane, ce se captează din jurul nostru, cu ochiul atent de artist și cu sufletul generos".

Sedus de sintagma soresciană („vibrații ultraumane") i-am căutat răsfrângerea lirică în poemele Mariei Mănucă. Și cred că am aflat-o pretutindeni, dar, mai cu seamă, în „De sute de ani": „Alerg în câmpie / păzesc lanurile, macii sălbatici / și troița / De sute de ani mâna dreaptă-i o rană / mă doare / doar nu-i de ici de colea / să alergi călare / să ții strâns frâul... / intră în carne, o strivește / și într-atât nu-i durerea de rană / ci jalea / pânza tăiată din necuprins / așteaptă pe șevalet / Tot mai alerg pe iapa cea albă / a lunii / Grea de durere e mâna / Albă e pânza, / Ușoară..." (v. *Clinica de metafore*, pag. 35) .

Și-mi pare a fi distins aceeași intensă vibrație și-ntr-o altă carte, deschisă acum la întâmplare: „Pe oraș a pus stăpânire fluxul; / vizitează supușii / intră în catedrale. / În galeria de pictură / s-a strecurat pe sub ușă / Îndrăgostit de culori privește tablourile / Și din iubire / se culcă la picioarele lor. / Pe dalele reci se face oglindă / absoarbe picturile / și în adâncurile-i străvezii / naște lumea de jos: / Simetria. / Spațiul deschide pereții / coboară, cuprinde... / Între contururi vagi, evanescent / galeria plutește. / În văzduh, marea, cu mișcarea-i sălbatică, / stăpânește."

Poemul face parte din volumul *Venezia profundis* apărut la Princeps Edit din Iași în versiune bilingvă, Mirabela Popa asigurând „con amore" echivalarea italiană. La începutul verii am luat cartea de poeme cu mine și am străbătut laguna de la un capăt la celălalt, cu punct de stație prelungit în cetatea venetă, așteptând „luntrea amurgului" (*la barca del crepuscola*) ce se apropia în sunetul unui concert pe care poeta îl numise „il concerto veneziano per flauto in rosso maggiore"...

Nicoleta Milea

Nicoleta Milea este poetă, eseistă, publicistă, Profesor Doctor în Filologie, Universitatea din București, membră a Uniunii Scriitorilor din România, Filiala București – Poezie. A debutat publicistic în 1970, în revista „Teleormanul literar”, iar editorial, a debutat în 1975, cu volumul *Interferențe,* Societatea literară „Relief românesc”, volum apărut în colaborare cu Institutul de istorie și teorie literară „George Călinescu” al Academiei Române, București. A publicat cărțile de poezie: *Cercuri albe* (1997); *Târzia din vis* (2001); *Ecoul tăcerii – Epifanii stelare* (2012); *Trandafirul albastru – Poeme în 17 silabe* (2013); *Vânzătorul de stele* (2013); *Umbra lui Midas* (2016); *Grota cu fulgere* (2017). Prezentă în antologii și dicționare: *Zodia harfei* (1995); *Scriitori teleormăneni în viață* (1997); *Paisprezece poeți din sud* (2001); *Nepoții lui Moromete,* 13 scriitori din Teleorman (2003); *Dicționarul scriitorilor și publiciștilor teleormăneni* (2005); *Antologia scriitorilor români de pe toate continentele (*2014); *Antologie de poezie română contemporană*, vol. III (2014); *Constelația tăcerii. Sub semnul trandafirului* (2014); *Un dicționar al scriitorilor români contemporani,* vol. V (2016); *Ce stradă e asta ?* Poeți în peisajul urban (2017); *Ambasadorii Alexandriei* (2017) etc. Colaborări la ziare și reviste: *Agora, Apollo, Argeș, Armonia, Armonii culturale, Caligraf, Calende, Climate literare, Confluențe românești, Confluențe literare, Destine literare, Drum, Familia, Fereastra, Informația Teleormanului, Litere, Luceafărul de dimineață, Meandre, Neuma, Observatorul, Teleormanul liber, Teleormanul literar, Vatra veche etc*.

Despre cărțile sale au scris: Mioara Bahna, Ion Dodu Bălan, Iulian Bitoleanu, Florea Burtan, Stelian Ceampuru, Fernande Chirea, Iulian Chivu, Stan V. Cristea, Liviu Comșia, Marcel-Marin Duță, Gheorghe Filip, Florea Firan, Horia Gârbea, Vasile Ghinea, Marin Iancu, Stancu Ilin, Adrian Lesenciuc, Emilian Marcu, Daniel Marian, Ștefan-Vida Marinescu, Dan-Horia Mazilu, Dumitru Micu, Ștefan Mitroi, Radu-Ilarion Munteanu, Nicolae N. Negulescu, Gheorghe Olteanu, Ștefania Panea, Maria Postu, Theodor Răpan, Ion Stoica, Stan Ștefan, Nedelea Tiu, Corneliu Vasile, Dumitru Vasile-Delceanu. Elaborată, supravegheată și controlată atent, poezia Nicoletei Milea este deplin familiarizată cu puterea de comunicare și seducție a versului, cu știința unei arhitecturi lirice, fundamentată pe resorturi spiritualizate, pe mituri și simboluri, transferate în realitatea de azi. Simplitatea aparentă ascunde sensuri adânci și armonii remanente, prin canalele și canaliculele discursului circulând un fluid misterios fascinând prin trecere, poate și trecerea timpului. (**Victoria Milescu**)

UN CĂLĂU SARE LA GÂTUL LUMINII

pentru cei mai mulți astăzi e sărbătoare
doar eu rătăcesc prin cetatea tăcerii
clipa însăși se poticnește
de aripa unei privighetori oarbe
ascuns într-un iris albastru
martor al acestei întâmplări
un călău sare
la gâtul luminii
cine e viitorul
și cine-i trecutul

stăpân orizontul
aleargă cu vântul din față
spre noi
trecătorii se opresc și râd

LUMINA DEVASTEAZĂ TOTUL

mă opresc
doar în fața
vitrinelor cu cărți
și a florăriilor
bărbatul de lângă mine
numără
spinii unui trandafir
viespile
se năpustesc
în toate direcțiile

undeva în adânc
bătând în propria-i bătaie
lumina devastează
totul

ASEMĂNARE PRIVILEGIATĂ DE TIMP

poetul pur-sânge
într-o condiție
de maximă libertate
semnalează orice abatere
de la continua viețuire
ieșită din stereotipii
nu scrie ceva cuiva
el doar captează
ritmuri cosmice
în bătăile inimii

o voluptate rară
hrănește fulgerul –
călătoare praguri
spumegă în noi

TIMPULUI NICI NU-I PASĂ DE NOI

în zilele
fără soare
mă gândesc la tine
îmi beau cafeaua
achit
nota de plată
și mai primesc
un rest nesemnificativ
prins
în jocul supraviețuirii

timpului
nici nu-i pasă de noi
e foarte atent
să nu fie ajuns din urmă…

NOI PUNEM ÎNTREBĂRI ABSURDE

și dulce și amar
e gustul
jumătăților de măsură
plătim cu dobândă
amânarea ecoului
pe care într-o zi
marea
îl va recunoaște
val după val
nehotărâtă eternitate dual

de spaima talazului fumegat
unele în altele
se înghesuie clipele
noi punem întrebări absurde

MUTE SUNT GRĂDINĂRESELE TAINELOR

prin celălalt gând
dă târcoale
zmeul-zmeilor
cataclism
în inima mea
și așa tocită
căreia nu-i mai pasă
de sarea amară
cuibărită-n
vârtej de mai…

floarea de salcâm, nebuna,
tremură pe buzele luminișului
mute sunt
grădinăresele tainelor…

TAINELOR LE TRIMIT AER CU GUST DE TĂCERE

la fiecare
lăsare a nopții
sunt condamnată
pentru lucruri
pe care nu le-aș fi făcut
niciodată
din urmă vii tu
să-mi plătești
vămile văzduhului
de abur tandru

în zori
tainelor le trimit
aer
cu gust de tăcere

ZODII ROTITE-N GROTA CU FULGERE

mai mult decât toate zilele
mai puțin decât toate nopțile
iubesc pe ascuns
grota cu fulgere
mi-e incredibil de cald
în această dimineață
din brațele căreia
mă smulg
ca să nu te uit
mă trezesc și râd

nebănuind adâncimea
par fericită
îmbrăcată în ploi
nu mai văd aproape nimic

FULGERE CONDAMNATE LA NAȘTERE

ador fulgerele
albe albastre sângerii…
uneori
vin așa din senin
alteori
nu vin deloc
se răzbună pe noi
ca o flacără
care a uitat
că nu mai poate să ardă…

încă un pas și încă un pas
știu să mor și să învii
până deseară scot din cenușă
focul în care încăpem amândoi…

NAȘTERE AMÂNATĂ DE BEȚIA IERBII

ies din mine
ca dintr-un tablou
cu maci răniți…
lumea se-ntreabă
cine sunt
de ce smulg vântul
din preajma aripilor
sângerii
cum de-mi port amintirile
la vedere

necruțătoare
te-nfrunt
naștere amânată
de beția ierbii

IERBII ÎI SPUN TOT CE MĂ DOARE

din calendar
rup o filă
și așa sunt sigură
că nu mai poate sări
nici înainte
nici înapoi
o suspectez
că m-a devorat
parșiva
cu lăcomie…

exorcizez iubiri
cântăresc nori
dar numai ierbii
îi spun tot ce mă doare

MĂ DOARE CÂND CINEVA DĂ CU PIETRE-N LUMINĂ…

plouă
plouă torențial
la statuia poetului
de nu se mai vede clar
nimic
pe lumea aceasta
la orice oră
din zi și din noapte
pe dinafară pe dinăuntru
război sângeros

tu știi
cât mă doare
când cineva
dă cu pietre-n lumină

SE DESPOAIE DE SOLZI AMURGUL REBEL

în singurătatea
hârtiei
se dilată gândul
la nota de plată
a vieții
nu mă mai întreb
cine cui servește
nici nu-mi dau seama
când scap
din regula jocului

se despoaie de solzi
amurgul rebel
indiferentă și goală
vegetează noaptea…

REBEL DAIMONUL LASĂ URME PE NORI

insomnii
și safire albastre
într-o fântână
aproape părăsită…
suflet al meu
tu singur
nu-ți mai ești sătul
de osândă
și de izbavă
la cina cu fulgere încremenite

respirăm
un cer în agonie
rebel
daimonul lasă urme pe nori…

DIN MINE IES ÎN STRAIE BRODATE CU FULGERE

ori de câte ori
te visez
farul din port
dă frâu liber
corăbiilor
traversează strada
către casa aceea
cu metafore la poarta
aproape imperială
așteaptă

din mine
ies
în straie
brodate cu fulgere

FULGERE ÎNTOARSE DIN DRUM

din când în când
fredonez
un solfegiu
în do major
plec într-o călătorie
dinspre lamura focului
purtând
pe sub piele
rochia
de mireasă

încă un semiton
încă un ton
fulgere
întoarse din drum

Pamfil Șeicaru, Mihail Sadoveanu, Petru Groza și satul Ciorogârla

Niculae Stoica

Deunăzi, răsfoind un dosar cu documente mai vechi, atenția mi-a fost atrasă de o notă telefonică transmisă prefectului de Ilfov în ziua de 20 martie 1946 de către Legiunea de jandarmi a județului, prin care i se aducea la cunoștință despre o vizită efectuată în localitatea Ciorogârla de către primul ministru de la acea vreme, dr. Petru Groza. În acel raport era consemnat faptul: „în 19 martie 1946 la orele 16.00, Domnul Prim Ministru Dr. Petru Groza a fost în comuna Ciorogârla în vizită la D-l Sadoveanu proprietar în acea comună. La plecare Domnia Sa a fost întâmpinat de o parte din populația comunei, care și-a manifestat nemulțumirea pe chestia împroprietăririi. D-l Prim Ministru a luat act de această chestiune și a dat ordin ca primpretorul și primarul comunei să se prezinte în audiența Domniei Sale astăzi 20 martie 1946 orele 11.00."

Nota telefonică era transmisă la ora 8.30 și era semnată de Comandantul Legiunii de Jandarmi Ilfov, cpt. Corneliu Spineanu. (BJAN Ilfov, Fond *Prefectura Județului Ilfov*, Ds. 838/1945-1946)

Informația, cât se poate de inedită și rămasă necunoscută peste șapte decenii, surprinde prin importanța personajelor la care se referă, dar în același timp provoacă nedumerire, nu atât referitor la vizita premierului, cât mai ales în privința prezenței scriitorului Mihail Sadoveanu la Ciorogârla.

Pe de altă parte, documentul ne transpune în tumultul societății românești de după război, când frâiele puterii erau preluate, încet dar sigur, de către forțele comuniste sprijinite de ocupantul sovietic, reforma agrară din anul 1945 fiind un prim pas spre comunizarea mijloacelor de producție, prin exproprierea moșiilor deținute de marii proprietari și împărțirea lor țăranilor, pentru ca peste câțiva ani ei să fie obligați să se înscrie în colective, pierzându-și dreptul de proprietate asupra pământului abia primit. În contextul acestei acțiuni de împroprietărire se înscrie și protestul țăranilor de la Ciorogârla manifestat cu ocazia vizitei lui Petru Groza în această localitate, care erau nemulțumiți de felul în care se desfășura așa-zisa reformă agrară. Cu ce rezultate s-a soldat întâlnirea dintre premier și cei doi demnitari locali, chemați la discuții, nu se știe, însă investigația noastră a avut succes în cealaltă direcție, aceea a prezenței lui Mihail Sadoveanu la Ciorogârla.

După cum se știe, la începutul verii anului 1945 s-a desfășurat la București „procesul ziariștilor naționaliști", considerați antisemiți, antisovietici, antidemocrați și filogermani, imputându-li-se faptul că au desfășurat propagandă fascistă și că, prin scrierile și opiniile lor, au susținut regimul dictatorial al mareșalului Ion Antonescu, fiind considerați „criminali de război vinovați de dezastrul țării" și condamnați la pedepse din cele mai aspre. Printre osândiți s-a aflat și marele gazetar Pamfil Șeicaru, directorul ziarului *Curentul.* Acesta a fost judecat în contumacie și condamnat la pedeapsa capitală, degradarea civică și confiscarea totală a averii. El reușise să părăsească țara cu câteva zile mai înainte de producerea actului de la 23 August 1944.

La Ciorogârla, Pamfil Șeicaru poseda o mică proprietate de 25 ha de teren pe care o primise ca urmare a decorării sale de către Regele Ferdinand cu Ordinul „Mihai Viteazul" în rang de Cavaler pentru eroismul de care a dat dovadă în timpul luptelor duse în Primul Război Mondial. Aici, în marginea dinspre Ciorogârla a pădurii Cotroceanca-Berceni (Bolintinul din Deal), pe partea stângă a șoselei București-Bolintin, el își construise un modest conac și își amenajase o mică fermă agrozootehnică „model", cum îi plăcea să spună. Conacul de la Ciorogârla devenise astfel locul său de suflet, unde se retrăgea din vânzoleala Bucureștului, își așternea pe hârtie proiectele gazetărești ori se cufunda în studiul surselor bibliografice din bogata bibliotecă pe care o avea aici, bucurându-se de confortul oferit de aerul curat și miresmele pădurii din apropoiere. Printre proprietățile confiscate marelui jurnalist s-a aflat și această mică moșie de la Ciorogârla, un sat aparent neînsemnat, dar cu o frumusețe aparte, cu șosea pavată cu piatră cubică de granit și electrificat încă din anul 1937, pe raza căreia se afla vestita mânăstire Samurcășești, loc de popas al lui Tudor Vladimirescu în drumurile sale spre București.

Dar în ce împrejurări și când ajunsese Mihail Sadoveanu locuitor al Ciorogârlei și mai mult, să stăpânească moșia lui Pamfil Șeicaru și nu oricum, ci cu titlu de „proprietar", sunt întrebări la care vom încerca să dăm un răspuns cât de cât plauzibil.

Înainte de cel de al Doilea Război Mondial între cei doi a existat o relație amiabilă și, în mod sigur, Sadoveanu avea cunoștință de existența conacului de la Ciorogârla și de proprietatea lui Șeicaru. După anul 1945, dată fiind opțiunea politică a scriitorului și relațiile cu autoritățile comuniste, lui Sadoveanu nu i-a fost greu să ceară și să se instaleze la ferma marelui gazetar, fapt petrecut probabil în partea a doua a anului 1945, de vreme ce în martie 1946 a fost vizitat de Petru Groza, așa cum rezultă din documentul sus menționat.

În luna noiembrie a anului 1946, în urma „aranjării" alegerilor, comuniștii acced la putere și în prima sesiune a nou creatului Parlament unicameral, a cărei denumire a fost preschimbată în Marea Adunare Națională, primul președinte al Prezidiului acestei instituții a fost ales nimeni altul decât Mihail Sadoveanu, unul dintre intelectualii cu orientare de stânga și un adept de circumstanță al stalinismului.

Mai târziu, în anul 1948, când a fost întocmit *Buletinul proprietăților și al proprietarilor din Ciorogârla*, Sadoveanu s-a declarat stăpân pe ferma năpăstuitului Șeicaru. Așa se face că după anul 1990, când s-a trecut la reconstituirea dreptului de proprietate, la Primăria Ciorogârla s-au prezentat urmașii marelui prozator „roșu", care au solicitat să li se reconstituie dreptul de proprietate asupra averii lui Șeicaru, invocând tocmai acea mențiune înscrisă în Buletinul proprietăților de către tovarășul Sadoveanu, cerere care, în mod justificat, a fost respinsă.

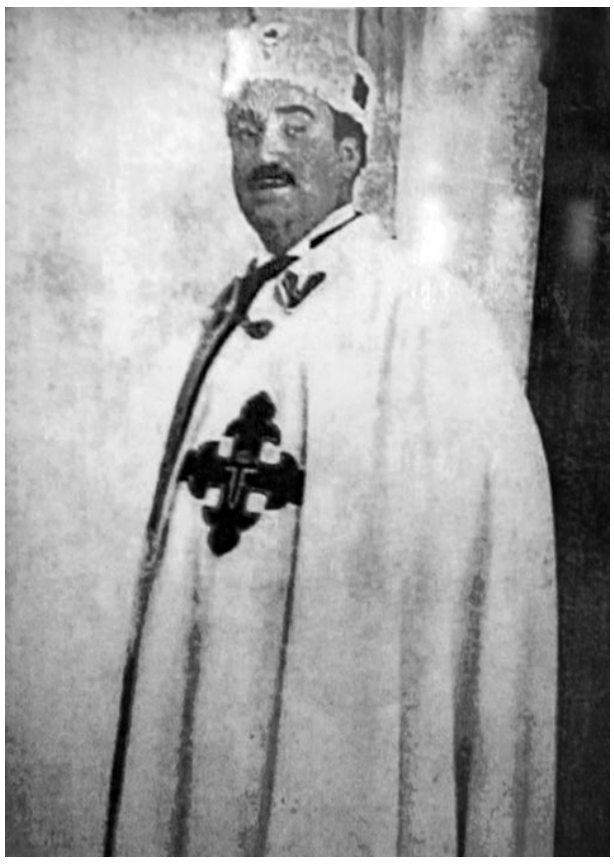
Despre șederea lui Sadoveanu la Ciorogârla nu se cunosc prea multe decât faptul că vara mergea la pescuit pe Sabar în amonte de stăvilarul morii Socolescu și aici îi chestiona pe copiii din satul Tântava, riveran Sabarului, care asistau la partidele sale de pescuit, dacă au citit cutare sau cutare carte a sa, după care se destăinuia acestora că el este autorul.

Cum a reacționat Pamfil Șeicaru când a aflat cine se înfruptase din averea sa, este un lucru arhicunoscut și ascuțișul condeiului său s-a făcut simțit în modul cel mai usturător posibil, prin scrisorile și pamfletele adresate lui Sadoveanu, ajuns peste noapte mare „grangure de Ciorogârla". Iată, în încheiere, un fragment dintr-o scrisoare deschisă pe care i-o adresa în anul 1954, cu mult după ce acesta părăsise Ciorogârla: „Nu-ți dai seama că pentru neamul românesc ești o stafie, ești strigoiul blestemat al ocupației rusești ? Când treci liniștit printre români cu chipuri schimonosite de suferințe inimaginabile, cu același zâmbet de om împăcat cu viața, nepăsător, cum vrei ca nefericiții robi să nu te socoată un strigoi, o revenire a mortului pentru a ispăși un păcat greu ? Și se apropie ziua judecății. Știu că nu crezi sau în orice caz te mângâi cu gândul că până se prăbușește Rusia sovietică, va trece vreme îndelungată și dumneata vei fi atunci de mult oale și ulcele. [...] Ce mânjită imagine lași posterității, tovarășe Sadoveanu ! Dumnezeu să te ierte căci mila lui este infinită."

P.S. În anul 1949, când a fost nevoit să părăsească această localitate, Sadoveanu alias „Contele de Ciorogârla", cum îl botezase marele ziarist, a avut grijă să lase conacul „curat", în această clădire instalându-și sediul nou înființatul GAS Ciorogârla.

Conacul Pamfil Șeicaru de la Ciorogârla, preluat de Sadoveanu

Pamfil Șeicaru - cavaler al Ordinului "Mihai Viteazu"

Florentin Popescu

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XIII)

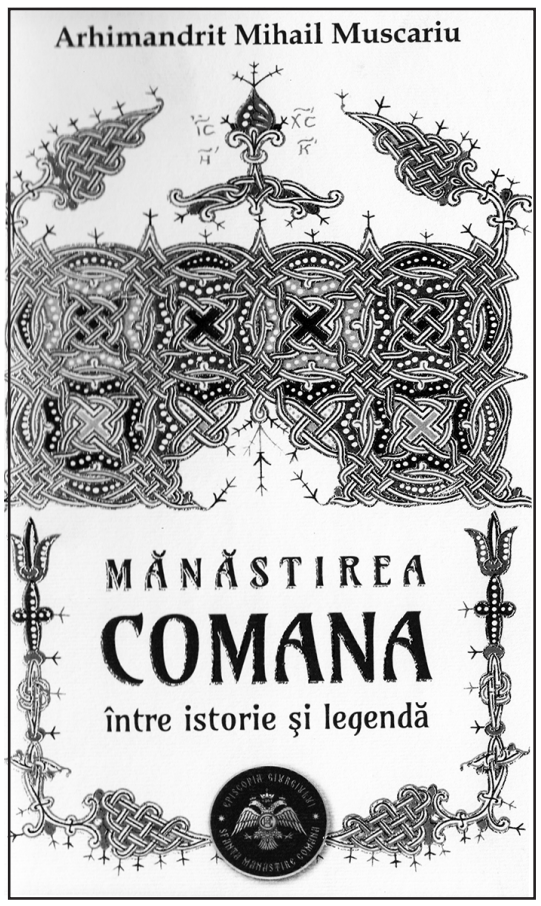
Între topos și atopos

Arhimandritul Mihail Muscariu sau împătimirea întru datorie

Trebuie să mărturisesc din capul locului că dincolo de imaginea propriu-zisă a lor, bisericile și mănăstirile m-au impresionat dintotdeauna, încă din copilărie. Și tot dintotdeauna aceste lăcașuri mi-au dat/îmi dau sentimentul unor taine ce te fascinează și te incită necontenit să le cunoști. Taine sacre, taine de istorie, taine ale trecutului care pare a-ți vorbi, ție, celui care le treci pragul spre a le descoperi, despre timpuri îndepărtate, despre întâmplări și legende, despre oameni.

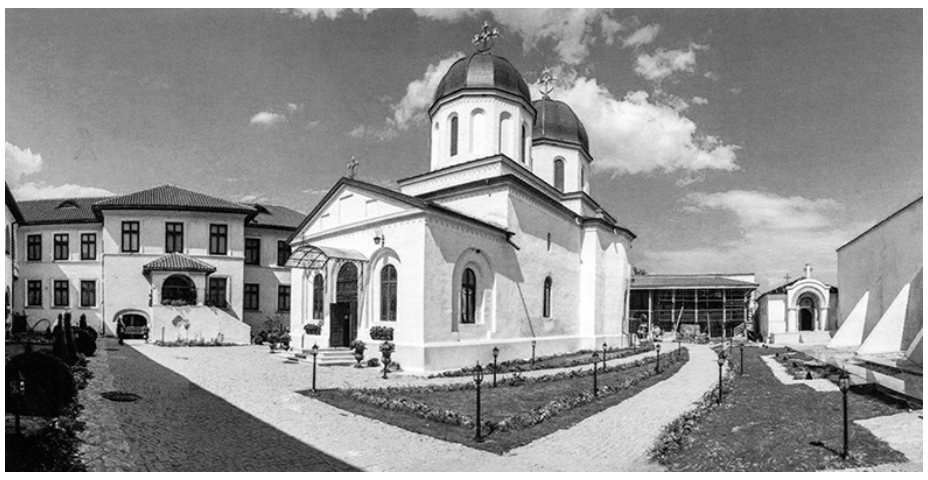
Să observăm că înșiși slujitorii acestora, preoți de mir, călugări și călugărițe par a purta în persoana lor ceva din taina trecutului și a dumnezeirii.

La noi, la români, bisericile vechi, dar mai abitir mănăstirile sunt veritabile hrisoave în piatră și imagini ale unei istorii care niciodată n-a fost blândă, iar evenimentele ei au determinat și anume moduri de viață și de comportament pentru oameni, iar slujitorii (călugări, calugărițe) s-au devotat atât celor sfinte, cât și păstrării valorilor patrimoniale pentru urmași. Le-au păstrat și, după harul pe care l-au avut/îl au l-au sporit, îl sporesc întru binele obștii și al posterității.

Cu aceste gânduri și încă altele am purces la lectura unui volum de referință în istoria ortodoxiei noastre și totodată în istoria culturii: *Mănăstirea Comana între istorie și legendă*, de Arhimandrit Mihail Muscariu, Editura Episcopiei Giurgiului, 2017, carte tipărită cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgiului, fiind sponsorizată de Primăria comunei și de Casa Comana – Hotel-restaurant-Spa.

Adevărată bijuterie editorială (și nu numai ca prezentare artistico-grafică: hârtie de lux, copertă cartonată și supracopertă, zeci de imagini în sepia reprezentând clădiri și hrisoave, portrete și peisaje),

Mănăstirea Comana

cartea reproduce lucrarea de doctorat susținută de autor la Universitatea „Valahia” din Târgoviște, sub îndrumarea prof. univ. dr. Radu Ștefan Vergatti, membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, care semnează și un *Cuvânt înainte*, alături de Preasfințitul Ambrozie, Episcopul Giurgiului. „Mănăstirea Comana – scrie conducătorul lucrării de doctorat – a fost, este și va rămâne una dintre bijuteriile care înconjoară capitala României, orașul București. La mai puțin de o oră după ce ai părăsit marele oraș, unde omul se găsește închis și presat de zidurile de beton și cărămidă, ajungi într-un loc minunat. La aproximativ 35 km sud de București, între mici pâlcuri de pădure, cățărate pe dealuri cu pante line, aflate în jurul malurilor lacului format de Delta Neajlovului, se înalță zidurile vechii mănăstiri Comana. Deși nu este mare, ea are o poziție dominantă a împrejurimilor. (...) Cel care a ridicat, a ctitorit și a târnosit biserica acolo a fost în anul 1461 cumplitul domn al Țării Românești, Vlad Țepeș, cel mai cunoscut domn român pe plan mondial”.

La rându-i, prof. univ. dr. și multi dr. honoris causa Mihail Diaconescu, semnatarul *Precuvântării* notează: „Teza de doctorat *Monografia istorică a mănăstirii Comana* ne arată în părintele stareț Mihail Muscariu o personalitate de o înaltă și severă ținută științifică în ceea ce scrie, un devotat slujitor al Sfântului Altar și al obștei pe care o păstorește, un adevărat istoric medievist, un teolog demn de marile tradiții monahale ale Ortodoxiei românești și de misiunea la care, prin voia bunului Dumnezeu Proniatorul și Părintele Luminilor, a fost chemat. Când scriu aceste cuvinte nu uit că relația cult-cultură a fost totdeauna firească în sfintele noastre mănăstiri.”

Fiind „rezultatul unei munci remarcabile, însă în egală măsură reprezentând predoslovia unei trude susținute, împărțită între cercetarea documentelor, problemelor mănăstirești și administrative de supraveghere a șantierului de restaurare început încă din anul 2008" (Părintele Ambrozie), cartea reconstituie, pas cu pas, istoricul mănăstirii, dar și al locurilor și este de-a dreptul uimitor pentru cititor să afle nenumăratele legături pe care acest lăcaș de cult le-a avut cu domnitorii și ceilalți cârmuitori ai țării de-a lungul timpului. Dovezi arheologice cum sunt descoperirile făcute în necropola din apropiere, apoi dovezi documentare atestă vechimea de mai multe secole a mănăstirii Comana. Aidoma unui bijutier, Arhimandritul Mihail Muscariu așază „piesă” lângă piesă și nu se hazardează în a da crezare necondiționată legendelor locului (dar pe care, totuși, din onestitate auctorială le citează la locul și în momentele potrivite) și ajunge la concluzii logice și de bun simț, cum se cere, de fapt, în orice cercetare de acest fel. Bunăoară, examinează atent conjunctura în care a fost ucis Vlad Țepeș pe drumul dintre București și Giurgiu și – potrivit uzanțelor vremii, când un înalt demnitar era omorât, era înmormântat în cea mai apropiată ctitorie a lui, în acest caz Comana – crede ca domnitorul și-ar fi aflat locul de veci la Comana.

Recurgând, cum era și firesc, la unele însemnări de importanță majoră pentru istorie, autorul citează din una dintre cele mai vechi însemnări despre mănăstire, care aparține lui Paul de Alep, de pe la jumatatea secolului al XVII-lea, în care cronicarul sirian scria printre altele: „Comana e o clădire mare închisă cu ziduri de piatră. În cele patru colțuri sunt patru turnuri... cu galerii arcate de jur împrejur pentru înfrumusețarea aspectului… clopotnița este deasupra ușii. Ceea ce-mi plăcea mai mult erau straturile de iarbă verde ce se-ntindeau în curtea manăstirii cu izvoare de apă limpede, curată și chiliile calugărilor așezate de jur împrejur... Ei zic că, dacă împăratul ar veni să le poarte război cu toată armata sa, n-ar fi în stare să-i înfrângă, lucru ce pare adevărat, căci are poziție bine întărită”.

Reconstruită în timpul și „cu osârdia” domnitorului Radu Șerban (1601, 1602-1611), mănăstirea Comana avea să cunoască mai apoi multe vitregii ale vremii, de vreme ce, pe la 1860 Cezar Bolliac, însărcinat cu inspecția mănăstirilor în vederea secularizării averilor acestora, o găsea aproape în paragină și părăsită. Era perioada pe care autorul o așează în capitolul „Decăderea”.

În 1991 așezământului i se redă statutul de mănăstire și de aici încolo se poate vorbi de „Noi începuturi”, cum bine și exact notează Arhimandritul Mihail Muscariu.

Aparținătoare mănăstirii sunt astăzi și două schituri („Barbu Bellu” din comuna Gostinari și „Sfântul Nicolae” din satul Mironești) care au cunoscut/cunosc la rândul lor o frumoasă perioadă de înflorire.

Arhimandritul Mihail Muscariu

Parcurgând această monografie aproape că nu știi la ce să te oprești mai întâi – la istoria atât de bogată în evenimente, la figurile evocate cu talent și căldură, la descrierea locurilor și a patrimoniului sfântului lăcaș sau la sumedenia de documente în care palpită o viață necontenită, de necazuri și împliniri, pe spirala timpului, ori, poate, la necropola în care odihnesc înalte fețe de domni, de boieri și jupanițe. Sau, de ce nu, la anexele cuprinzând cronologia, documentele păstrate până la noi, *Testamentul lui Radu Șerban*, *Scrisorile de corespondență*, *Tabloul Mănăstirilor închinate și „pământene” din Țara Românească în secolul al XIX-lea* și *Cartea de aur*.

O Bibliografie generală atât de vastă încât cred eu că nu va fi rămas nimic pe dinafară, legată de subiect, un indice de nume, un altul de locuri și o listă a abrevierilor, la care se adaugă un foarte bogat material fotografic fac din aceasta monografie nu numai un punct de referință pentru istorici, oameni de artă și alte categorii de specialiști, ci și o lectură deosebit de utilă, de instructivă și de plăcută pentru oricare dintre cititorii care vor avea șansa ca volumul să le ajungă sub ochi.

Pentru toate acestea și pentru încă multe alte merite, se cuvine să le fim pe deplin recunoscători autorului și celor care au sprijinit apariția monografiei.

Prilej de călătorie în jurul „Călărețului Albastru”

Florin COLONAȘ

În 1979, într-un scurt sejur münchenez aveam să descopăr, să vizitez și să fiu fascinat de un muzeu, aflat într-o casă somptuoasă, care găzduia o colecție bogată de pictură, a unei mișcări artistice cu un rol major în dezvoltarea respectivei ramuri de creație, dedicată „Der Blaue Reiter” („Călărețului Albastru”).

Într-o toridă zi de sfârșit de aprilie 1918 aveam să redescopăr muzeul „Călărețului Albastru” într-o formă nouă, având pe lângă fosta locuință-atelier a pictorului bavarez Franz von Lenbach și a minunatei sale grădini, care astăzi poate fi contemplată doar de la fereastră sau din stradă, dar care în urmă cu patru decenii trebuia străbătută, fiind singura cale de acces în clădire, o construcție modernă, alipită vechiului edificiu, făcând corp comun cu acesta, contopindu-se într-un bastion pus cu generozitate la dispoziția artei.

Casa Lenbach a fost dăruită de către Lolo von Lenbach, cea de-a doua soție a pictorului, Municipalității muncheneze, iar în 1929 a intrat în circuitul muzeal. Clădirea, pe lângă o arhitectură interioară cu totul remarcabilă, cuprinde piese de mobilier deosebite și multe opere ale artistului bavarez.

Născut în 1836, într-o familie modestă, Lenbach urmează după 1870 cursurile Academiei de Arte Frumoase, situația lui ca pictor și în societatea bavareză devenind una de vază. Dealtfel, în 1882 este ridicat la rangul de cavaler, iar comenzile pentru portretele diferiților oameni importanți din sfera politicului sau din cea financiară devin din ce în ce mai frecvente și mai fructuoase pecuniar. Ascensiunea în societate și amplificarea portofoliului financiar îi oferă în 1886 posibilitatea construirii unei locuințe care să satisfacă exigențele unei anumite sfere sociale situate la nivelul superior al clasei aristocratice, așa cum va fi locuința sa, ridicată în stil eclectic-renascentist, situată la numărul 33 pe importanta arteră münchenează Luisenstrasse.

Muzeul Lenbachhaus

În 1887 se va căsători cu Magdalena Noltke, fiica unui compozitor bine apreciat în epocă, cu care va avea două fiice. Poziția sa în societate, într-o continuă ascendență, va conduce la acel superlativ de „Prinț al pictorilor”. Să nu uităm că în urmă cu secole, flamandul Pieter Paul Rubens fusese supranumit „Regele pictorilor, pictorul regilor”. Avea și acesta o impunătoare locuință la Antwerpen (Anvers), astăzi muzeu, iar portretele lui au imortalizat nu numai monarhi și papi, dar și oameni din înalta societate.

Casele muzeu ale pictorilor trezesc un mare interes nu numai prin originalitatea lor în contextul societății moderne, dar și prin atmosfera atelierului, element care reprezintă cheia oricăruia dintre aceste obiective, așa cum se întâmplă la Toledo, la casa lui El Greco, la Giverny prin casa lui Monet, la Paris în atelierele pictorilor Géricault sau Delacroix sau a sculptorilor Rodin, Bourdelle, Maillol, ca să nu mai vorbim de ambianța vrăjită a atelierului Brâncuși, situat în preajma Centrului Pompidou.

Și la noi întâlnim câteva case memoriale ale pictorilor, două dintre ele aflate la București, Casa Aman și Tattarescu, ultima închisă în martie 1977, pe care, însă, Primăria vrea s-o redeschidă publicului. Să nu uităm casa Maestrului Grigorescu de la Câmpina și casa-atelier, de vacanță, a lui Gheorghe Petrașcu de la Târgoviște.

Lenbachhaus, pe lângă arhitectura casei și a grădinii, cuprinde obiecte de mare preț în incintele destinate atelierului artistului. Atât în camera albă, în cea verde, în cea roșie, ca și în cea tapisată, întâlnim opere din domenii diferite ca tehnică și din perioade temporale diverse, începând cu copii după Tizian, Rubens, Velasquez, alături de portretele pictorului sau scene din Cairo pictate de el, ca și portrete de grup ale unor personalități culturale, așa cum întâlnim în opera lui din 1868 intitulată „Bowling-Club” portrete ale rudelor. De asemenea, mobilier vechi german sau italian, copii după sculpturi romane, de altfel aflate și în Glyptoteca învecinată, între toate dominând acel „Crucifix” din sudul Germaniei, datând din cel de-al cincisprezecelea secol, piesă de o expresivitate de-a dreptul emoționantă, pentru a cărui restaurare s-au folosit tehnicile cele mai revoluționare, inclusiv cea 3D, aducându-ne aminte de restaurarea crucifixului lui Simone Martini, pictat la 1270 și deteriorat de revărsarea fluviului Arno în Florența anilor 60, aflat la biserica Santa Croce.

Desigur, cine avea o asemenea reședință într-un oraș capitală de regat, pe lângă marile relații cu notabilitățile, își putea permite să primească oaspeți de rang înalt, fie la modul confidențial, fie în cadrul unor petreceri cu etichetă. Nu este puțin lucru să te bucuri de prietenia unuia care se numea Otto von Bismarck, în două rânduri prim-ministru al Prusiei, personajul care purtând războaie cu Danemarca, Austria, Franța a urmărit prin „fier și sânge” unificarea Imperiului German, omul care a creat și imperiul colonial german, fiind, de asemenea, inițator al Triplei Alianțe.

Ei bine, „Cancelarul de fier” cum era supranumit acest personaj, i-a pozat de mai multe ori în palatul său, într-un caz chiar opt zile, pentru un portret, dar l-a și vizitat pe pictor la reședința sa bavareză în 1892, fiind aclamat de mulțimea adunată în fața casei lui Lenbach atunci când și-a făcut apariția în balconul dinspre grădina aranjată cu atâta gust.

Această casă, atât de atractivă, își dorea Lenbach la 1885 să devină „un centru european al înaltei arte a prezentului lumii”. Un pictor care este expus astăzi în acest lăcaș al modernismului, elvețianul Paul Klee, își declara cândva entuziasmul pentru operele de calitate, originale sau copii aflate aici.

Revenind la arta portretului, trebuie semnalat faptul că Lenbach l-a portretizat, la 1885 și pe Papa Leon al XIII-lea, specializându-se și în portretul după fotografie, imediat ce această tehnică devenită apoi artă începuse să capete contur, el însuși având în locuința sa, echipată cu cele mai moderne mijloace tehnice puse în slujba confortului (electricitate, apă, canal, căldură) un laborator foto, bine echipat. Cea de-a doua soție, Lolo, fiica compozitorului Robert von Hornstein, îi va fi un bun sfătuitor în tot ceea ce va întreprinde.

Dacă ar fi să ne gândim la artiștii noștri și la marile lor realizări în portret, trebuie să amintim pe Eustațiu Stoenescu în primul rând, cu acel magnific portret în mărime naturală al monarhului Carol al II-lea, care i-a pozat în picioare, în uniforma de gală, pe care el însuși a desenat-o, lucrare care în epocă rivalizează cu acele portrete realizate pentru capete încoronate de către Lajosz sau suedezul Bernhard Österman care l-a imortalizat pe pânză pe regele Gustav al V-lea al Suediei, sau pe spaniolul Sorolla, cu acel portret al suveranului iberic Alfons al XIII-lea.

Ar mai trebui spus că acest excepțional muzeu este amplasat într-un spațiu în care actul cultural, prin instituția numită muzeu, apare la feicare pas. Așa cum la Berlin există acea Insulă a Muzeelor, la Bruxelles întâlnim „Mont des musées”, iar la Oslo un complex de muzee dedicat corăbiilor vikinge, Fram-ului sau lui Thor Heyerdahl, la Madrid „Triunghiul muzeelor”, la München întâlnim un areal suficient de întins, cu multă vegetație, cu șosele care intersectează îmbietoarele spații de promenadă dintre aceste grandioase bastioane culturale. Distanța dintre aceste edificii este relativ mică, ceea ce permite o deplasare plăcută și prilejuiește convorbiri peripatetice. Oricum, vizitarea tuturor acestor obiective muzeale necesită câteva zile bune.

Să începem cu Vechea Pinacotecă, deschisă încă din secolul al XIX-lea, inaugurată în 1836 la inițiativa lui Ludwig I al Bavariei, atinsă de bombe, reconstruită în 1957. O imensă clădire, care se află astăzi în bună parte într-un proces de consolidare-restaurare. Marea galerie a clasicilor cuprinde bijuterii ale primitivilor germani, autoportretul lui Dürer, capodoperele lui Cranach, Riemenschneider, Altdorfer și a multor altora. „Madona cu pruncul” semnată de Leonardo da Vinci, alături de mari maeștri, de școală franceză, italiană, spaniolă. Pe scurt o paletă largă de capodopere ale picturii europene.

Vizavi, clădirile fiind separate de o întinsă peluză-parc, se ridică o altă clădire, la fel de impresioanată a „Noii Pinacoteci”, cuprinzând colecții de artă germană a secolului al XIX-lea, ca și cuprinzătoarea colecție de artă austriacă. Pinacoteca a luat ființă în 1853, reprezentând bipolul münchenez al muzeelor de artă. Distrusă, în mare măsură, în cea de-a doua conflagrație mondială, va fi redată circuitului muzeal abia în 1981, după o minuțioasă muncă de reconstruire a clădirii, deoarece în 1949, datorită marilor distrugeri cauzate de bombe, a trebuit sa fie demolată din temelii, ulterior fiind refăcută după vechile planuri.

În laterala celor două corpuri de clădire, perpendicular pe acestea, a apărut o nouă și impresioanată construcție, „Galeria Modernilor”, edificiu ridicat în 2002, cuprinzând arta ultimului secol, artă modernă, contemporană, pictură, arhitectură, grafică, design. În expunere apar Braque, Picasso, Dali, Miro, Chirico, Mattise, Giacometti, Brâncuși, dar și designeri și producțiile lor, spre exemplu cele auto-moto, cu modelele Wolkswagen, Citröen și acel faimos exemplar argintiu, cu aripă mediană dorsală fabricat de firma „Tatra”, ca și celebre motociclete BMW, alături de cele mai uzuale obiecte ale civilizației: mașini de cusut, mobilier, telefoane, scaune sau obiecte de podoabă.

La mică distanță se află situat muzeul mineralogic, într-un alt edificiu impresionant. De fapt, la München există și un muzeu antropologic, unul paleontologic, ca să nu mai vorbim de cel tehnic.

Mergând spre Lenbachhaus, depășim Glyptoteca cu copii și originale ale vechilor sculpturi grecești și romane, instituție de proporții care găzduia o temporară despre un suveran grec de origine germană, în timp ce peste un alt întins spațiu verde se ridică clădirea semeață cu coloane și scări generoase unde se află „Antiken Sammlungen” (colecțiile antice), custodele unui tezaur imens de relicve, martore ale multor evenimente istorice. De aici, trecând de edificiul „Propyleelor”, la câțiva pași apare vechea și noua clădire Lenbachhaus.

La o asemenea aglomerare de obiective muzeal-culturale, chiar la o simplă enumerare este imposibil să nu scape ceva. Este vorba despre alte două clădiri gigant, una de mare tradiție arhitecturală, impresionantă prin dimensiuni, cuprinzând colecțiile de grafică și o a doua, de o factură modernă, construcție foarte recentă, custode de inestimabile bogății ale Egiptului antic, în care piesele autentice sunt dispuse în spații care te invită să te simți într-un mediu aflat, undeva, pe Valea Regilor...

În noua sa formulă constructiv-arhitecturală, cu suprafață expozițională considerabil augumentată, Lenbachhaus își poate permite să organizeze și expoziții cu caracter temporar, în această enclavă în care domnește spiritul acelui curent artistic „Der Blaue Reiter”, unul dintre punctele de plecare ale modernismului artistic al secolului XX.

Există, spre exemplu, o expoziție intitulată „Arta după 1945", urmărind traseul Pop-Art, artă sub titlul „I’am a Believer”, în care regăsim pe Andy Warhol în celebra sa propunere pentru conserva „Campbell”, pe Helga Paris cu fotografii sau picturile Miriamei Cohn, trecute și pe la „Documenta 14”, care-mi sugerează puternice asemănări cu tematica lui Gorzo al nostru.

Diversitatea este cea mai bună calitate, „Picturile Ilustrației” de nordamericanul Amy Silman ilustrând acest deziderat. Alte nume: Ulrike Ottinger, Pietro Sanguineti, Bruno Gironcoli, întăresc prin modul lor de expresie artistică temeinicia subiectului ales de organizatori.

Punctul central al casei-muzeu Lenbach rămâne însă „Călărețul Albastru”, acel grup artistic apărut la München în 1911, într-un moment posterior înfruntării dintre Jugendstil, curent apărut în preajma cumpenei dintre secole, în apriga dispută a închistatelor forme de exprimare academică cu formele noi, dinamice, hotărâtoare în găsirea de noi forme de exprimare.

De unde vine numele grupării „Călărețul Albastru” ? După spusele lui Wasili Kandinski, numele grupării s-a hotărât la o cafea, pe o terasă umbrită de la Sindeldorfer Tor (Poarta Sindeldorf), punct de referință, cu multe cafenele și restaurante, aflate în vechiul perimetru al Münchenului, loc preferat de întâlnire pentru artiștii din diferite domenii pentru discuții și petreceri. Așa s-a întâmplat și cu discuția dintre Franz Marc și Wasili Kandinski, în care cei doi au dat numele celebrei mișcări.

Scrie simplu Kandinski: „amândoi iubeam albastrul, Marc caii, eu călărețiii, așa că denumirea a venit de la sine !”

Este interesantă cronologia mișcării „Călărețului Albastru”.

Astfel, în 1896, Kandinski, Jawlenski și Marianne Verefkina se vor afla la München pentru a-și continua studiile de pictură începute la Academia din Petrograd.

În 1901 ia ființă grupul Phalanx, o școală de pictură condusă de Kandinski. Între eleve o găsim pe Gabrielle Münter.

În 1902-1903 au loc vizite cu școala în diferite regiuni. Ședințele de plain-air jucând un rol deosebit în cadrul școlii.

În 1904-1907, Kandinski și Münter fac vizite în Olanda și Tunisia și apoi un sejur de un an la Sèvres, celebrul centru al porțelanului francez, unde în 1923 va poposi și H. M. Maxy care va lăsa drept mărturie un ulei pe pânză.

În 1906, Jawlenski și Verefkina vor face un turneu de zece luni în Bretania, Paris și Provence, după ce în 1903, tot ei făcuseră o călătorie de studii în Normandia și la Paris.

În 1908, Kandinski și Münter descoperă Murnau, micuțul și liniștitul sat german, rămânând cuceriți de frumusețea peisajului.

Anul 1908 reprezintă un an de cotitură pentru expresionismul german.

(continuare în pag. 10)

Prilej de călătorie în jurul „Călărețului Albastru”

(urmare din pagina 9)

În 1909 ia ființă Noua Asociație a artiștilor din München, la care aderă Kandinski, Jawlenski, Münter, Kubin, Emma Bossi, Alfred Kohn, Behtejev, francezul Faucaunnier, germanii Franz Marc și Hoff și criticul de artă Otto Fisher, care va enunța principiul conform căruia „Tabloul fără obiect este fără sens”, cuvinte care vor genera imediat replici ale reprezentanților artei non-obiectuale. Kandinski va fi ales președinte al Asociației.

În același an, Noua Asociatie va deschide o primă expoziție în galeria „Tannhäuser” din München, urmată de o a doua, anul următor în aceeași locație.

1911: Are loc o sciziune în cadrul Noii Asociații – Kandinski, Münter, Marc și Kubin se desprind din gruparea constituită cu doi ani mai înainte, organizând la aceeași sală „Tannhauser” prima expoziție a „Călărețului albastru”.

Marc și Kandinski organizează expoziții personale, în timp ce celălalt cuplu, Jawlenski și Werefkin participă la Salon.

În 1912 va fi organizată a doua expoziție a „Călărețului Albastru”, ediție în alb și negru.

Cu un an înainte apăruse Almanahul „Der Blaue Reiter”, în care, printre colaboratori, îl vom întâlni pe compozitorul Albert Schönnberg drept pictor amator, cel care va avea o bună legătură prietenească și teoretică și un frumos schimb de idei despre muzică și pictură, desfășurată într-un dialog susținut, scris și verbal cu Kandinski, liderul mișcării artistice a „Călărețului Albastru”.

La 2 decembrie 1911 avusese loc marea schismă contra lui Kandinski și eliminarea din rândurile asociației a lui Franz Marc și Gabriele Münter.

În 1914, an agitat pe plan politic, social și militar, are loc emigrarea în Elveția la St. Prex, localitate din preajma lacului Geneva, unde se stabilesc Jawlenski și Werefkina. Franz Marc și August Macke pleacă pe frontul francez. August Macke cade răpus la Champignon. Klee se află la Augsburg. Kandinski și Münter sunt despărțiți la Zürich în noiembrie, după care Kandinski pleacă în Rusia.

Colecția Der Blaue Reiter a Muzeului Lenbachhaus

1915-1916 – Kandinski și Münter se află la Stockholm, apoi Kandinski face o nouă călătorie la Moscova. Aici va avea o poveste de dragoste cu o tânără, Nina Andreievskaia cu care se va căsători în zbuciumatul an 1917.

La 4 martie 1916, în toiul bătaliei de la Verdun, Franz Marc cade la datorie. Jawlenski și Werefkina se stabilesc la St. Prex. După o scurtă perioadă, Jawlenski se căsătorește cu Tereza Nesnakonoff, stabilindu-se în Germania, la Wiesbaden. Werefkina se va stabili în Italia, la Ancona, acolo unde a locuit și compatriotul nostru, pictorul Arthur Segal, participant la episodul Dada.

Cele două cupluri de pictori, deși nu s-au concretizat prin căsătorie, au rămas în istoria artei contemporane drept elemente de referință în studiul „Cavalerului Albastru” și al picturii moderne. Căsătoriile ulterioare ale acestor mari artiști au rămas consemnate în actele de stare civilă, fără a avea însă un răsunet în arta mondială așa cum a reprezentat-o etapa inițială a cuplurilor.

O consemnare majoră a legăturilor lor sentimentale, dar mai cu seamă pictural-artistice, este fundamentată de o expoziție a Centrului Pompidou la Metz, orașul francez din Lorena, unde s-a desfășurat o senzațională expoziție, minuțios pregătită, intitulată „Cupluri celebre”, în care sunt expuse picturi aduse din mari muzee și colecții. Simezele filialei Metz a Centrului Pompidou oferă un grandios spectacol de linii și culori, într-o admirabilă plenitudine de îmbinare a valorilor picturale.

Sonia și Robert Delaunay, Sophie și Jean Arp, Germaine Cruell și fiul lui Arghezi, Elie Lotar, Natalia Goncearova și Mihail Larionov, Eileen Gray și compatriotul nostru Jean Badovici, Wasili Kandinski și Gabriele Münter, Alexei Jawlenski și Marianne Werefkina alcătuiesc pe simeze duete de mare armonie în sfera artelor vizuale.

După dispariția tragică a lui Marc și separarea cuplurilor, Kandinski și Paul Klee au reușite plastice și pedagogic-teoretice la școala Bauhaus de la Weimar și apoi la Dessau, realizând o bună colaborare cu Walther Gropius, conducător, fondator și doctrinar al mișcării Bauhaus. Klee va pleca apoi în Elveția, iar Kandinski la Paris, în timp ce Gabriele Münter se va retrage în pitorescul și liniștitul Murnau. În 1957 ea va decide să doneze comoara „Cavalerului Albastru” muzeului de la Lenbachhaus.

Să revenim la momentul expozițiilor „Cavalerului Albastru”. După expozițiile müncheneze, începe o serie itinerantă de expoziții prin alte orașe germane, la care vor fi invitați și artiști din afara grupului, precum Henri Rousseau-Vameșul, Robert Delaunay, Campendorck, Epstein.

Pe plan local, în 1912 același grup organizează la galeria Goltz, la care este invitat și un alt grup valoros, „Die Brücke” (Podul), care se mutase de curând de la Dresda la Berlin, dar și membrii altei mișcări, „Noua Secesiune”, aflată la Berlin având componenți de seamă, alături de o serie de artiști francezi dintre care se impun Maurice Vlaminck, Roger de la Fresnaye, Georges Braque, André Derain, Pablo Picasso. Nu pot lipsi dintre invitați artiștii sosiți din Rusia: Mihai Larionov, Nathalia Goncearova, Kazimir Malevici și, bineînțeles, elvețianul Paul Klee.

Reciprocitatea funcționează în bune condițiuni, așa că în anul următor, 1913, o parte dintre membrii „Der Blaue Reiter” expun, la rândul lor, la Primul Salon de toamnă organizat în Capitala germană, punându-se în valoare arta grupului de la München și majora sa contribuție la crearea artei noi.

Cu toată destrămarea grupului bavarez, almanahul editat de acesta apare și în anul următor, iar inițiatorul acestuia, Kandinski, dintotdeauna preocupat de problemele teoretico-filosofice ale picturii, își dezvoltă studiile privind „problema formei”. Alți colaboratori evidențiază tendințele artei ruse, ale artei germane, ale cubismului și ale fauvismului, dar și preocupări în sfera muzicală, așa cum va face Arnold Schönberg, creatorul muzicii atonale, dar și pictorul Robert Delaunay.

Condițiile dramatice prin care au trecut popoarele europene, nu au avut numai efecte asupra economiei, demografiei, societății umane, ci și asupra culturii „bătrânului continent” în general și asupra artei în special, inclusiv asupra celei bazate pe vizual.

Cei de la „Blaue Reiter” aveau o deschidere largă asupra fenomenului artistic, în opera lor propagându-se influențele altor discipline artistice, la rându-le emanând prin evantaiul propriei opere, influențele răsfrângându-se benefic pe vaste teritorii artistice.

Șocul evenimentelor Primului Război Mondial a condus ca și în multe alte cazuri la dezmembrarea grupării. Prin acumularea de noi experiențe, atât umane cât și artistice, se vor întreprinde formule inedite de exprimare artistică, iar în cazul unui spirit practic, dublat de un teoretician al fenomenului plastic, cum este cazul lui Kandinski, preocupat de „principiul necesității interioare”, se va ajunge la depășirea confruntării dintre tendințele funcționaliste și lirismul viitoarelor decenii, ajungându-se la creația abstractă.

Nu pot să nu evoc momentul în care am luat cunoștință cu o lucrare abstractă a lui Kandinski, aflată în colecția academicianului Gheorghe Oprescu din strada Doctor Clunet, din preajma bisericii Sf. Elefterie Vechi, din cartierul Cotrocenilor. Aparținând de Academia Română, locuința profesorului de istoria artei putea fi vizitată duminica între orele 15 și 17. La două zile după cutremurul din 1977, casa muzeu, împreună cu alte case memoriale și muzee bucureștene au fost puse sub lacăt de către conducerea PCR. Într-un proiect al Primăriei Generale se prevede redeschiderea obiectivului muzeal. Să fie oare așa ? Doamne, ajută !

Îmi aduc aminte de acea mică lucrare pe hârtie, format A4, o compoziție abstractă, pe orizontală, încadrată cu o ramă subtire din lemn natur, așezată pe marginea de mijloc a bibliotecii, din cea de-a doua încăpere a sufrageriei de la parterul vilei aflată zid în zid cu casa Maestrului Ghiață.

În povestea legendară a „Cavalerului Albastru”, trebuie să amintim faptul că în 1924 se va produce un eveniment revelator, reunirea unui cvartet de maeștri în grupul celor „patru albaștri” – găsindu-i pe nimeni alții decât Kandinski, Jawlenski, Feininger și Klee. Gruparea a fost alcătuită ca urmare a organizării de expoziții a celor patru artiști ai penelului în mai multe orașe americane. „Creierul” acestei manevre artistice reușite a fost Galka Scheier, care începând cu 1926 a prezentat publicului american câțiva fondatori de școală, ceea ce a condus implicit la stimularea pe „noul continent” a unor mișcări benefice în privința creațiilor de artă modernă.

La intrarea în galeria cuprinzând sălile dedicate mișcării „Cavalerului Albastru”, aflate în nou construita aripă a casei pictorului Lenbach, o placă memorială și un basorelief omagiază pe cel care a condus instituția din 1957 până în 1971. Este vorba despre Hans Konrad Roethel, un hamburghez pictor trăitor între 1909-1982, care și-a dedicat viața acestui curent artistic.

Traseul expozițional începe cu Kandinski (nici nu se putea altfel !), apoi cu Franz von Stück, acest artist preocupat de pictură și relief, reprezentat de două sculpturi și o temă mitologică favorită, „Salomeea”. A fost profesorul lui Kandinski și Klee, dar și unul dintre promotorii mișcării Sezession în orașul bavarez, având merite speciale în apariția artei moderne germane, a „Jugendstil”-ului.

Putea lipsi din acest început de prezentare Gabriele Münter ? Desigur, nu ! Ea este prezentă cu o lucrare din 1903, adică de pe când devenise eleva lui Kandinski.

Apoi, sute de lucrări în săli separate sau comune cu opere de Campendonck, Marc, Macke, Robert Delaunay, care reprezintă grosul pieselor expuse, în continuare fiind prezenți artiști afirmați după curentul expresionist: Alexander Kanoldt, George Schrimpf, Otto Freunlich, Rudolf Schlichter, Christian Sched (cu acea pânză celebră „Chirurgi operând”), Karl Kaspar, Albert Burhart. La capătul parcursului, un final cinematografic, filmul „Aventurile Prințului Ahmed”, realizat de Lotte Reininger.

Comparând cele două vizite în acest lăcaș de cultură, la o distanță de mai bine de patru decenii, pot să afirm că atmosfera în care era amenajată colecția în camerele vechii construcții era mult mai intimă, producând vizitatorului o emoție cu mult mai puternică. În unele camere de dimensiuni mai reduse se aflau multe lucrări de mici dimensiuni pe care în actuala organizare nu le-am mai regăsit.

În decursul vremii, ideile muzeografice s-au modificat, au evoluat, au apărut alte concepții în privința structurării muzeului, au venit noi manageri și nu e de mirare că și la ei, ca și la noi, primarul unei urbe poate hotărî asupra postului directorial, fără să mai spunem că politicul își vâră coada...

Spațiul arhitectural nou construit oferă o dublare a suprafeței de expunere, ceea ce a dus la o diluare a subiectului, în contextul general apărând și alte manifestări cu caracter temporar, care, desigur, au un rol bine determinat, dar distrag, poate, atenția de la subiectul principal.

Aflată în perimetrul münchenez al artei, există o altă donație recentă, Muzeul „Brandhorst”, situat lângă „Galeria Modernilor”, cuprinzând artă recentă, așa cum și la București, în Cartierul Primăverii se va deschide un asemenea punct, Muzeul de Artă Recentă, care va cultiva arta modernă românească.

Muzeul Brandhorst, deschis în 2009 de Udo Fritz Herman în memoria soției sale Anette, strănepoata magnatului Henckel, care donând Primăriei müncheneze colecția aceasta a alocat câteva bune zeci de milioane de euro pentru a ridica un edificiu demn de a găzdui de asemenea valori pe care le-a dobândit comunitatea. În eleganta clădire este prezent pe simeză Andy Warhol cu celebrul autoportret, dar și portretul celebrei dive Marlyn Monroe. Un alt american, Bruce Nauman, prezintă complexa sa activitate artistică prin piane sculptate, fotografii, desen, dar și montaje video și neon. Alături de cei doi, un alt american, pictor și sculptor, Cy Twombly, prezintă cea mai reprezentativă colecție din afara continentului american.

Desigur, germanii nu pot lipsi, în frunte cu Gerhard Richter, cu ale sale picturi abstracte, dar și fotorealiste, alături de fotografii și lucrări pe sticlă.

Joseph Benys, un alt artist german bine cotat astăzi, este prezent cu sculptură și grafică.

Născut în 1952, italianul Francesco Clemente, artist polivalent atacând diverse tehnici de artă plastică, prezintă o gamă variată de lucrări de pictură, sculptură, desen, frescă, mozaic, fiind o figură remarcabilă a mișcării italiene din anii 1980 intitulată „Transavanguardia” un adevărat periplu asupra artei și tendințelor actuale.

Muzee mari, fonduri uriașe, eforturi gigantice ale instituțiilor și ale specialiștilor muzeografi.

Dar nu numai giganticele muzee pot stârni entuziasm, ci și unități muzeale mici. Acum câteva zile am descoperit un nou înființat Muzeu de Artă Modernă și Contemporană pe un intrând pornit din strada bucureșteană Viitorului, într-o casă având un secol, pe cele trei niveluri amenajate cu gust și evidentă pricepere, am aflat o înșiruire de lucrări de artă picturală, icoane pe sticșă, elemente naive ale măștilor africane între lucrări de Eustatiu Stoenescu, Ilie Boca, Ion Gheorghiu, Radu Costinescu, Andrei Cădere, Marin Gherasim, dar și multe nume tinere ale artei noastre: Dalina Bădescu, Daniela Chilin, într-o înlănțuire picturală care te conduce pe calea cunoașterii și a descifrării portretului și autoportretului ca preocupare a celui aflat în fața șevaletului.

Nicolae Scurtu

O EPISTOLĂ NECUNOSCUTĂ A LUI MIHAIL DRAGOMIRESCU

Unul dintre cei mai apropiați și fideli discipoli ai lui Titu Maiorescu a fost, desigur, Mihail Dragomirescu (n. 22 martie 1868 Plătărești, jud. Ilfov – m. 25 noiembrie 1942, București), profesor universitar, estetician, critic literar, prozator și membru al Academiei Române.

A desfășurat o intensă și prodigioasă activitate literară și s-a impus ca un dascăl de autentice *emoții estetice.*

La catedră și în cadrul *Institutului de Literatură* a inițiat și a format un impresionant număr de profesori, care, ulterior, au devenit dascăli în școlile și liceele din România Mare.

Pentru calitățile sale intelectuale și pentru pregătirea sa filologică, estetică și pedagogică, profesorul Mihail Dragomirescu a fost ales, în timp, de mai multe ori, în conducerea unor organisme ale învățământului universitar din București și din țară.

Astfel, grație acestor îndeletniciri, dascălul bucureștean, care s-a bucurat, în epocă, de un imens prestigiu, a fost într-un permanent dialog epistolar cu unii dintre colegii și confrații săi.

O mărturie elocventă o constituie și epistola ce se transcrie aici, necunoscută până acum, care este trimisă universitarului din Iași, A.C. Cuza (1857-1947), redutabil om politic și cărturar de o aleasă calitate intelectuală.

*

Federația Corpului Didactic
București
Str[ada] I.C. Brătianu, nr. 27
București, 28 martie 1919
Aleea Băicoianu, nr. 17

Domnule vicepreședinte,

Am onoare a vă trimite proiectul de Statut al Federației Corpului Didactic după care d[umnea]v[oastră] împreună cu secretarul grupului universitar Iași faceți parte de drept din Comitetul central al Federației.

Studiindu-l, suntem siguri, că veți găsi într-însul baza pe care se va putea clădi posibilitatea uniunii deosebitelor asociații didactice întrucât într-însul se ține seama și de principiul descentralizării și de acolo al egalei îndreptățiri la conducerea unei asemenea instituțiuni, a tuturor centrelor noastre însemnate de cultură.

În acest caz, vă rog să binevoiți fie a lua parte direct la lucrările Comitetului Federației, care se întrunește în fiecare duminică la 5 ore p[ost] m[eridian] în localul Institutului de fiziologie, str[ada] I.C. Brătianu, 27 din București, firește, împreună cu secretarul grupului, fie a delega pe cine credeți mai potrivit din profesorii din București, care să ia parte la ședințe în locul d[omniei] voastre.

În acelaș[i] timp, în cazul când grupul primește proiectul de statut, și în așteptarea acceptării lui definitive de către Adunarea generală a „Asociației universitare", vă rog să delegați încă doi profesori universitari în Comitetul central, rămânând ca ceilalți doi să fie delegați de Asociațiile generale didactice ce sunt constituite în Iași (*Cercul* și *Asociația generală a profesorilor*). În acest chip pentru anul acesta vom avea în Comitetul central al F[ederației] C[orpului] D[idactic] 6 profesori universitari de la Iași pe lângă cei 6 delegați deja de la București, rămânând ca la anul, când Federația va funcționa la Iași, să trimită grupul nostru delegați necesari funcționării Comitetului acolo. Pentru ca lucrarea să fie efectivă, odată cu alegerea delegaților, trebuie să se designeze și suplinitorii care să ia parte neapărat la lucrări în lipsa titularilor din localitatea unde se află sediul.

În cazul când grupul se interesează mai de aproape de noul mecanism al Uniunii asociațiilor didactice, ar fi bine să delegați pe cineva să ia parte la Adunarea generală a „Asociației generale a profesorilor secundari" care se ține joi după Paști, ora 9 dim[ineața] la Cercul profesorilor secundari, Str[ada] Gutenberg, 6. S-ar putea pune, cu această ocazie, bazele solide ale uniunii pe care un eventual congres regulat al tuturor membrilor corpului didactic din România Mare, ar cimenta-o definitiv.

În așteptarea răspunsului d[umnea]v[oastră], vă rog, domnule vicepreședinte, să primiți asigurarea deosebitei mele stime și considerațiuni colegiale.

Mihai Dragomirescu
Președinte activ al Comitetului provizoriu
al Federației Corpului Didactic

[Domnului A.C. Cuza, profesor, fost deputat, vicepreședintele Grupului universitar, Iași; Trimite: Mihail Dragomirescu, Aleea Băicoianu, nr. 17, București].

(Originalul acestei epistole, inedite, se află la Biblioteca Academiei Române din București. Cota S119/*v*.)

ÎNCĂ O MĂRTURIE DESPRE NICOLAE CANTONIERU

Poetul și publicistul Ion Ștefan, autorul unor remarcabile *restituiri* și antologii literare, a lăsat un impresionant *jurnal,* extrem de prețios prin informațiile și evocările pe care le conține.

S-a impus, în perioada interbelică, ca poet și publicist, în presa din provincie și a stabilit relații culturale și literare cu aproape toți scriitorii din generația sa.

Adesea îl evocă Ștefan Baciu în cărțile sale de memorii, precum și în interviurile pe care le-a acordat în presa din România și în cea din Occident.

O relație specială a avut și cu prozatorul și publicistul Nicolae Cantonieru, pe care-l evocă cu o aleasă simpatie colegială.

Evocarea ce se publică aici se transcrie din revista *Pământul* (Ion Ștefan, *Nicolae Cantonieru* în *Pământul*, 5, nr. 125-126, 16-26 februarie 1936, p. 2, col. 1-4, jos), condusă cu eleganță și pricepere, de gazetarul și omul de cultură Eugen Cialâc, care a fost, cândva, un excelent primar al orașului Călărași.

În această evocare, Ion Ștefan rememorează scene și momente din biografia colegului său, Nicolae Cantonieru, care a murit de ftizie la o vârstă când alții abia încep să scrie.

Se impune o *restituire integrală* a ceea ce a publicat și ceea ce a lăsat, în manuscris, naratorul giurgiuvean.

*

Nicolae Cantonieru

Când ne-am adus aminte că Nicolae Cantonieru fusese cândva colaborator prețios al acestei ospitaliere reviste de un frumos prestigiu în țară, ne-am dat seama că numai d[omnu] Eugen Cialâc ar fi gata să ne găzduiască aceste câteva rânduri despre el. Desigur că vin destul de târziu, le dăm însă tiparului ca un simplu preambul la o mică broșură, de vreo 16 pagini, despre viața și opera lui Nicolae Cantonieru, pe care o scrie și o va face să apară în această primăvară, în editura brașoveană „Frize", poetul Aurel Marin, al treilea colaborator, pe lângă d[omnu]l Mihail Chirnoagă, al regretatului scriitor la publicarea fostei reviste cu titlul de mai sus. Deși... de puțin iubitor de zgomot, de reclamă în jurul numelui său, am vrea totuși să-i dedicăm aceste prea puține rânduri pe un ton avântat, bătăios, ca o frondă împotriva tuturor acelora care îl știu, dar îl ignoră. Am vrea să scrie astfel, fiindcă așa-i plăcea și lui și mai ales fiindcă în chipul acesta redactase și el cândva cronica „Frizelor".

Am avut fericirea să-l cunoaștem pe aleea Brașovului, într-o toamnă străvezie ca mâinile lui înfrigurate de pasiunea scrisului. Pe-o bancă, alături de Ștefan Baciu, picior peste picior, ronțăia ceva între dinți. Am vorbit despre diferite reviste provinciale, pe care le judeca lapidar: cutare e bătăioasă, cealaltă, și aici i se vedea dezgustul, e fără nerv. De aceea numai, ca să-i fim cât de cât pe plac, am vrea și noi să luăm o atitudine ceva mai energică aici. Dar n-ar avea desigur nici un rost.

Nicolae Cantonieru nu va mai ajunge poate niciodată să fie încetățenit de literatura românească. A avut nenorocul să se stingă prea tânăr și în plus, ca sfârșitul său să preceadă cu numai câteva zile pe al lui Gib I. Mihăescu, care l-a acoperit prin prezența-i masivă în conștiințele noastre, cu desăvârșire.

E inutil să ne mai revoltăm. Dimpotrivă „noi singurii care i-am mai rămas prieteni, îi aducem cel mai frumos omagiu dacă, din când în când, ne mai amintim de el, scriem despre el... chiar și atunci când nu ne va mai plăcea proza lui care e neîndeajuns de frământată, tocmai din cauza bolii care l-a frământat neîndurătoare.

Să ne rămână Nicolae Cantonieru ca un prieten drag, dispărut, căruia să-i apreciem marea lui dragoste pentru literatură și fărâma-i de talent înăbușită de soartă și de pământ."

Aceste rânduri triste ni le scria, nu de mult, pe-o carte poștală, d[omnu]l Aurel Marin. În adevăr, suntem singurii care îi mai putem păstra o amintire frumoasă. Și avem ocazia să împărtășim și celorlalți prieteni ai lui, bucuria de-a putea citi în curând, publicate prin diferite reviste sau poate chiar într-o carte, tot sub îngrijirea d[omnu]lui Aurel Marin, toate manuscrisele bune rămase de pe urma lui Nicolae Cantonieru, care nu dau la un loc mai mult de circa 200 de pagini.

Va fi un nou motiv pentru noi să-i regretăm prea timpuria moarte.

Ion Ștefan

Poeți ai sudului (II)

Ilie Comăniță sau un bard al satului veșnicit pe dealuri

Șerban Codrin

Cu toate că a debutat prin anii ’70 ai trecutului secol, prima carte semnată de poetul trăitor în Slobozia, județul Ialomița, Ilie Comănița, a văzut lumina tiparului în 2011, *Regăsire*, urmată de *Invazie de fluturi* (2013), *Cușca leilor* și *Măști* (2015), *10 coroane de sonete* (2016), *Binecuvântări* și *Starea de vis* (2017), *Obârșii* (2018), ample cicluri de sonete, și *Zodia iubirii* (2012), *Lumină de albastru* (2014), cicluri de rondeluri. Numele autorului este un pseudonim împrumutat după toponimul satului de „obârșie”, Comănița, județul Olt.

Sumarul tuturor volumelor cuprinde sonete aproape monotematice, dragostea, însă în toate nuanțele posibile, mai apoi, în *Cușca leilor*, *Măști*, violente satire, pamflete, aruncări în derizoriu și persiflare a caricaturalei noastre „democrații originale”, prăpăstioasa potrivire de cuvinte datorată unui binecunoscut politician. În *Obârșii*, poetul se întoarce spre satul arhaic, mitic, tradițional, al zeilor agrari și al familiei, cu sensibilitatea ultragiată a cunoscătorului sau etnologului frustrat de distrugerea, uitarea patrimoniului, a obiceiurilor, ștergerea creierelor. Astfel, se simte obligat să ne readucă aminte că, în trecute vremuri, satul își avea bardul vital, activ, crainicul știutor, aprig de gură, paznic al riturilor, bun și ne/bun la toate, să cânte/să recite/să scrie scrisorile fetelor către băieți, ale băieților către fete, să pomenească în bine, să bârfească în rău personajele comunității, să fie cel dintâi în sărbători, în bocete, în „jocurile” satului, în divertismente festive, când poezia era utilitară, strigată peste gardul vinovatului sau chiuită la horă, avea roluri pedagogice, juridice, de persuasiune, de vrajă, de profeție, de mustrare publică, adică foarte departe de funcțiile estetice, artistice, așadar era vocea sacră, gravă, ceremonială a țăranului, păstrătoare de rânduieli, cutume, datini străvechi.

Să se observe: rama, cadrul acestei poezii este fabulos, Ilie Comăniță, a cărui structură psihică și sentimentală este dedicată cu trup și suflet unor astfel de viziuni, în timp ce își gândește urzeala, trece la țesut, încet, gospodărește, sonet cu sonet, lucrare, în definitiv, infinită. Probabil, această carte ar putea fi socotită numai prologul viitoarelor preocupări din ce în ce mai amănunțite. „Mă-ntorc în satul veșnicit pe dealuri,/ Între păduri și sub spuzimi de stele,/ E leagănul copilăriei mele,/ Sunt apa revenind spre vad, în valuri !// Mă bucur că-mi deschide mama poarta,/ Așteptând și-așteaptă să mă-mbrățișeze,/ Doar tata nu mai poate s-o urmeze,/ Stă lângă Domnul, Împlinindu-și soarta.// Mă-așez la masa joasă și rotundă,/ Pe scaunul de plop, cu trei picioare,/ Pe chipul mamei aură apare,/ Lacrimi de fericire-n ochi se-nfundă./ Sunt rădăcini adânci ce nu mă lasă,/ Mă-ntorc înspre obârșii ! Sunt acasă !” (*Obârșii*) Bineînțeles, Lucian Blaga este la originea primului vers, însă Ilie Comăniță urmează fluviul poetic al lui Vasile Alecsandri, Ion Pillat, în oarecare măsură, al lui Nicolae Labiș, însă citiți altfel, interpretați și urmați cu totul diferit. Întreaga poezie a lumii este un grandios ocean al influențelor epice, lirice, dramatice, de la un poet la altul, de la cel de ieri la actualul, însă și invers, actualul puternic poet reînvie sensuri ascunse în vechiul vizionar. Ilie Comăniță are puterea de a accepta influențele, pe care le nuanțează, până la metamorfoză: „Vechi geamantan, rămas spre neuitare,/ În tine îndesa mama de toate,/ Eu te-am târât prin gări aglomerate/ Și te-am purtat adesea în spinare. ?/ Mi-e-ntipărită urma ta pe spate,/ Prin mâini râzbate câte-o tremurare,/ În palmele trudite dă în floare/ Mânerul îndoit sub greutate./ Azi gândurile-ncearcă o mustrare,/ Mi-ai fost amar de vreme ca un frate,/ Când lumea e-n perpetuă schimbare/ Îți meriți premiul de fidelitate.// Te-ai scorojit, dar porți cu demnitate/ Poveri de amintiri nemuritoare.” (*Geamantanul*) Satul lui Ilie Comăniță nu este neapărat cel de dinainte de colectivizarea obligatorie, pe care o învinovățește în numeroase rânduri că se află nu la distrugerea criminală a comunității tradiționale, ci la însăși neantizarea și transformarea țăranilor în lumpen urban, din popor cu rânduieli milenare în gloată rătăcită, dezrădăcinată. Chiar sărăcit, golit, umilit, omorât în închisori, satul își păstrează sufletul curat, se preface fericit: „Se leagă sufletul în sărbători,/ Cu datini vechi și binecuvântate, / Sunt semnul sacru de eternitate/ Prin viața unde suntem trecători.// Beau îngerii din ape descântate Și bucuriile stârnesc fiori,/ Colindele răsună-n cântători,/ Ne așezăm la mese-mbelșugate.// În căni de lut se varsă vinul vechi,/ Bucatele sunt dar dumnezeesc,/ Strămoșii se întorc din vremi străvechi/ Și vin cu neamul tot și chefuiesc.// Când datini uiți, ți-e sufletul pierdut,/ Nu știi nici când, nici unde te-ai născut.” (*Datini*) În satul lui Ilie Comănița agresiunea comunistă se află la originea/obârșia deșertificării demografice, însă nu știrbește din ritualitatea jocului, fiindcă totul, credințe, obiceiuri, erau de profunzime, iar zgârieturile ideologice se vindecă, însă, din păcate au omorât trupul țărănesc, nu prin revoluție civilizatorie, ci prin disoluție barbară. Comunismul nu a cucerit satul printr-o luptă cinstită, cavalerească, de onoare, ci printr-o invazie a unor hoarde, încât azi bătrânilor le-au mai rămas tradițiile, aromele tomnatice, vinul de măceșe, priveghiul, războiul de țesut, Ignatul, Dragobetele, grâul copt, cucul, postirea, albia de lemn, mestecenii albi, salcâmul, colinde, prispa, adică un muzeu nedevenit abstracțiune: „Bătrâna prispă-mi stăruie în minte,/ Înconjura pe două laturi casa,/ Lipită cu lut galben ea rămas-a/ Pentru țărani un loc din cele sfinte.// Aici, cu grijă, mama punea masa, Mâncăruri de cartofi, cu varză, linte, Răzbat oratii răscolind cuvinte,/ În fața prispei se primea mireasa.// Se tot strigau vecinele-ntre ele,/ Chemare pentru ceas de tăinuire,/ Se-ncrucișau sub mâna lor andrele,/ Taclalele intrau în clocotire.// Pe lângă prispă-i zgribulit un câine,/ Îar noi ne întrebăm; Ce-o mai fi mâine ?” (*Prispa*)

În volumul *Obârșii*, poezia lui Ilie Comăniță devine etnografică, se transformă în etno-poezie, de multe ori fotografică, însă o fotografie vie, colorată, cu nuanțe sentimentale, cu încercări de renaștere a unei magazii pline de vechituri pitorești. Iată un portret comun al oltencelor, impresionant ca o gravură de epocă revolută: „Din moși-strămoși oltencele au dus/ Pe cap găleți prea pline, coșuri grele,/ Paporniște și snopuri de nuiele,/ Vechi baniște, din zori până-n apus.// Puneau un glamnic, să nu le deșele/ Atâtea greutăți câte au pus,/ Din echilibrul lor era exclus/ Cumva să cadă lucrurile-acele./ Fără crâcnire ele s-au supus/ Acelor cazne cât erau de grele,/ Nu mai aveau opincile pingele,/ Răni sângerânde glodul le-a produs.// Mereu desculțe sau doar în obiele/ Pe drumuri lungi de patimi, ca Iisus.”

La analiză descoperim în Ilie Comăniță destule versuri aproximative, prozaice: fac parte din stilul autorului, care recuperează cu migală, care adună micul cu micul, măruntul cu măruntul, nepoeticul cu nepoeticul, clădește încet, rotunjește, ca olarul cu roata, obiectul frumos, nu înfrumusețat, de multe ori mai utilitar prin memorie decât prin estetică. Vocea lui Ilie Comăniță începe să se facă auzită, pentru că, asemeni muzicii vechi, acoperă în subtexte niște temelii de bas continuu, persistent, semn că nu cântă liber, prea liber, ca păsările lui Goethe, ci își gândește, își construiește cărturărește creația poetică. Mare cititor, admirabil partener de dialoguri despre poezie, Ilie Comăniță trebuie, mai întâi, la rândul său citit, studiat, luat în seamă. Prea marea cantitate de versuri nu îi poate fi reproșată, scrie cu cerneală însuflețită, nu cu apă bâhlită, stătută; va veni vremea să își selecteze esențele, să își antologheze creația. E treaba poetului să se judece singur, să-și croiască, prin jocul liric, acel costum la patru ace, după propria asemănare din ce în ce mai inconfundabilă.

Făt Frumos trece strada

Neagu Udroiu

Rubrica se numea „Un țăran trece strada” și ne da impresia că operația în cauză a început la facerea Lumii și se va sfârși odată cu ea, pietonul respectiv având, poate, pe umeri același zăbun mioritic purtat prin redacții de autor. Performanța se dovedea ceva de invidiat: ce e de ici de colo să ajungi de la un trotuar la celălalt, trecând cu nonșalanță asfaltul străzii bătătorit ambițios de roți de tot felul – scutere, biciclete, autoturisme, unele de fițe, camioane de mare tonaj, fără –atenție ! – să suporte vreun prejudiciu… Cum zicea un amic jurnalist: ar fi meritat Marele Premiu al Circulației Rutiere, Navale și Aeriene.

Volumul de față, tipărit la un moment dat de Editura Rafet este intitulat *Amintirile lui Harap Alb* și are menirea de a-l trece strada pe Iulian Neacșu, de la el, din Cartierul Scriitorilor, dincoace unde stăm, precum vrăbiuțele pe sârma de telegraf evocată de Blaga, noi cititorii de cursă lungă ai semănătorului harnic, cu sacul subțioară, adică și pe atunci și, de ce nu, și astăzi. Noi, cei dintotdeauna, vreau să spun, de pe când Harap Alb trecea șovăielnic strada, cu pățanii cu tot, în bugetul nostru de memorie.

Ce face din noi volumul în cauză se lasă greu cuprins în câteva cuvinte. Dar ne sunt la îndemână o seamă de observații de rostit cu voce tare. Autorul se instalează într-o poieniță cu flori orânduite după reguli doar de ele știute (una te, una me…), convocând alături natura cu toate ale ei: vietăți de tot felul – zburătoare și târâtoare, patrupezi pașnici ori agresivi, dar și panseluțe albăstrele ori personaje strecurate în legendă prin efortul asiduu al minții noastre de copil. Nu lipsesc basme cu pajuri și cu zmei… Și nici țăranul, care ce credeți că face, ei bine, el trece, în continuare strada.

Te poți întreba, că tot nu te oprește nimeni: ținem în mână o culegere de proze scurte ? Ne privește drept în ochi un lot de versuri bine temperat ? Dar cine te oprește să crezi ce vrei ? Croitorul cel mare din Valahia – așa îl socotesc mulți pe Iulică – scrie ca să scape de presiunea celor ce doar el vede, aude și simte, toarnă aluatul în copaia la îndemână ca apoi să-și macine timpul confecționând figuri geometrice ori trigonometrice, care după cum îi iese. Și ca să nu fie reclamat, Doamne ferește, pentru bunuri însușite din zestrea altora, introduce în joc teoreme proprii botezate într-un nectar insolit. Rezultă, cum vedem, o savuroasă colecție de desene după natură, decupate din regnuri tangibile. Derivă aceste pagini de proză caligrafiată fără obsesia rimei, dar nelipsită de sonorități știute – iambii suitori, trohee, săltărețele dactile. Aș zice și invers: ești în posesia unei cărți de versuri în care prozodia clasică este făcută praf de dragul exprimării fără contondența ștaifului clasic.

Și, la urma urmei, ce-ți pasă ? Rămâi atras de imaginația unui trecător în ambele sensuri pe strada ce leagă între ele, în orice muzeu al imaginației, grupe de specialități care mai de care…

Exercițiu ludic de inspirație autohtonă de savuroasă incantație, cu o specială putere de a te câștiga de partea „sistemului paralel” folosit. Scriitorul clădește cu mâna lui un orășel al copiilor pentru adulți, de la primii însușindu-și pofta de a imagina zi de vară până-n seară, ultimii încurajându-l la mers, cale lungă să-i ajungă până la ceva de luat în seamă.

De-aș fi eu salcie la mal, mi-aș face de lucru în a prinde în insectar respirațiile cărții, fiecare la locul ce și-l revendică.

Nu mă împiedică nimeni să văd, adesea, prin decupaj, născându-se un haiku. De pildă: „Dacă fluturele este simbolul dragostei, al vieții fără grijă/ brutala nevoie de toate zilele,/ lupta pentru hrană/ e reprezentată de omidă.” (*Fluturele*) Sau: „Te lasă, te lasă/ Salcie pletoasă/ să te bată vântul, să săruți pământul/ să-mi umbrești mormântul” (*Salcia*). Sau: „Prințul a umblat de colo-colo până ce a găsit-o/ numai că deși pantofiorul i se potrivea perfect,/ Cenușăreasa nu s-a dus la palat/ nu-i plăcea prințul” (*Cenușăreasa*). Sau: „Făt-Frumos fiind întrebat de peștișorul de aur/ pe care tocmai îl aruncase-n mare ce și-ar dori mai mult și mai mult/ zise: nu-mi doresc nimic altceva/ decât un zmeu de hârtie„ (*Confidența*).

De când l-am citit pe Ion Pillat („Acolo unde-n Argeș se varsă Râul Doamnei/ Și murmură pe valuri copilăria mea/ Ca Negru Vodă care descălecând venea/ Mi-am ctitorit viața pe dealurile toamnei…”), îmi rezerv dreptul de a descoperi și la alții poeme într-un vers. Când nu sunt, le inventez. Ca în aceste stihuri ale lui Iulică Neacșu: „Covorul zburător era covorul pe care cine calcă zboară” (*Covorul zburător*). Sau: „Broasca țestoasă se îndepărtă de Guștер, apropiindu-se de insula Galapagos” (*Broasca țestoasă*). Sau: „Înghițit de șarpe, de atunci pe locul pe care Șoricel plânsese cu atâta lacrimă și zgomot crește Coada șoricelului” (*Șarpele*). Sau: „Lișița urcă pe mal, legănându-se ca un ștergător pe parbriz pe vreme de ploaie” (*Lișița*). Sau: „Hai să luăm floarea asta și să plecăm, să căutăm încă una ca să se facă primăvară” (*O floare*). Sau: „A intrat în restaurant să bea o bere și a avut bani numai de o chiflă”; „Iubindu-și trecutul, fără a dispreții prezentul și a ignora viitorul” (*Un țăran trece strada*).

Reportajele abundă, te așteaptă la orice colț de stradă. Exemple la îndemână:

„Două flori se plimbau în parc/ duminică/ într-o săptămână și lună în care nu ploua/ nu ningea/ ci numai era soare/ un soare blând ca un prieten dispărut/ într-o fotografie/ sub lumina lui mieroasă se plimbau cele două flori pe aleile parcului/ apropiindu-se și depărtându-se de lac/ ca două raze într-o oglindă…” (*Flori*).

Sau: „Priviți de departe păreau flăcări/ în lanul de grâu/ cum acesta ar fi luat deodată foc în mai multe locuri…/ macii însă nu sunt decât semne de recoltă/ rachete roșii/ care cheamă secerătorii spre spicele de grâu…” (*Macii*).

Sau: „Trăgea fără rost de puloverul fără mâneci/ peste cămașa descheiată la gât/ o cămașă decolorată la guler/ abia se dăduse jos din autobuz/ într-o mână avea coșul cu mere și nuci/ în cealaltă damigeana cu must…” (*Un țăran trece strada*)

Aș putea continua. În multe feluri. Mă întorc la pagina de gardă a cărții *Amintirile lui Harap Alb* și la explicația dată de autor ca subtitlu: Animale, flori, insecte și povești. Corect. Paginile ce urmează sunt de citit înainte de a merge la culcare. Noapte bună, părinți !

Ioan al Banatului și Cuvântul ce aduce veșnicia

Menuț Maximinian

Încep cu o mărturisire. Sunt născut la Timișoara și botezat în catedrala în care acum slujește Înaltpreasfințitul Ioan. Îl cunosc pe ierarh din timpul păstoriei dintr-o zonă în care era nevoie de un adevărat ambasador al bisericii străbune, acolo unde a fost ca o adevărată flacără a românismului.

Volumul „Înviatul din Nazaret. Convorbiri duhovnicești cu † Ioan al Banatului", apărut la Editura „Sofia" din București, este închinat Sfinților Banatului și oglindește smerenia omului cu suflet curat, venit să îngenuncheze la picioarele sfinților pentru spovedanie și binecuvântare. Cartea surprinde prin modul în care se leagă un dialog frumos între prof. dr. Luminița Cornea, apropiată a bisericii străbune, și Înaltul ierarh „senin, blând, deschis și bun cu toată lumea, care ne-a învățat că rugăciunea întărește credința, însuflețește nădejdea, înflăcărează dragostea, deprinde umilința, este scara cerului, conducând pe cărarea raiului" (p. 6). În prefață prof. dr. Luminița Cornea vede în chipul Părintelui Mitropolit o caldă reflecție a Sfântului Ierarh Nicolae. Cele șaizeci de convorbiri duhovnicești ne apropie de Dumnezeu și de semeni. Prin mărturisirile exprimate, nu de puține ori, în lacrimi, de pe amvonul pastoral din sfintele biserici, ierarhul bănățean se simte în mijlocul credincioșilor ca în cea mai desăvârșită familie, căreia parcă ar dori să-i transmită tot ce are el mai bun și crede că trebuie să rămână în sufletul lor: dragostea față de Dumnezeu și față de neamul său.

Înaltpreasfințitul Ioan Selejan – Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, s-a născut la data de 14 noiembrie 1951, în Pietrani, județul Bihor. A absolvit Facultatea de Instalații și Automatizări din București, iar în anul 1980 a intrat ca viețuitor la Mănăstirea Lainici. A absolvit în anul 1990 Institutul Teologic din Sibiu. La 6 august 1990 a fost hirotonit Ierodiacon la Mănăstirea Lainici, iar la 15 august 1990 a fost hirotonit Ieromonah la Mănăstirea Tismana. Între anii 1990-1994 a fost rânduit Stareț al Mănăstirii Lainici. În perioada anilor 1991-1994 a urmat în paralel două cursuri de doctorat la Institutul Biblic din Ierusalim, unul în Studii Biblice/Scripturistice, și altul în Egiptologie și Orientalistică. În anul 1994 a fost hirotesit Arhimandrit și numit Superior al Așezămintelor Românești de la Ierusalim, de unde a fost chemat în țară pentru ocuparea funcției de Episcop eparhiot. Ca un act de dreptate față de cei care s-au jertfit de-a lungul istoriei pentru credință și neam, Adunarea Națională Bisericească, în ședința din 11 ianuarie 1994, a hotărât înființarea Episcopiei Ortodoxe Române a Covasnei și Harghitei. La 25 septembrie 1994, a avut loc la Miercurea Ciuc, în catedrala „Sfântul Ier. Nicolae" instalarea primului Episcop Ortodox Român al Covasnei și Harghitei. Duminică, 23 august 2009, s-a săvârșit actul solemn al ridicării la rangul de Arhiepiscop a Preasfințitului Părinte Ioan al Covasnei și Harghitei, după săvârșirea Sfintei Liturghii de către Preafericitul Părinte Daniel - Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și 14 membri ai Sfântului Sinod. În 16 decembrie 2014, membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-au ales, în scaunul mitropolitan al Banatului, pe ÎPS Părinte Arhiepiscop Ioan Selejan al Covasnei și Harghitei, iar a patra zi de Crăciun - duminica, adică în data de 28 decembrie 2014, a avut loc, în Catedrala Mitropolitană a Banatului din Timișoara, ceremonia de întronizare a noului și vrednicului ierarh – Părintele Ioan Selejan – Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului. Ierarhul spunea că a fost ales să calce pe urmele Sfinților Banatului, ca mai apoi să meargă împreună cu păstoriții săi pe „cărarea Raiului", la întâlnirea cu Mântuitorul sufletelor noatre, Hristos Domnul.

„Înviatul din Nazaret…", așa cum ne precizează o parte din titlul lucrării își revelează cuprinsul în bucuria a două lumini mântuitoare, cea a Betleemului și cea a „Învierii", oferindu-ne, în capitole de o profunzime rar întâlnită, învățături alese și de o frumusețe duhovnicească aparte, despre dragostea față de Hristos, de țară și de semeni, de limba română și de Ortodoxia românească, de tricolor și de imnul național. La fel de minunate sunt reflecțiile autorului cu privire la eroismul și sacrificiul înaintașilor, la port și la frumusețea interioară, la sfințenia mamelor aducătoare de prunci pe lume, la rugăciunea „Tatăl nostru" și la smerenie, la libertatea pe care o avem de a-L alege și de a-L urma pe Hristos, la încrederea acordată tinerilor – viitorul României, la cultura românească și la locul neamului nostru în cultura universală" scrie în recomandarea Mitropoliei Banatului.

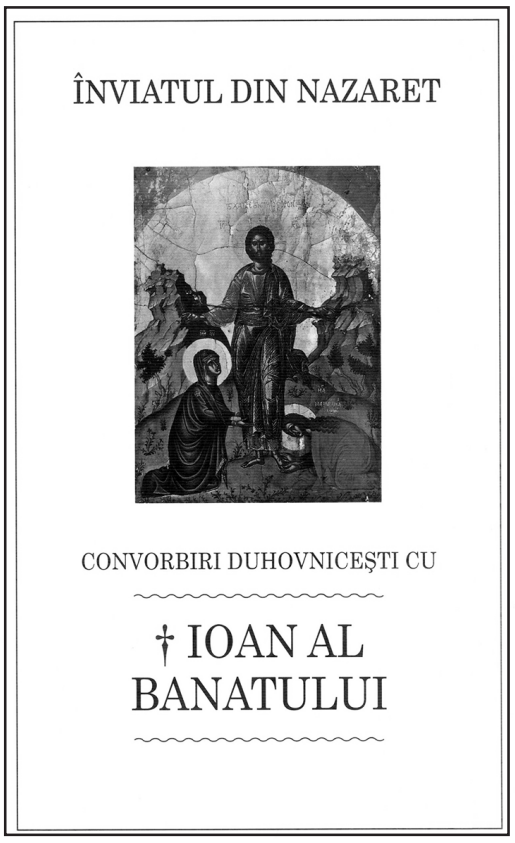
Ierarh al munților, după cum îl numea, în timpul păstoririi pe scaunul de episcop al credincioșilor din Covasna și Harghita, Ioan al Banatului aduce în dialogurile purtate cu doamna profesor adevărate lecții de duhovnicie din care putem selecta cuvinte care pot fi așezate oricând ca motto pentru ceea ce înseamnă credința adevărată: „Cei ce se luptă cu Dumnezeu au o gândire cu sumă zero și au intrat în noaptea minții... Pendula timpului pentru ei se oprește deasupra mormântului" (p. 13), spune Mitropolitul, care face un îndemn spre mame pentru a-și păzi copiii până nu este prea târziu: „Astăzi se taie nu capul pruncilor, ci li se taie mintea. Mă adresez mamelor și le spun că dacă nu vom păzi mintea copiilor, vom deveni în curând un neam cu capul tăiat. Apărați mintea pruncilor, așa cum își apără pasărea puii în cuib, cu aripile ei de păsările răpitoare. Mutați mințile pruncilor din această lume în lumea pruncului Iisus. Este singura lume unde vom trăi întru bucuria Duhului Sfânt (p. 14), declară Mitropolitul Ioan.

Dincolo de blândețea chipului, Ioan al Banatului aduce, prin vorbe, lămuriri asupra a ceea ce înseamnă societatea de azi, apostrofând atunci când este cazul, cu duhul înțelept al ierarhului, lucrurile care nu sunt la locul lor: „Dacă întrebi azi un pământean unde-și dorește să meargă îți va răspunde despre cele mai exotice locuri de pe pământ. Însă puțini îți vor spune că doresc să ajungă în rai, în patria iubirii... Omul, aici, pe pământ, este cuprins de flacăra unui rug ce nu se mistuie, iubirea lui Dumnezeu... El este răcorit, din când ân când, tot de lacrima iubirii lui Dumnezeu" (p. 19).

Patriot convins, iubitor al credinței și culturii poporului, convins că țara este icoana neamului, Mitropolitul Ioan este optimist în ceea ce privește salvarea neamului „candela neamului nostru românesc nu se va stinge niciodată, căci în ea s-au adunat lacrimile unui neam care mult a suferit" (p. 21).

Cartea abundă de învățăminte în ceea ce privește lumina adevărată, care vine de la Cel de Sus. „Avem nevoie de lumină. Fără lumina Învierii lui Hristos ne ducem înapoi la cele ce-au fost înaintea Lui" (p.37).

Dacă în societatea de azi, cel cu funcția mai mare este slujit de către ceilalți, în Biserica lui Hristos „Cel de sus trebuie să-i slujească pe cei mai mici" (p. 46), luând exemplul lui Iisus, care a coborât pe pământ pentru a-l sluji pe om și a-l aduce pe calea mântuirii. „Să vă iubească Dumnezeu pe toți, pe familiile dumneavoastră și să iubească Dumnezeu de-a pururi această țară a noastră, România" (p. 49), este unul dintre cele mai frumoase mesaje transmise de ierarh credincioșilor.

Vrednicia de a fi credincios și a purta acest nume este foarte greu de purtat în zilele noastre: „Dacă vă uitați pe fruntea mea, oare mai scrie că sunt creștin sau, din cauza păcatelor, s-a șters acest nume de creștin la mine (p. 94), spune înaltul ierarh, care ne îndemană „Nu-l mai lăsați pe Hristos să rămână doar pe buzele voastre, ci deschideți-i ușa inimii, poftiți-l să coboare în inimă și odată coborât, să-l duceți și-n familiile dumneavoastră" (p. 95)

Trăim vremuri tulburi, în care de multe ori nu mai vorbim despre credință, fiindu-ne rușine s-o mărturisim, Înaltpresfințitul spunând că nu trebuie altceva decât să ne luăm după cuvântul lui Hristos, care declara „Nu vă fie teamă să mă mărturisiți și nu vă fie teamă să spuneți oamenilor că credeți în Tatăl, în Fiul și în Duhul Sfânt". Credința nu se poate păstra decât prin prezența, acolo unde Hristos coboară pe masa Sfântului Altar duminică de duminică, în biserici. „Sufletele noastre nu au auzit, nu aud în zi de duminică clopotele bisericii, ci clopotul cel din Cer. Urechile noastre au auzit clopotul bisericii de pe pământ, însă sufletele noastre aud dangătul clopotelor din cer. Câtă bucurie este pentru un suflet... când omul se îndreaptă spre Sfânta Biserică. O, cât este de trist cuvântul acela care în zorii zilei aude dangătul clopotului din cer și el rămâne întemnițat în om și nu-l duce cu el la biserică... Sufletele credincioșilor ce se află în biserică sunt pline de bucurie, însă sufletele celor ce-au rămas acasă plâng în timpul Sfintei Liturghii, aflându-se ca într-o temniță" (p. 129), spune Mitropolitul. Acum, în Anul Centenarului Marii Uniri, merită subliniat un citat despre patria noastră, al Mitropolitului Banatului: „România este maica noastră, a tuturor, care ne lasă pe fiecare să ne plecăm capul pe pieptul ei. Această maică dulce odihnește în brațele ei pe strămoșii noștri, pe eroii neamului românesc și pe toți aceia care au iubit-o, au cinstit-o și s-au jertfit pentru ea... Atunci când vă rugați și aprindeți o lumânare pentru mamele frățiilor voastre, aprindeți o lumânare și pentru această maică a noastră, a tuturor, România" (p. 139). „Biserica este pridvorul raiului. Din când în când iese Iisus Hristos din rai și vine în acest pridvor ca să se întâlnească cu cei care se pregătesc să intre în împărăția lui Dumnezeu. Nu mai părăsiți pridvorul împărăției lui Dumnezeu (p. 162), declară Arhiepiscopul, care aduce în dialogul din acest volum o adevărată pledoarie pentru ceea ce înseamnă biserica acestui neam și semănarea Cuvântului lui Dumnezeu prin credință, fapte bune și milostenie, ca mai apoi să rodească spre mântuirea neamului. Înaltpreasfinția Sa surprinde într-un mod neobișnuit în fiecare convorbire, nu doar pe cititor, ci și pe toți cei ce-l ascultă cuvântând, prin multitudinea de expresii ce pot genera subiecte de predici și cateheze, nu doar pentru preoți, ci și pentru studenții teologi, care doresc să înceapă a-și creiona profilul pastoral în aria omiletică a Sfintelor Evanghelii.

Cugetarea Părintelui Mitropolit, desprinsă parcă din Pateric, este caldă, apăsată și convingătoare. Exprimările sale cu parfum de tămâie, înfrumusețate de metafore subtile și blând așezate în fiecare convorbire, stau sub semnul luminii, al bucuriei negrăite și al iubirii față de Dumnezeu și față de creația Sa și nu se depărtează de textele Sfinților Părinți ai Bisericii noastre dreptmăritoare, întrucât dau naștere învățăturilor înțelepte și moralizatoare, ce au rolul de a modela conștiințe, de a rostui sensuri și de a creiona semnificații adânci în sufletul cititorului. Cuvântul ÎPS Ioan al Banatului este mai actual ca oricând, în aceste clipe în care țara parcă s-a scindat în două sau poate în mai multe: „Două lucruri sunt în pericol azi pe pământ, viața și pacea. Să înălțăm cu toții o rugă către Dumnezeu, pentru pacea întregii lumi și să stingă toate războaiele care fac atâția orfani, căci un Iordan de lacrimi și sânge curge azi pe al nostru pământ (p. 258).

Mitropolitul are cuvinte de laudă pentru cei care fac cinste neamului, afirmând că tinerii reprezintă aripile României și felicitând pe olimpicii care aduc atâtea premii, făcând cinste țării, spunând atât de frumos: „Mulțumim bunului Dumnezeu că nu și-a chemat acasă îngerii din cer care i-au păzit pe tinerii olimpici și îl rog să le mai împrumute îngerii ca până la sfârșitul vieții lor pământești să-i ocrotească pe toate cărările vieții... Le-am spus că au mame sfinte, iar când se vor întoarce acasă să le sărute pe frunte din partea mea" (p. 284).

„Cuvintele Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Ioan sunt pline de încărcătură duhovnicească, pe înțelesul nostru, al tuturor, dar cu profunde semnificații… Părintele Arhiepiscop al Timișoarei și Mitropolit al Banatului – Fostul Ioan al Munților, este unul din ierarhii de vârf ai bisericii și ai țării, un model de slujitor valoros, modest, apropiat de popor, care nu și-a lăsat mintea și ambițiile omenești călăuzite și alimentate de aburii succesului efemer și deșert, cuvântul fiindu-i întotdeauna în consonanță cu fapta, adică da ce este da și nu ce este nu. La rândul ei, Doamna Profesoară Luminița Cornea, doctor în filologie, născută și crescută în climatul de adâncă evlavie al unei familii preoțești – tatăl însuși fiind un foarte pasionat și talentat condeier – stăpânește cu ușurință și folosește cu abilitate terminologia religioasă și chiar teologică, înlesnind substanțial elaborarea cărții. Așadar, cartea de față este de o imperioasă actualitate care invită la multă luciditate, discernământ și dreaptă socoteală. Este o lucrare foarte bogată, densă și în același timp concisă, cu care ar trebui să se întâlnească atât intelectualii cât și credincioșii țării și Bisericii noastre, în calitate de membri ai Ei, pentru a înțelege cât mai bine urmările și consecințele înstrăinării și izolării pentru acest popor, care astăzi, mai mult ca oricând, este chemat să-și asume destinul istoric al strămoșilor săi" scrie dr. Stelian Gomboș.

Volumul prezintă un dialog ce izvorăște din dragostea pentru Biserica Ortodoxă, fiind, prin cuvintele rostite de Mitropolitul Ioan al Banatului, mângâiere pentru cei care caută adevărata cale pentru mântuirea sufletului lor. Așadar, dialogurile duhovnicești cu Mitropolitul Ioan al Banatului, adunate în cele 320 de pagini ale volumului „Înviatul din Nazaret…", ne fac părtași la dreapta credință și ne redau pe noi, nouă înșine, îmbogățiți în credință și primeniți sufletește.

„Învierea izvorăște din jertfă, jertfa izvorăște din ascultare, iar ascultarea din iubire. Tatăl L-a trimis în lume pe Fiul Său, Unul-Născut, ca s-o izbăvească și să o scoată din întunericul păcatului: „S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte și încă moarte pe cruce. Pentru aceea și Dumnezeu L-a preaînălțat și I-a dăruit Lui nume care este mai presus de orice nume" (Filisteni 2, 8-9). După Înviere, contemporanii lui Iisus nu-I mai pronunțau în acest fel numele, ci-I spuneau: Înviatul din Nazaret. Pilat a poruncit să se scrie pe o tăbliță vina lui Iisus: „Iisus Nazarineanul, Regele iudeilor" (Ioan 19, 19). Oare, după Învierea lui Iisus, n-a dat poruncă unui scrib să dăltuiască în piatra de deasupra mormântului: „Aici a fost pentru trei zile mormântul Înviatului din Nazaret" ? ! Așa I-a rămas în popor numele: Înviatul din Nazaret" – † Ioan al Banatului.

Prof. dr. Luminița Cornea reușește, prin dialogul purtat pe durata mai multor ani cu înaltul ierarh, să aducă mai aproape de noi gândurile unei importante personalități a bisericii. Întrebările decurg firesc, sunt adresate de un cunoscător al bisericii și al cărților sfinte, iar răspunsurile curg natural, întâmpinându-ne cu drag de parcă am fi pe casa prispei străbune, ascultând ce înseamnă credința de la bunicii noștri sau pășind cu emoție pragul bisericii străbune, copii fiind, în satul nostru, acolo unde ne-am întâlnit pentru prima dată cu o poveste fascinantă, aceea a sfinților și a vieții veșnice.

Inteligența economică/industrială (IE) vs Spionaj economic/ industrial, în era Inteligenței Artificiale (IA)

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte *Centrul de Etică și Strategii (CES)*

Motto: *Informația strategică este o investiție în viitor și de acces la putere*.

Într-o lume globalizată, în care economiile, finanțele, industriile, cercetarea științifică, serviciile de informații se constituie într-o rețea neuronală planetară interconectată prin intermediul IA, abordarea acestei teme trebuie să țină seama de noile realități.

În perioada Războiului Rece, care s-a întins pe durata a cinci decenii, Inteligența economică și industrială se aflau sub spectrul confruntării ideologice, economice, militare și de intelligence, între blocul capitalist condus de SUA și blocul comunist având drept „far călăuzitor" U.R.S.S. Atunci, ca și acum, este de datoria fiecărui actor economic să înțeleagă și să anticipeze mișcările și evoluțiile care afectează o piață mondială, animată de o concurență acerbă. În plus, această piață este caracterizată de omniprezența și omnipotența informației, care a devenit o materie primă strategică la toate nivelurile și în toate domeniile.

Provocarea este relevată, pe de o parte de obținerea de informații grație mijloacelor dedicate acestui scop, pe care în final să le coroborezi cu altele și să le exploatezi în timp optim și pe de altă parte să-ți protejezi datele strategice deținute, prin criptare, pentru a rezista atacurilor informatice, care se anunță a fi o nouă formă a războaielor hibride de astăzi și de mâine.

Definiția IE în literatura de specialitate din Japonia, SUA, Franța, China.

Pentru prima dată, o definiție a IE o găsim în lucrarea *Inteligența organizațională* (1967) a cărui autor, Harold Wilensky, ținea să sublinieze că „IE este o activitate de producție a cunoașterii servind scopuri economice și strategice ale unei organizații, educată și produsă în cadrul legal și pornind de la surse deschise".

Ulterior, pe măsură ce economia americană a devenit prima economie a lumii și în contextul acțiunilor de spionaj economic/ industrial practicate de sovietici, chinezi și japonezi, mediul academic a trecut la o cercetare aprofundată a problemei, astfel că în 1980, profesorul universitar Michael Porter (Harvard), a formulat pentru prima dată conceptul de IE, ajutându-se de două constante: 1) piața nemaifiind națională, ci mondială, trebuie integrată această dimensiune în strategia companiilor; 2) stăpânirea întregului ansamblu de informații implică folosirea de mijloace performante de obicei tehnico-științifice și de analiză.

Ideea de IE a fost în mod progresiv implantată în SUA, atât în companii cât și în administrație, punerea în practică a întregului proces fiind realizată sub mandatul președintelui Clinton prin crearea „Advocacy Center", care permite mobilizarea tuturor administrațiilor pe 50 de contracte considerate a fi de importanță strategică, acoperind domeniile industriei de armament, comunicații, aerospațiale, de petrol și gaze ș.a.m.d.

În Japonia, IE s-a născut în 1950 când s-a dezvoltat un sistem de această factură sprijinindu-se pe MITI (Ministry of International Trade and Industry) și JETROC (Japan External Trade Organisation), pentru relansarea economică. În acea perioadă de reconstrucție a Japoniei după distrugerile provocate de cel de-al doilea Război Mondial, devenise regulă ca fiecare „turist" japonez care vizita Europa, SUA, Canada, deținătoare de noi tehnologii expuse la saloane internaționale, să aibă „datoria patriotică" de a fotografia exponatele și de a aduce în țară pliante, mostre, materiale documentare, ce erau puse la dispoziția celor două instituții menționate, care le analizau și le coroborau cu alte informații obținute prin folosirea mijloacelor tehnico-științifice. Drept urmare, în câteva decenii, economia Japoniei a cunoscut o expansiune fără precedent pe piețele internaționale, devenind a treia mare economie a lumii.

În China, autoritățile nu foloseau termenul de IE, ci de „dispozitiv centralizat al IE și o multitudine de actori care participă la sistemul de informații chinez" (Ministerul Științei și Tehnologiei, Ministerul Comerțului Exterior, Biroul de Cercetare al Afacerilor de la Consiliul de Stat, Ministerul Securității Statului ș.a.m.d.)

Toate aceste organisme colaborează pentru culegerea de informații economice, comerciale, tehnico-științifice și militare, în baza Directivei CC al P. C. C. din 1995. Aria culegerii de informații acoperă SUA, Europa Occidentală, Japonia, Malaezia, Thailanda, Vietnam, Coreea de Sud, Canada, Australia.

În Franța, definiția a fost preluată și pusă în practică pentru prima dată în 1993, de către Comisia pentru IE și strategie a întreprinzătorilor, a Comisariatului General al Planului, în baza raportului președintelui Comisiei, Henri Martre, unde regăsim următoarea definiție: „Inteligența economică și strategică este un ansamblu de acțiuni coordonate de cercetare, tratare și distribuție în vederea exploatării sale, adică a informației utilă actorilor economice. Aceste acțiuni diverse sunt duse în mod legal cu toate garanțiile de protecție necesară prezervării patrimoniului întreprinderii în cele mai bune condiții de calitate, termen și costuri. Informația utilă este cea de care este nevoie la diferite niveluri de decizie a întreprinderii sau colectivității, pentru a stabili și punerea în operă de o manieră coerentă strategia și tacticile necesare atingerii obiectivelor definite de întreprinderi în scopul de a îmbunătăți poziția sa în mediul concurențial. Aceste acțiuni în sânul întreprinderilor se ordonează în jurul unui ciclu neântrerupt, generator al unei viziuni împărtășită a obiectivelor întreprinderii". Christian Harbulor, colaborator apropiat al lui Henri Martre în cadrul comisiei menționate, aduce noi precizări, subliniind că: „IE este o cercetare și o interpretare sistematică a informațiilor accesibile tuturor, cu scopul de a decripta intențiile actorilor și a le cunoaște capacitățile".

Potrivit lui Harbulor, IE cuprinde: acțiuni de supraveghere a mediului concurențial; identificarea actorilor care participă la construirea unei culturi colective a informației; specificațiile culturale, căci fiecare economie națională produce un model original al I.E. al cărui impact asupra strategiei comerciale și industriale, variază de la țară la țară.

În 1996, AFDIEL (Asociația Franceză pentru Dezvoltare a IE) definește IE ca fiind „o dinamică de construcție colectivă bazată pe convingere și responsabilitatea tuturor, care constă în abordarea informației în vederea unei acțiuni economice imediate sau ulterioare. Bazată pe principiul coordonării, ea însoțește o evoluție profundă a culturii întreprinderilor și a capacității de a construi viitorul, în fața evenimentelor inerente. În sfârșit, IE permite să obțină avantaje strategice pentru a construi un avantaj concurențial performant și durabil".

Locul principiilor etice și deontologice în IE

Așa după cum am arătat, IE se referă la obținerea de informații din surse deschise, iar pentru a merge mai departe decât cadrul legal, profesioniștii domeniului, abordează IE în spiritul deontologiei și eticii, aceasta în plan teoretic, însă companiile mari își creează propriul sistem de obținere de informații despre concurență, folosindu-se de foste cadre ale serviciilor de informații cu pregătire în domeniu, dar și de lobbyști. De asemenea, pentru a-și proteja și securiza propriile informații strategice, marile corporații dispun de compartimente speciale care se ocupă de criptarea și protecția informațiilor proprii, instituind un circuit clar a accesului la informații, pe trepte de clasificare și competențe.

În Franța, SYNFIE (singurul sindicat al IE) a impus încă din 2010 „semnarea unei carte etice a IE". Ea poate fi extinsă și completată cu alte „inteligențe", ca cea „socială" care organizează reciprocitatea schimbului de IE în scop de performanță colectivă a diferiților actori economici.

Experții în materie consideră IE ca un triptic: veghe (supraveghere pentru obținerea informațiilor strategice pertinente); protecția informației și influență.

Ciclul informației, corespunde cu cel folosit de serviciile de informații secrete: tema, problema la care trebuie să răspundă; difuzarea în organizație; colectarea informației; analiza și difuzarea către decidenți.

Câteva concluzii.

IE produce cunoaștere structurată pentru a ajuta întreprinderile a se lupta și a se apăra în competiția economică a unei lumi globalizate, post război rece.

IE se obține prin folosirea de surse deschise, informale fiind o activitate legală și în concordanță cu principiile eticii în relațiile economico-comerciale ce guvernează competiția la nivel internațional;

Din lipsa unor informații deschise aprofundate, anumite companii, corporații, merg mai departe căzând pe panta spionajului economic, pentru a obține informațiile necesare adjudecării afacerii. Potrivit lui Rouach Daniel (*La vieille tehnologique et intelligence economique*, Ed. PUF, Paris, 2005), „Această practică este foarte asemănătoare cu metodele folosite de spionajul militar și sunt la limita moralei și legalității". Totuși 85% din informațiile obținute despre întreprinderi, sunt sursa acțiunilor legale. Nu este nevoie să riști obținerea de infoemații economico-comerciale strategice prin metode ilegale, când acestea sunt la îndemână, cu ocazia unor conferințe sau saloane profesionale. Trebuie doar să știi să le găsești și să le analizezi.

Folosirea influenței (pe de o parte ca lobby, influență politică) pentru susținerea cuceririi pieței de către întreprinderi și capacitatea de a impune la nivel internațional, norme, imagini, valori, idei generale favorabile scopurilor economice, este una din caracteristicile specifice modelului francez și nu numai, de abordare a IE.

IE și Proprietatea Intelectuală se înscriu într-o reflecție dincolo de momentul prezent al întreprinderii. Ele sunt o investiție strategică, structurată și indispensabilă întreprinderii.

Orice actor economic, trebuie să înțeleagă și să anticipeze mutațiile care afectează piața mondială animată de o competiție nemiloasă prin prezența unor actori regionali foarte dinamici, care amenință pozițiile privilegiate deținute până în prezent de SUA, UE, Japonia. Am în vedere țările membre BRICS (Brazilia, Rusia, India, China, Africa de Sud).

IE sau inteligența afacerilor, este un avertizor de veghe care asigură cunoașterea și evoluția evenimentelor la lucru, mișcarea pe piețele economico-financiare, comerciale și tehnologice, suprapunându-se uneori, sau confruntându-se cu spionajul economic, comercial, tehnico-științific. Cadrul deontologic și etic al IE ne spune că ea nu face casă bună cu spionajul, ori realitatea demonstrează că între IE și spionajul economic există o strânsă colaborare și completare reciprocă.

Spionajul industrial și economic este o amenințare reală pentru întreprinderi ?

Spionajul, indiferent de natura sa, economic, comercial, tehnico-științific, militar, se referă la obținerea de informații confidențiale, secrete din obiective și medii de interes și este o necesitate izvorâtă din dorința companiilor, armatelor, guvernelor, de a cunoaște potențialul și capacitatea de reacție a eventualilor competitori sau a inamicului. Este de fapt, dorința omului de a avea acces la Pomul Cunoașterii și Abundenței, manifestată de-a lungul zbuciumatei evoluții a civilizației umane, din timpuri imemoriale și până în prezent. Spionajul ca activitate de cercetare informativă a obiectivelor, indiferent de natura lor (civile sau militare) se desfășoară atât în timp de pace, dar și pe timp de război. Se spionează atât aliații cât și dușmanii sau potențialii rivali.

Spionajul a fost și rămâne un factor de echilibru, dar și de competiție și dezvoltare, previne și evită declanșarea unor conflicte de anvergură.

Dacă spionajul indiferent de natura lui este o activitate ilegală, totuși în anumite momente și circumstanțe geopolitice și geostrategice se supune unui cod al onoarei și eticii profesionale, care s-a remarcat cu mai multă acuratețe, după destrămarea lagărului socialist, când serviciile secrete din est au stabilit parteneriate și schimburi de informații durabile ce au netezit calea aderării ulterioare în structurile euro-atlantice de securitate. Astăzi asistăm la parteneriate și schimb de informații între statele membre NATO, UE, cu cele ale Rusiei, Chinei, Indiei, Israelului, pe teme vis-a-vis de combaterea terorismului, crimei organizate, traficului de droguri și de persoane, care reprezintă surse de finanțare a acțiunilor teroriste, anarhiste, xenofobe.

În nr. 21 (decembrie 2013 - ianuarie 2014) al suplimentului revistei *L'Express*, se prezintă o antologie a celor mai răsunătoare cazuri de spionaj din perioada războiului rece și până în prezent. *60 ans d'espionage* ne introduce în atmosfera plină de mister și confruntare pe frontul nevăzut, între serviciile secrete occidentale și cele din est, prin fața cititorului derulându-se ca pe un imens ecran al istoriei, marile afaceri de spionaj, având drept protagoniști personaje de legendă. De la PHILBY și grupul de la Cambridge (care a spionat în favoarea URSS timp de trei decenii) la Marcus Wolf (șeful spionajului est-german, STASSI), la afacerea Hernu (fost ministru francez al apărării, recrutat de bulgari și români) și până la scandalul declanșat de Eduard Snowden, care a divulgat presei, acțiunile NSA (Agenția Națională de Securitate) de spionare prin interceptarea convorbirilor telefonice ale liderilor europeni și nu numai, cât și a Agenției Europene de Armament, companii și bănci europene aflate în competiție cu cele americane.

Un loc privilegiat în economia revistei este alocat „Afacerii Caraman", cunoscută în literatura de specialitate ca „Cei treisprezece care au zguduit NATO", datorită volumului, valorii și diversității documentelor obținute de șeful rețelei col. Mihai Caraman și de către colaboratorii săi. Cazul face obiectul studiului în școlile de spionaj occidental.

Urmările de ordin geopolitic și geostrategic al acestei afaceri de spionaj au fost pe de o parte de ordin organizatoric, sediul NATO fiind mutat din Paris la Bruxelles, cât și de revizuire a planurilor strategice ale NATO pentru viitoarele decenii. Partea bună pentru Europa și întreaga lume a fost prevenirea unui război nuclear, realizarea unui echilibru al balanței de forțe între cele două blocuri militare, a deschis calea negocierilor între SUA și URSS pentru reducerea armamentului convențional și a arsenalului nuclear, de pe teritoriul Europei.

Pentru serviciile secrete românești acest caz este tratat cu respectul cuvenit, însă după trădarea generalului Mihai Pacepa generalul Mihai Caraman a fost pensionat la vârsta când experiența sa putea foarte bine să fie valorificată.

După 1990 generalul Mihai Caraman a fost numit să reorganizeze serviciile de spionaj, pe baze noi și cu obiective rezultate din necesitatea de creare de instituții care să răspundă cerințelor statului de drept care se înfiripa sub ochii noștri. Sub conducerea generalului, SIE, noul serviciu de informații externe a stabilit primele negocieri cu servicii similare occidentale pentru realizarea de parteneriate și schimburi de informații.

Vorbind despre codul etic care guvernează IE, trebuie să reamintesc că, în 1994, fostul șef al SIE, pensionar, a fost invitat de omologii francezi pentru consultări, în semn de respect și prețuire ca profesionist al spionajului. Cu acest prilej, domnul general a oferit, ca semn de deschidere și transparență, dosarul de agent al fostului ministru francez al apărării Charles Hernu (recrutat de bulgari și români).

Am realizat această paranteză, pentru a sublinia că spionajul este o confruntare între inteligențe, cel mai pregătit și motivat câștigă.

Viitorul ne anunță că, deja, confruntările din câmpul de luptă cu arene convenționale, se mută treptat în spațiul cibernetic, unde atacurile produc efecte devastatoare asupra obiectivelor vizate (companii, bănci, sistemele informatice ale rețelelor de transport energie electrică, petrol, gaze, sistemele de protecție ale centralelor nucleare și ale arsenalelor nucleare, baza de informații strategice ale serviciilor secrete etc. Drept urmare, la nivelul NATO și UE s-a hotărât elaborarea Ghidului de la Talin care cuprinde norme și metodologii de luptă împotriva pirateriei, terorismului și a oricăror forme de atacuri în spațiul cibernetic, inclusiv modalitățile de identificare a războiului din partea unor state și de unificare a eforturilor membrilor NATO de a da riposta cuvenită.

Deci, în era IA care a pus bazele civilizației post-umane, a omului hibrid (om-mașină), provocările sunt mult mai mari, iar competiția între state, corporațiile de profil (producătoare de roboți industriali sau casnici) și companiile ce produc programele, inclusiv cele de protecție, va deveni nemiloasă.

Ca model de guvernanță, la nivel planetar, vom asista la capitalismul constructorilor și programatorilor de IA, care o pot folosi în scopuri benefice sau pentru distrugerea rasei umane. Nu întâmplător, într-un interviu recent, astrofizicianul Stephen Hawkins ținea să ne transmită un mesaj tulburător: „Nu vă temeți de IA, ci de capitaliștii care creează IA".

În România după 1990, patrimoniul IE și industriale de care dispuneau întreprinderile și agențiile naționale (din domeniul mineritului, explorării și exploatării petrolului, gazelor naturale, aurului, etc.) și institutele de cercetări și proiectare (în domeniul infrastructurii feroviare, rutiere, armamentului, farmaceutic, etc.), a intrat în posesia noilor „stăpâni" care l-au vândut unor companii occidentale interesate, ce erau în competiție pe piețele internaționale cu cele românești.

Așa se explică starea deplorabilă a infrastructurii feroviare, rutiere, de transport în condițiile în care s-au cheltuit miliarde de euro pentru „studii de fezabilitate" deși existau și erau cuprinse în planurile de dezvoltare durabilă pentru viitoarele două, trei decenii.

Cu toate acestea, nimeni nu a fost făcut răspunzător pentru privatizările păguboase iar infracțiunea de subminare a economiei naționale, a fost eliminată din codul penal.

Dar, să privim cu încredere în viitor și să acordăm prioritate în proiectele de țară, cu care se laudă politicienii și guvernanții, punerii în producție a numeroaselor brevete de invenții medaliate la concursurile internaționale ale genialilor cercetători români, printr-o alocare bugetară adecvată, reușind astfel să refacem patrimoniul IE și industriale în domeniile de vârf tehnologic.

2018 fiind anul CENTENARULUI MARII ÎNTREGIRI a neamului românesc, în semn de pios omagiu în fața celor care s-au jertfit pentru realizarea acestei măreți năzuințe, întreaga clasă politică și societatea românească în ansamblul ei, să găsească puterea pentru a ne redobândi respectul de sine și dorința de a uni energiile creatoare în scopul creării unei Românii moderne și prospere, pentru că acest popor nu duce lipsă de genii, ci de bune caractere.

Corespondență din Beijing

Gao Xing - "românolog", scriitor şi poet

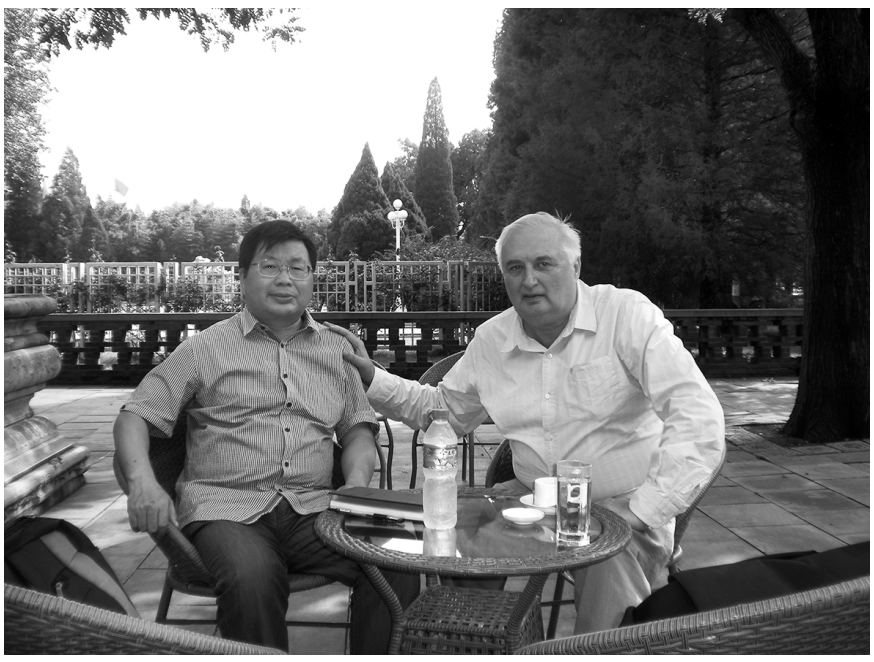
Luo Dongquan

În rândul chinezilor celor care au învățat limba și literatura română s-a deprins un scriitor și poet, domnul Gao Xing, membru al Uniunii Scriitorilor din China, redactor-șef al revistei chineze *Literatura Universală*.

Gao Xing s-a născut în 1963 în orășelul Dongli, provincia Jiangsu, din partea estică a Chinei. Situat la sud de fluviul Yangzi, pe malul lacului Taihu și al Marelui Canal antic Beijing-Hangzhou, este o localitate brăzdată în lung și lat de cursuri de apă, având peisaje pastorale pitorești. A urmat cursurile elementare și liceale în satul natal. În 1979, prin examen de admitere, a intrat la Universitatea de Limbi Străine din Beijing pentru a învăța limba și literatura română și engleză. După terminarea cursului de masterat a fost repartizat în 1987 să lucreze la Institutul de Cercetări a Literaturii Universale al Academiei Chineze de Științe Sociale. A publicat poezia de debut în anul 1990.

Un destin legat de România

Aducându-și aminte de anii tinereții, el a spus că în adolescență filmele din țările Europei Centrale și de Est i-au lăsat o impresie de neuitat pentru toată viața, precum peliculele românești *Valurile Dunării*, *Zile fierbinți*. De aceea, când a dat examene de admitere, întrebat dacă vrea să învețe limba română, fără echivoc a răspuns afirmativ. Astfel, destinul său se va lega de România, de limba și literatura română.

Gao Xing împreună cu scriitorul român Eugen Uricaru

A lucrat între anii 2001 și 2002 la Consulatul General al Chinei la Constanța. A vizitat de cinci ori România, făcând parte din delegațiile scriitorilor chinezi, lăsându-și urmele pașilor în multe localități ale țării. I-au plăcut în mod deosebit stațiunea climatericăSinaia cu zăpada abundentă din iarnă, orașul medieval Sibiu, orașul Iași unde a studiat, trăit și creat marele poet Eminescu și orașul Cluj cu un puternic suflu cultural. A însoțit, de asemenea, multe delegații de scriitori români în vizită în China. Astfel, și-a făcut mulți prieteni români, precum Eugen Uricaru, Lucian Vasiliu, George Vulturescu, Gheorghe Schwartz, Vasile Dan, Gabriel Chifu, Alex Ștefănescu, Aura Christi, Horia Gârbea, Carolina Ilica, Rodica Guiu și mulți alți scriitori, poeți și critici.

Versurile lui Stănescu și Sorescu, prozele lui Emil Cioran, romanele lui Eugen Uricaru i-au lăsat o amprentă de nești.

A scris și a publicat multe poezii și proze prezentând peisajele pitorești, ospitalitatea poporului român, schimburile și prietenia dintre scriitorii celor două țări, dintre cele două popoare. De asemenea, a tradus numeroase opere literare din România ca *Poezii alese ale lui Sorescu, Poezii alese de Ana Blandiana, Poezii alese ale lui Nichita Stănescu, Poezia lirică contemporană română.*

Vorbind despre munca de traducere, el a spus că: „Traducerea este o muncă foarte grea. Deseori, îmi storcesc creierul și îmi ia o zi pentru a lupta cu o propoziție, pentru a găsi un termen, un cuvânt potrivit și o propoziție fericită. Traducătorul urmărește întotdeauna să găsească acel cuvânt, aceea propoziție dintre cele mai potrivite. Dar, e greu de atins acest nivel de perfecțiune." El și-a împărtășit experiența de traducere exemplificând cu volumul *Palatul de vis*. „Când m-am apucat de traducere, am fost atras cu totul de povestea volumului, este o stare optimă pentru traducere. Deci, pentru a traduce o carte, traducătorul trebuie mai întâi să fie atras, emoționat. În comparație cu munca de traducere, mă atrage mai mult scrisul și creația. Îmi place să scriu, să compun versuri, pentru că scrisul și creația sunt o muncă mai liberă, fără restricții."

Redactor-șef al revistei *Literatura Universală*

Revista *Literatura Universală* este una prestigioasă în China, având o istorie lungă. Ea prezintă creații literare din diferite țări, promovând schimburile literare dintre China și alte țări ale lumii. Din 1987 Gao Xing lucrează la revista *Literatura Universală*, iar din anul 2000 și-a asumat funcția de redactor-șef adjunct, din 2004 redactor-șef adjunct și director al redacției, iar din 2014 redactor-șef al revistei.

Despre această muncă el a spus: „Munca la revistă este o muncă de regret, pentru că la apariția fiecărui număr al revistei, vei sesiza probleme de un fel sau altul. Nu se poate atinge niciodată perfecțiunea. Este imposibilă perfecțiunea, fără niciun cusur. Încrederea de sine este foarte importantă. Sunt de părere că traducerea literară își propune să atingă scopul de a influența și a atinge sufletul cititorului. În general vorbind, acum numărul iubitorilor de literatură este în regres. Când eram tânăr viața literară se afla într-o poziție centrală a vieții sociale. Dar acum, viața este policromă, existând atâtea seducții, atâtea interese, încât interesele oamenilor sunt diversificate."

Activitatea pentru schimburile literare între China și țările ECE

El a citit mult și îi plac creațiile literare din țările Europei Centrale și de Est. A scris și publicat *Povestea lui Milan Kundera*, volumele de proză *Praga, acel drum pietros în ploaia albastră*, *Marea grădină de flori literare din Europa Răsăriteană* și volumul de poezii *Trist cântec de dragoste*.

A tradus volumul de nuvele *Prima mea dragoste* de romancierul ceh Ivan Klima, *Culegerea de poezii ale lui Tomaz Salamun* din Slovenia, *Culegerea de poezii ale lui Tomas Venclova* din Lituania, romanul *Palatul de vis* de scriitorul albanez Ismail Kadare, antologia de nuvele *Dragostea ridicolă* și piesa de teatru *Jache și stăpânul său* de scriitorul ceh Milan Kundera, volumul *Daisy Miller* de scriitorul American Henry James și altele, prezentând cititorilor chinezi operele beletristice remarcabile din alte țări și în special din țările est-europene.

La propunerea lui Gao Xing, din 2012, Editura chineză *Huachen* în colaborare cu revista *Literatura Universală*, au demarat planul editorial *Europa răsăriteană albastră*, pentru traducerea, editarea și prezentarea operelor literare din țările Europei Centrale și de Est. Până acum au fost traduse și tipărite peste 50 de titluri, printre care amintim romanul *Cartograful Puterii* de Gabriel Chifu, *Vladia* de Eugen Uricaru, *Poezia Română Contemporană*.

Gao Xing a remarcat că culoarea albastră este culoarea fluviului Dunărea, care străbate mai multe țări din Europa Centrală și de Est. Este, de asemenea, culoarea mării și a cerului, are deci o semnificație de lărgime și adâncime. Planul editorial *Europa răsăriteană albastră* urmărește să ajute pe cititorii chinezi să cunoască o literatură est-europeană de o altă culoare, o literatură cu orizonturi largi și cu o mare profunzime.

Lectura și plimbarea

Despre hoby-uri, el a spus că îi plac lectura și plimbarea. Citește în medie pe an 50-60 de cărți, mai mult poezie, proză și romane. De-a lungul anilor, dl. Gao Xing a vizitat multe țări, ca Israel, Iran, Bosnia și Herțegovina, Cehia, Polonia, România, Statele Unite, Canada. A avut o ședere de o lună de zile în Cehia, independentă și de sine stătătoare, fără nici o restricție sau vreo presiune de sarcină. Îi place foarte mult orașul polonez Cracovia, orașul natal al premiantului nobel Wislawa Szymborska. Este un oraș medieval, liniștit, fermecător, cu biserici, străzi și piețe vechi, unde te poți plimba îndelet, fără grăbire. „Acest ritm lent mă atrage. Asemenea orașe sunt multe în țările europene. De exemplu, Praga este un oraș foarte frumos și fascinant. Îmi place să mă deplasez dintr-o localitate în alta, sper să călătoresc prin spațiu și timp și să intru în secolul XVIII, ca să simt viața oamenilor de acum două, trei sute de ani și să mă întâlnesc cu alte culturi și civilizații. Deplasarea îmi înviorează sufletul, producând nenumărate idei miraculoase și inspirație pentru creație."

O vorbă chinezească spune: „A citi zece mii de cărți, a merge zece mii de li" (Li este o unitate de măsură lungime, un li este egal cu 500 m). Pentru scriitorul Gao Xing, se poate adăuga „A scrie zece mii de articole și poezii".

În cele ce urmează reproducem câteva versuri ale lui Gao Xing, traducerea în limba română de Lin Ting.

PODIȘUL

Urcăm, urcăm la pas podișul
Și-n vârful lui,
Întindem mâinile
Și simțim c-atingem cerul.

Jumătate cer, jumătate pământ,
În umbra norilor străjuiește copacul
Unind cerul cu pământul,
Și prin atingerea divină
Închizi ochii, scufundându-te-n visare.

Lumina se revarsă în trepte,
Liniștea ascultă susurul apei,
Fructele emană arome
Înainte ca florile să înflorească,
Zăpada șterge hotarele satelor răsfirate,
Un cal negru aleargă-n goană
Înapoi, destinul ne pândește.

ADIO

Îngropăm gemetele,
Îngropăm priveliștile, lăsând doar cerul,
Îngropăm mâinile,
Îngropăm ochii în spatele palmelor.

Timpul se oprește în amurg,
Păstrând neatinse doar paharele și scaunele.
Un parfum îmbătător și floarea de crin,
Aruncă o ultimă privire, doar una
Înainte de-a fi sfărâmate și aruncate
În mare.

Zilele trec, lumea rămâne
Doar peștii descoperă:
Fragmentele se mișcă pe fundul mării.

Gao Xing împreună cu delegația de scriitori români în vizită în China (2017)

(Luo Dongquan este profesor jurnalist, Vicepreședinte al Asociației de Prietenie China-România)

Avangarda de la „A la Z”

Punct
revistă de literatură şi artă constructivistă (II)

Florin COLONAŞ

Al patrulea număr al *Punct*-ului, din 13 decembrie 1924, ne întâmpină cu o „Construcție” de Marcel Iancu, iar pe cealaltă jumatate a paginii întâi ne întâlnim cu un editorial al părintelui revistei, care punctează într-un material foarte clar ideologia publicației pe care o păstorește, amintind că în primul număr nu a scris, așa cum este „obiceiul pământului”, un cuvânt introductiv. De aceea, acum punctează câteva idei.

„Am rupt orice legătură cu arta trecutului, căci secolul nostru de emoții puternice și fulgerătoare, are nevoie de forme noi pentru manifestările lui de artă.”

Accentuând latura constructivistă a publicației se arată: „nu putem decât uza de mijloacele cele mai violente pentru a săpa o prăpastie cât mai adâncă între operele artiștilor constructiviști și operele degenerate ale artiștilor sterpi, care se zbat în propriul lor glod, făcând semne disperate, stupide, comice, pe care le numesc senzații vizibile în artă.”

„Trebuie să facem, încetul cu încetul, ca iubitorii de artă să huiduiască, din proprie inițiativă, pe toți fotografii, pe toți inițiații, pe toți impotenții artei paseiste.”

Apoi, editorialistul continuă la fel de vehement: „Trebuie să dispară tot ansamblul pictorilor noștri academici. Epoca lor a trecut. Fotografia a făcut progrese uimitoare.”

Anunțând curentul artei noi, face apel la „drumul necunoscut al formelor noi. Celor slabi și învechiți în veșminte, le zicem tare: Vae Victis !” Proba o face chiar ilustrația amintită mai sus, semnată de Iancu.

În cuprinsul revistei mai întâlnim o „Maternitate” lucrată în linoleum de către Milița Petrașcu și un desen de Dida Solomon intitulat „Om de zăpadă”, dar și o „Construcție” a lui Victor Brauner. Semnează versuri Stephan Roll, Callimachi și Mihail Cosma, viitorul Claude Sernet.

Ilarie Voronca semnează la rubrica „Constatări” un articol în care analizează repertoriul și distribuirea rolurilor la Teatrul National în directoratul lui Corneliu Moldovanu, în care, cu spirit acidulat critică faptul că unor buni interpreți tineri: Vraca, Tâlvan, Valentineanu, nu li se dau roluri pe măsura talentului lor.

Caseta publicațiilor avangardiste din lume este prezentă și în acest număr.

În cuprinsul publicației, I. Vinea ne oferă câteva „Puncte” în franceză.

Excelentă informația privind „Expoziția Contimporanului”, demonstrație a faptului că a fost și a rămas o manifestare artistică internațională, care a marcat un moment important european în planul avangardei.

Sunt prezentați succint expozanții și creațiile lor. Să-i cunoaștem, printr-o simplă trecere în revistă: Servranekx (Anvers), Darimont (Liège), Josef Peters (Anvers), Lempereur Hauf (Liège), Kurt Schwiters (Hanovra), Hans Arp (Zürich), Paul Klee (München), Arthur Segal (Berlin), H. Richter (Berlin), W. Eggeling (Suedia), Ja Kleck (Belgrad), Kassak (Viena), Teige (Praga).

Trebuie să recunoaștem, numai nume unu și unu, intrate astăzi în istorie, ceea ce conferă manifestării bucureștene din strada Corabiei un prestigiu la care, desigur, visau organizatorii, astăzi pe deplin confirmat.

O listă extraordinară de personalități. Parcă organizatorii i-ar fi ales unul câte unul, numai vârfuri ale modernismului mondial.

În numărul cinci, pe prima pagină un *laudatio* pentru Marcel Iancu, semnat de Ilarie Voronca, admirabil text scris cu un vădit respect de către un om de litere ale cărui scrieri vor marca literatura modernă românească, reprezentând totodată un jalon de referință în contextul literar continental. Spicuim din text:

„Arta d-lui Marcel Iancu e naturală ca însăși natura. Adevărat artist, d-nul Marcel Iancu nu imită, nu fotografiază, nu bâlbâie sterp. D-nul Marcel Iancu crează. D-nul Marcel Iancu e dintre cei ce au cercetat ținuturi necunoscute. Stindardul lui flutură și acum pe cea mai înaltă culme. Talentul și sensibilitatea lui au lovit ca un ciocan dârz pe nicovala vremii.”

Tot pe prima pagină, un desen al lui Victor Brauner reprezentând portretul aceluiași Marcel Iancu, care s-a numărat printre corifeii mișcării Dada. Artistul este omagiat și de Ion Vinea prin două poeme intitulate „Tuzla”, scrise în urmă cu un deceniu, „pe când eram liceeni și, probabil, vilegiaturiști pe litoralul nostru”: „albastrul sat într-un inel de var/ femeile țăranului cu unghii de mărgean/ și se vând pe strass și suliman.”

Pe celelalte trei cadrane ale celei de-a doua pagini a numărului întâlnim o construcție a lui Iancu și producțiile poetice a doi companioni străluciți, Stephan Roll și Ilarie Voronca.

Primul se destăinuie în „Domino”: „Viziunea ta a topit toate plugurile de alamă/ Stele acustice copiază

PUNCT No. 4

REVISTĂ DE ARTĂ CONSTRUCTIVISTĂ INTERNAȚIONALĂ

DIRECTOR: SCARLAT CALLIMACHI | 13 DECEMBRIE 1924

Construcție de: MARCEL IANCU

REVISTA „PUNCT".

In primul număr al acestei reviste de artă nouă, n'am scris, după obiceiul pământului, un cuvânt introductiv sau explicativ. Forma și tendința ei au fost destul de clare pentru a nu necesita o prefață îmbâcsită de tot felul de teorii și promisiuni. Am rupt orice legătură cu arta trecutului, căci secolul nostru de emoții puternice și fulgerătoare are nevoe de forme noi pentru manifestările lui de artă. Nu putem continua a făuri opera de artă după rețetele și technicile vechi, să zicem mai bine învechite, căci majoritatea așa ziților paseiști, nu sunt decât mediocri fotografi ai premergătorilor lor geniali. Pentru a distruge aceastâ plagă a diferitelor arte, nu putem decât uza de mijloacele cele mai violente pentru a săpa o prăpastie cât mai adâncă între operile artiștilor constructiviști și operile degenerate ale artiștilor sterpi, cari se sbat în propriul lor glod, făcând semne desperate, stupide, comice, pe cure le numesc senzații vizibile de artă. Trebue să distrugem, cu riscul violențelor și exagerațiunilor inerente unei revoluții,—fie ea și în artă—toate creațiile submediocre fie în pictură, fie în literatură, fie în sculptură și muzică. Trebue să sădim în privirile speriate, revoltate, ale publicului, plăcerea contemplării a formelor noi de artă. Trebue să facem, incetul cu incetul, ca iubitorii de artă să huiduiască, din proprie inițiativă pe toți fotografii, pe toți inițiatorii, pe toți impotenții artei paseiste. (Am întrebuințat poate greșit cuvantul de „artă", în ultima parte a frazei alăturate, căci: fotografia, plagiatul, imitația, nu sunt specii de artă).

Țara noastră din diferite cauze nenorocite n'a putut avea o artă proprie, originală. In pictură, în literatură, în muzică, artiștii noștri au fost influențați de diferite elemente străine. Invaziile barbarilor, ocupațiunile străine, revoluția dela 1848, au distrus în mare parte, germenii din sufletele celor câțiva aleși. Unii au putut cu toate acestea, supraviețui puțin și astfel avem și noi câteva incercări de artă.

Astăzi, însă, când situația noastră, a Românilor, este cu totul alta, numai putem tolera astfel de imitații în domeniul artelor. Printr'o muncă grea și îndelungă, vom distruge toți viermii infectați și descompuși, cari sug și murdăresc arta noastră. Vor dispare mulți dintre acei, cari se bucură, astăzi încă, de admirația unor elevi de școală, de aplauzele unor bucătărese, de articolele unor scribi neciustiți și incompetenți. Trebue să dispară, în fine, autorii dramatici de felul lui Camil Petrescu, lui A de Hertz, etc. mai sunt mulți, trebue să dispară autorii de romane ca d-na Lucia Mantu, Brătescu-Voinești și poeții școalei poporaniste, naționaliste etc. Trebue să dispară tot ansamblul pictorilor noștri academici. Epoca lor a trecut. Fotografia a făcut progrese uimitoare.

Vrem artă nouă într'o țară liberă și nouă. Noi nu avem nici pretextul tradițiunii în artă, încât ne este mult mai ușor ca altor popoare, să apucăm pe drumul acesta necunoscut al formelor noi. Celor slabi și învechiți în veșminte, le zicem tare: *Vae-Victis!*

SCARLAT CALLIMACHI

PUNCT No. 5

REVISTĂ DE ARTĂ CONSTRUCTIVISTĂ INTERNAȚIONALĂ

DIRECTOR: SCARLAT CALLIMACHI | 20 DECEMBRIE 1924

MARCEL IANCU de *VICTOR BRAUNER*

MARCEL IANCU.

Există fără îndoială, în artă ca și în toate celelalte manifestări, gândesc în deosebi la cele sociale, o lege a determinantelor istorice. Vorbești despre arta unei anumite epoci, ca de faina unui anumit ținut. E o algebră precisă a transformărilor etnice sau morale, în care termenii nu pot fi schimbați decât printr'o gravă greșală de calcul. Desigur epocei lui Ludovic al XIV *trebuia* să-i răspundă Molière, Corneille, după cum înfrângerea spiritualismului fichtean german, trebuiă să-și găsească tiparul în pozitivismul lui August Compte sau duritatea sonetelor lui Heredia. Această determinantă a climatelor istorice e neîndupleçată. Zadarnică protestarea sau surâsul unora, scandalizarea tuturor. Sufletul fiecărei epoci își cere desăvârșirea lui, precum zăpezile în topire, o cale. Și intru această realizare, sensibilitatea vremii își făure ea însăși purtătorii de cuvânt.

E aici o curioasă generație spontanee a valorilor. Marile revoluții își vor creiă întotdeauna Napoleonii lor. Transformările de sensibilitate — de altfel lente, în artă revoluțiile fiind excluse—vor avea mereu Pericles. Rousseau Manet-ii, sau Picasso-ii lor. Orice împotrivire ar fi inutilă. Vremea, chirurgian abil, își fecundează singură creerii pe care și-i prețuește. De aici se va desprinde mai târziu omul minune. Dintre aceștia marile valori, vor răsbi peste epoci, asemeni țipătului unui tren peste munți. Unii dintre ei înseamnă începutul unui ev nou, ca punctul de reper al unui fulger. Sunt cei ce devin litere de alfabet pe care apoi îi întrebuințează ori-cine, în scris sau în glas ca pe un bun obștesc. Numele poate le va fi uitat, gândul încercuit și contestat, dar creațiunea lor va deveni când-va adevăratul vrăjitorescul medicament.

Dintre aceștia, și'n fruntea lor e D-l Marcel Iancu. Scriitorul acestor rânduri e prea tânăr pentru a nu fi entuziast, L'a cunoscut și prețuit pe pictorul admirabil cumpănitor al pastei, culoarei sau al liniei. L'a iubit în pânzele extraordinare, în care formele se îmbrățișau sau alunecau între ele abstract și pur ca însăși creațiunea. Dar entuziasmul lui a fost stârnit cu osebire de artistul plăsmuitor, neodihnit, tresărind sub chipul de bronz și mereu preocupat al d-lui Marcel Iancu. Temperamentul neliniștit, tulburător chiar, absent adeseori, continua frământare, impetuozitatea și vibrarea de adevărat artist, l-au cucerit pe de-a'ntregul.

Cunoscându-l pe d-l Marcel Iancu, îi înțelegi mai inde-aproape opera. Pentru-că opera d-lui Marcel Iancu e ruptă din el, cum din pământ șerigă. Fiecare tablou al d-lui Marcel Iancu e ploaie, parfum, furtună, isvor sau piatră.

Arta d-lui Marcel Iancu e naturală ca însuși natura. Adevărat artist d-nul Marcel Iancu nu imită, nu fotografiază, nu bâlbâe sterp. D-nul Marcel Iancu creiază. Cu el, alături de Arp, Tristan Tzara, Souppault, Dessaignes, și alți câți-va din străinătate (unde inițierea publicului se face de oameni serioși, nu de gorile ca la noi) a început, sunt 10 ani de atunci, o frematare nouă în idei. D-nul Marcel Iancu e dintre cei ce au cercetat ținuturi necunoscute. Stindardul lui flutură și acum pe cea mai înaltă culme. La noi d-nul Marcel Iancu, fără d-nii Maxy și Victor Brauner, ar fi singur. Pe același drum cu aceiaș vigoare și hotărâre în invenție, vine cu pași siguri d-nul Victor Brauner.

Talentul și sensibilitatea d-lui Marcel Iancu au lovit ca un ciocan dârz pe nicovala vremii. Numele lui înseamnă o frământare a unei epoci, o desăvârșire de artă.

Și pentru a încheia cu un cuvânt al lui Phillippe Souppault :

Acesta e Marcel Iancu în carne și oase, locuitor al Bucureștilor în Decembrie 1924.

ILARIE VORONCA

PUNCT 4. 2 lei.

Ciorogârla și străzile sale în perioada interbelică

Niculae STOICA

Recent, căutările efectuate printre documentele îngălbenite de vreme ale arhivelor, ne-au oferit prilejul descoperirii unei monografii a comunei Ciorogârla, întocmită în anul 1945 (ANIC, Fond *Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor*, 2062/1945). Autorul acesteia, nu era nimeni altul decât ilustrul învățător Ion M. Tudor de la școala din sat, iar lucrarea fusese pregătită pentru susținerea examenului de grad profesional. În cuprinsul ei se fac

Învățătorul Ion M. Tudor

unele referiri interesante despre așezarea geografică, întinderea teritorială și istoria localității, locuitorii cu ocupațiile și modul lor de viață, biserică și cultul religios, școală, obiceiuri și altele.

În paginile ei am descoperit un document cu totul inedit și foarte interesant, a cărui prezentare se impune de la sine. Este vorba de Planul de Situație al comunei Ciorogârla din Plasa Domnești, județul Ilfov, care este posibil să fi fost întocmit de către Serviciul tehnic județean.

Documentul în cauză a fost redactat după 1937, dacă luăm ca reper clădirea primăriei, care figurează pe plan și care a fost construită în acel an. Conținutul său ne oferă date interesante despre obiectivele și edificiile publice mai importante existente la acea dată pe raza comunei, fiind evidențiate ferma marelui ziarist Pamfil Șeicaru, „Centrul agricol al Centrului de agricultură Ilfov", cantonul Serviciului tehnic al județului Ilfov, primăria, piramida geografică, mănăstirea Samurcășești, biserica Sfântul Gheorghe, clădirea primei școli primare [școala Gherassy], cea de-a doua școală primară, baia comunală, podul din lemn de peste pârâul Ciorogârla care avea o lungime de 63 m. Deși aceste locații există și astăzi, unele dintre ele nu mai au funcționalitatea și reprezentarea fizică de la acel moment.

De asemenea, sunt prezentate șoselele intercomunale, respectiv: Șoseaua București-Pitești în direcțiile Bolintin Deal și București, a cărei lățime varia între 12 și 20 de metri, șoseaua Ciorogârla-Dârvari, șoseaua Ciorogârla-Bâcu și vechea șosea Ciorogârla-Tântava (de la mânăstirea Samurcășești până la intersecția cu șoseaua Dârvari-Tântava), astăzi devenită un simplu drum de câmp.

Dar cele mai importante sunt informațiile referitoare la denumirile străzilor comunale din acea perioadă, respectiv: strada Schitul Mânăstirii, str. com[unală] Pr. Angelescu, str. Lazăr Teoharie, strada lui Done, str. Ilie Stoica, str. M. Popp și str. Boșcu.

Pe planul respectiv se mai află două străzi care la acea vreme nu erau nominalizate, una în zona *Români* având azi numele de *Linia Mică* și o a doua în zona *Sârbi* denumită *Strada Băii* și pe care se află biserica Sfântul Gheorghe și conacul Gigurtu.

Studiind acest document, se constată că rețeaua stradală de atunci era mult mai restrânsă față de cea existentă astăzi, ceea ce indică perimetrul localității din acei ani. Pe de altă parte, se observă o evidentă diferență de densitate a locuirii în cele două zone, cea din stânga apei Ciorogârlei fiind mai dens populată și mai dezvoltată, fapt ce dovedește că și starea materială a locuitorilor era diferită.

În același timp, a fost interesant de lămurit care au fost factorii ce au generat denumirile respective, de ce date și informații s-au folosit edilii de atunci ai comunei când le-au botezat. Răspunsul nu s-a lăsat prea mult așteptat, pentru că investigațiile efectuate, în special cele din teren, cât și unele documente consultate, ne-au oferit răspunsurile necesare.

De la bun început am constat că mai toate străzile poartă numele unor locuitori fruntași ai satului, care au trăit în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Astfel, dacă ne referim la **strada comunală Preot Angelescu**, vom constata că numele ei derivă de la un cunoscut preot paroh, care a slujit la biserica Sf. Gheorghe din Ciorogârla-Sârbi timp de peste 50 de ani. Pe numele său complet Gheorghe Angelescu Sachelarie (n. 1856), a fost numit paroh al bisericii Sf. Gheorghe la data de 9 octombrie 1885. A fost căsătorit cu Ioana și împreună au avut mai mulți copii, printre care amintim pe Ion, Niculae, Ștefan și Dumitru, toți urmându-și tatăl în ale preoției. Preotul Gheorghe Angelescu s-a implicat în mod activ în problemele obștei satului. În anul 1904, împreună cu boierul Ilie Niculescu Dorobanțu și învățătorul C. Popescu fondează Banca Populară Dorobanțu în a cărei conducere este ales. De asemenea, în anul 1921, îl găsim înscris în societatea „Cooperativa de aprovizionare și desfacere în comun Mihai Viteazu", cu sediul în comuna Dârvari-Ciorogârla, fiind ales membru în consiliul de administrație. Totodată, la data de 14 noiembrie 1933, împreună cu alți preoți și învățători din cadrul școlii primare, a înființat „Societatea Culturală Ciorogârla", fiind ales președintele acesteia. (BJAN Ilfov, Fond *Prefectura județului Ilfov*, Ds. nr. 79/1910) Astăzi, fosta **Stradă comunală Pr. Angelescu** poartă denumirea de **Strada Mare**.

O altă stradă a cărei denumire derivă de la numele unui locuitor al satului, este **strada Lazăr Teoharie**. Presupunem că acesta a fost un comerciant care locuia pe această stradă. Ceea ce ne facem să credem acest lucru, este faptul că pe o listă provizorie de comercianți din orașul București și județul Ilfov, întocmită în anul 1906 de primăria Comunei urbane București, aflăm că în localitatea Ciorogârla-Dârvari, la acea dată, existau șapte comercianți, respectiv: Tache Petrescu, Nae Dragomirescu, *Năstase Teoharie*, Tănase Șt. Serdaru, Savu Stoica, Iancu Matache și *Tudorache Teoharie*. Este evidentă legătura dintre denumirea străzii și numele de Teoharie al celor doi negustori. În prezent, denumirea sa este aceea de **Strada Grădinari**, nume legat de ocupația de bază a locuitorilor din zona Ciorogârla-Sârbi, a căror îndeletnicire de bază era cultivarea legumelor și zarzavaturilor.

Strada Grădinari cuprinde și segmentul de stradă care pe atunci se numea **Strada Boșcu** și care provenea tot de la numele unui locuitor.

Denumirea celei de a patra străzi se trăgea de la numele unui gospodar cu numele de ***Ilie Stoica*** zis ***Bulgaru***, grădinar de frunte al satului, care a locuit aici. Ea se numește astăzi **Strada Muncii**. Ilie Stoica a avut opt copii, dintre care șapte fete și un băiat, respectiv pe Ivana, Dumitra, Stoiana, Gherghina, Niculina, Maria, Stela și Mihalache.

Strada cu denumirea de **M. Popp** se numește astăzi **Strada Legumelor**. Nu am reușit să aflăm cine a fost M. Popp și care a fost ocupația sa.

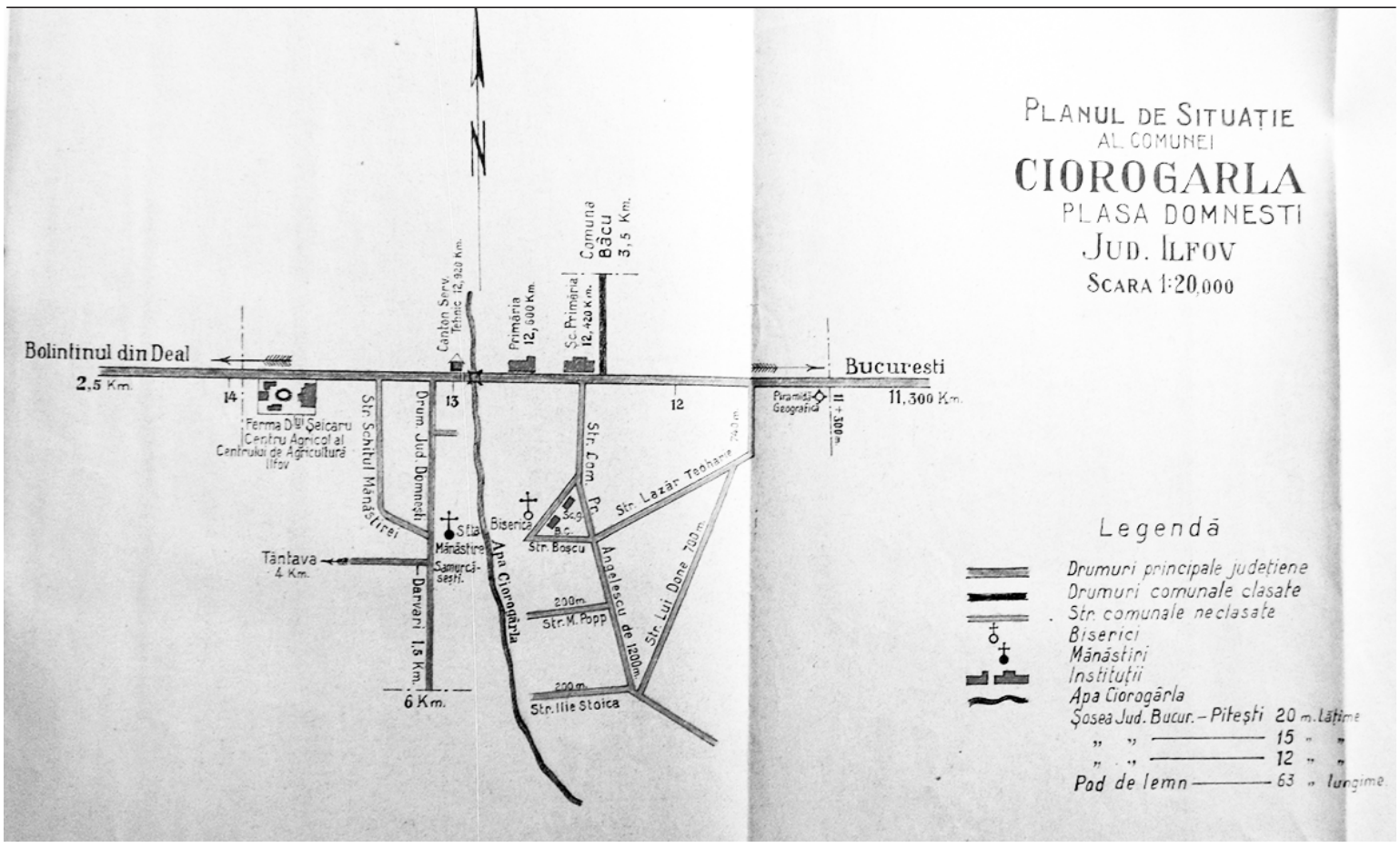
În sfârșit, o altă arteră se chema **Strada lui Done** și în prezent **Strada Horia**. Pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, aici a locuit o familie cu numele de Done, probabil cu origine bulgară. Întemeietorul acestei familii a fost Niculae Done, care a avut ca urmași șase copii, respectiv pe Ștefan (mort în timpul Primului Război Mondial), Dumitru (Mitică), Gheorghe (Ghiță), Nică, stabilit în Giulești-Sârbi, Vasile și Dumitra (Mitra), aceasta din urmă fiind căsătorită cu Tudor Savu din satul Dârvari, gospodar de frunte, cu cârciumă și salon de dans.

Transportându-ne pe malul drept al pârâului Ciorogârla, în zona Români, constatăm că pe documentul cercetat nu sunt reprezentate decât două străzi, cea cu numele de **Strada Schitului**, astăzi **Strada Gheorghe Doja**, care pornește de la intersecția cu șoseaua Ciorogârla- Dârvari, din dreptul colțului nord-vestic al curții mănăstirii Samurcășești și după câteva sute de metri cotește la dreapta și se termină la șoseaua București-Bolintin, pe care o intersectează.

Cea de a doua stradă, care pe planul menționat nu poartă niciun nume și care astăzi se numește **Linia Mică**, făcea legătura între șoseaua Ciorogârla-Dârvari și malul drept al pârâului Ciorogârla.

Dintr-o situație ce ne-a fost pusă la dispoziție cu multă amabilitate de către secretara primăriei, doamna Sorina Drânceanu, rezultă că astăzi teritoriul satului Ciorogârla însumează 56 de străzi, ceea ce dovedește producerea unei adevărate explozii în dezvoltarea economică și demografică a acestei localități, dezvoltare care nu este întâmplătoare, dacă avem în vedere edilii care au condus-o în ultimii ani.

Revenind la autorul monografiei de la care am pornit în căutările noastre , învățătorul Tudor M. Ion, precizăm că acesta s-a născut în comuna Valea Plopilor (Bălăria) din fostul județ Vlașca și a decedat la 6 august 1995 la Ciorogârla. A urmat cursurile Școlii normale de la Grădiștea, din județul Giurgiu, după absolvire fiind repartizat în Cadrilater, unde a profesat ca învățător timp de doi ani, după care s-a transferat la școala din Bolintinul din Vale, unde a avut coleg pe învățătorul Dănăilă. În anul 1932 s-a transferat la școala din satul Ciorogârla, iar în anul 1933 s-a căsătorit cu învățătoarea Ștefania Andrași, fiica lui Gheorghe Andrași, care avea un atelier de lemnărie și fierărie în Bolintinul din Vale.

Planul străzilor din Ciorogârla

În anul 1938 a participat la manevrele regale, fiind încadrat ca sublocotenent în Regimentul 21 Infanterie. La izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial a fost mobilizat și a participat la luptele duse de Armata Română pe frontul de est, ajungând până la Bălți, în Basarabia. De-a lungul anilor a ocupat mai multe funcții, printre care cea de inspector școlar, director al școlii primare din satul Ciorogârla, comandant al apărării pasive la unul din sectoarele Capitalei.

A fost un exemplu de probitate morală și profesională și-i suntem recunoscători pentru această mărturie documentară, care îmbogățește fondul istoric al comunei noastre.

Veceslav Harnaj – personalitate din România Mare a apiculturii mondiale

Luminița Cornea

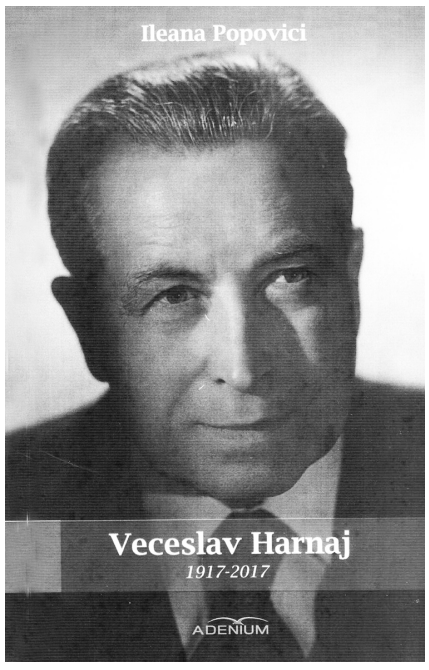
Numele de Veceslav Harnaj mi-e cunoscut din copilărie-adolescență, din familie. Cred că și rezonanța deosebită și-a spus cuvântul. Tatăl meu, Ioan Graure (1922-1981), preot și apicultor, era abonat la revista *Apicultura*, în care numele Veceslav Harnaj se afla la loc de cinste. În plus, tatăl meu a beneficiat, datorită acestei personalități, de acordarea unor credite avantajoase pentru înființarea stupinei, întreținerea ei și practicarea stupăritului pastoral. Astăzi, folosesc, de mai bine de 30 de ani, crema *Apidermin*, pe eticheta căreia citim *Combinatul Apicol „Veceslav Harnaj"* din România.

Veceslav Harnaj (1917-1988) este fondatorul apiculturii românești moderne, fondatorul *Institutului Internațional de Tehnologie și Economie Apicolă*, profesor universitar, om de știință. S-a născut în România Mare, satul Baimaclia din sudul Basarabiei, azi raionul Căușeni din Republica Moldova. Tatăl, preot, iubitor de țară și de... albine.

În urmă cu câțiva ani, am vizitat, fără a avea un itinerar special, satul Baimaclia din Basarabia. Școala are patron spiritual pe Veceslav Harnaj, pe care dascălii școlii cu adevărat îl venerează. Vorbesc despre el cu deosebită mândrie, i-au amenajat un muzeu memorial și-i cultivă personalitatea în rândul elevilor de azi.

Veceslav Harnaj a moștenit o pasiune ? Desigur. O pasiune de o viață în care s-a implicat cu toată ființa lui, ajungând să conducă Asociația Crescătorilor de Albine din România, care, la vremea sa, a fost prima asociație profesională *din lume* de drept privat ce dispunea de un institut de cercetare și de o unitate de producție. Studii ? Politehnica din București, devenind inginer constructor hidrotehnician, specialist în mecanica fluidelor polifazate, profesor universitar etc., etc.

La o sută de ani de la naștere, nepoata, actrița Ileana Popovici, editează cartea: *Veceslav Harnaj, 1917-2017. Fondatorul apiculturii românești moderne*, apărută la Editura Adenium din Iași. Cele 130 de pagini, format A5, cuprind puține dar semnificative informații despre viața și activitatea personalității marelui român specialist, în primul rând, în tot ceea ce înseamnă apicultură la nivel mondial. O carte care trezește curiozitatea de a afla mai multe.

În perioada comunistă, Veceslav Harnaj a fost perceput ca „un domn primitor și deschis, o prezență dintr-o altă categorie de oameni, văzuți de noi numai în fotografiile românilor din perioada interbelică. Un român de soi, pripășit într-o lume de coșmar" (evocare de Emanuel Tânjală, p. 90). Mai mult, „se trăgea din stirpea *urieșilor*. În ochi avea seninul cerului și în suflet o blândețe și o bunătate venite parcă din altă lume. Rar mi-a fost dat să întâlnesc un om mai afabil și mai generos. Poate pentru că pruncia și-o petrecuse într-un timp și un loc al dragostei pentru Dumnezeu, în România Mare, cea întregită cu pământul de dincolo de Prut, de unde avea să îl alunge urgia istoriei."(evocare de Manuela Cernat, p. 109)

Cele două capitole *Veceslav Harnaj – viața și activitatea*, *Evocări* sunt completate cu necesarele capitole *Publicații*, *Bibliografie* și un corpus de 15 file cu fotografii, adevărate documente de arhivă. Cartea constituie un omagiu, la centenarul nașterii, adus de familie față de o personalitate de valoarea inginerului Veceslav Harnaj, „un mare basarabean, care nu și-a uitat niciodată locul de naștere", „un mare român care n-a uitat niciodată că Basarabia înseamnă și România" (p. 72), o celebritate a națiunii române prin faptul că a făcut cunoscut în lume numele României, într-o perioadă când României îi era permis să iasă în afară doar cu un singur nume, cel al șefului statului.

La centenarul nașterii unei personalități ca Veceslav Harnaj, constatăm cu întristare că doar familia îl omagiază printr-un volum de 130 de pagini (! ?), finanțat desigur din fonduri proprii. Totuși e bine că cititorii de astăzi află informații, dar este suficient ?

În tot acest an s-au cheltuit o mulțime de fonduri pentru evenimente, mai mult sau mai puțin semnificative, încadrate în sărbătorirea Centenarului Marii Uniri. Dovedim încă o dată că nu știm să ne facem cunoscuți oamenii de valoare ai neamului, că nu știm să ne respectăm înaintașii. Oare chiar nu se poate face mai mult ? Numele Veceslav Harnaj îl poartă *Combinatul Apicol din România*, într-adevăr este ceva, dar numai atât ? Să-l dăm pradă uitării la o mare aniversare ? Din păcate, nu este singurul nume uitat. Știu tinerii de astăzi cine au fost, spre exemplu, Veceslav Harnaj ori Ana Aslan ? De ce nu-i învățăm ?

Povestea oricui sau emoția developată dintr-un film de scurt-metraj

Gabriel Dragnea

Pentru ca, la început a fost poezia ! Versurile ei erau ca o promisiune de a merge mai departe în expediția printre gânduri, cuvinte, trăiri împărtășite atent. Ca oricare adolescent al acelei perioade își descria visele și sentimentele la modul cel mai sincer, fără compromisuri lingvistice, expresii pretențioase, totul desfășurându-se într-o normalitate a scriiturii clasice, pe alocuri brodată cu elemente care țineau de un modernism temperat. După apariția în 2002 a volumului de versuri *Metamorfoze* și prezența sporadică a versurilor sale în diverse antologii literare a urmat o perioadă destul de lungă de pauză în care a considerat că este necesară realizarea unei scheme de prioritizare a activităților și proiectelor care țin de cariera personală, dar și o reconfigurare a stilului de scris. Iată că, după mai bine de 15 ani, timp în care și-a descoperit și consolidat activitatea în domeniul psihoterapiei infantile reapare în peisajul editorial cu o amprentă distinctă față de aceea cu care a pășit sfioasă odată cu primele sale versuri.

Mult mai organizată și mai concisă, de acum prozatoarea Corina Diaconescu, ne propune o călătorie într-o lume developată secvențial, în care întâmplările prin care trec personajele ne sunt descrise ca într-un clip tip trailer al unui film încă nevizionat. În mare parte prozele acestea scurte ca un sinopsis regizoral sunt însoțite de descrieri romantice: „Rămăsese pe malul mării în compania ultimelor raze sângerii înghițite de valurile înspumate. Marea era agitată, la fel ca și ea. Avea senzația că preaplinul sufletului ei este proiectat în spectacolul furios al valurilor înalte ce se spărgeau de stâncile sculptate de trecerea anilor. Pescărușii se roteau și țipau în bătaia vântului, pentru ca mai apoi să se avânte ca niște săgeți printre valuri. Rochia ei albă, lungă, înflorată cu petale mici albastre se udase de la stropii de ploaie ce începuseră să curgă, iar părul îi fusese decorat cu frunze desprinse din copacii de pe marginea aleii de promenadă de pe lângă Cazino." (*Întâlnire cu dorința de a mai fi*)

Întâmplările acestui volum ne sunt descrise într-un mod natural, lejer, ca la o întâlnire a unor prieteni care nu s-au văzut de multă vreme și profită de aceste momente transformate în *Povestiri la o cafea*. Imaginile acestea sunt prezentate cursiv și liniar, redate într-o notă de romantism ca într-un pastel clasic, parțial asemănătoare celor prezente în textele realizate în stilul chick literature: „Ea nu-l știa așa. Ea rămăsese în minte cu imaginea lui blândă, nevinovată, cu privirea lui sorbind-o, cu gustul buzelor lui fine, apăsate pe buzele ei, stângaci, părul lui creț, cu care ea obișnuia să se joace și nopțile târzii petrecute pe prispă, numărând stele și punându-și dorințe...Inspira puternic, dar rapid și ofta în timp ce achita biletul de tren. Simțea și acum și urá cu toată ființa ei că simte încă atingerea mângâierilor lui pe trupul ei străbătut de fiorii dragostei dintâi..." (*Niciodată sau altădată*)

Oricare dintre aceste scurte povești poate fi dezvoltată devenind un roman în sine, dar autoarea a ales să ofere cititorilor doar flash-uri realiste ale unor fapte posibil petrecute, inspirate din bogata arhivă socială plină de evenimente și trăiri cu un interes emoțional general.

Dar să analizăm puțin una dintre aceste povestiri, *Idilă la locul de muncă*. Ca în majoritatea prozelor din acest volum introducerile sunt scurte descrieri ale atmosferei în care se petrece acțiunea sau radiografii sumare ale interiorului sufletesc al personajelor: „Perlele se rostogoliră cu clinchet pe noptiera ce le aștepta. Cerceii le urmară. Rochia ateriză leneșă lângă pat, un pantof peste ea, celălalt pe lângă ușă. Așternutul patului rămăsese mototolit de noaptea trecută. Nu avusese chef să își aranjeze patul în acea dimineață. De fapt, nu pricepea utilitatea de a face patul nicicând, însă se supunea acestei reguli ori când venea maică-sa în vizită la Ea, ori când știa că El va rămâne peste noapte la Ea. Altfel, era timp pierdut. Pentru ce să piardă vremea aranjând locul, unde în câteva ore ar fi urmat să se întindă din nou ? Care e treaba ? Pereții casei, de unii singuri nu suportau patul nefăcut ? Ori biroul plin până la refuz de cărți lăsate deschise s-ar fi supărat că patul nu este la linie ? Florile uitate să fie udate ar fi comentat ceva în legătură cu acest aspect ?" Cuprinsul ne poartă, aproape în fiecare text, printre incertitudini și tulburări ale personajelor, nostalgii, regrete sau speranțe. Ele cresc în intensitate pentru Ea și se dezvoltă în contrast cu ceea ce simte El sau invers: „Ea se temea ca El să nu se simtă complexat de poziția ei superioară în firmă, dar nu prea i-ar fi păsat dacă s-ar fi aflat despre relația lor. Se simțea pregătită pentru o nouă etapă a relației lor, dar nu și-ar fi dorit nici ipostaza în care să îl forțeze să avanseze. Să îl roage Ea să se vadă mai des ori să se afișeje împreună îi părea o chestiune dificilă. El considera că Ea s-ar fi simțit aiurea să se afle în firmă că e iubitul ei de aproape un an, ori să rămână mai des noaptea la Ea sau să îi propună o vacanță împreună. (…) Îi strecurase în poșetă cutiuța cu inelul, ce ar fi trebuit să fie un simbol al asumării relației lor. Cutiuța roșie catifelată o ascunsese într-o pungă de jeleuri. Erau preferatele ei. Nu a avut curajul de a i-l oferi personal. Nu putea anticipa cum ar fi reacționat. Acum aștepta, dar așteptarea părea interminabilă." Pentru tipul acesta de construcție literară lapidară, autoarea a înțeles că trebuie să aleagă calea cea mai simpla, atât pentru binele poveștii cât și pentru cititor, aceea de a-i construi o încheiere fără explicații sau note sentențioase. Iar ea vine, așa cum spuneam și mai devreme, repede, aproape brusc, restabilindu-se astfel echilibrul emoțional ca într-un film de familie, o dramă cu happy-end: „Punga cu jeleuri rămăsese neatinsă în poșeta ei de ocazie pentru încă vreo două luni dezamăgitoare pentru El. Pentru că Ea nu aducea vorba deloc despre inel, El s-a simțit extrem de amărât. A continuat să se poarte normal, dar inima lui era rănită. Când tensiunea aproape atinsese apogeul, El chiar tatonând serios ideea demisiei, Ea a apărut zâmbitoare la birou, mestecând ursuleți colorați și zemoși, purtând inelul dăruit de El."

În toate cele 45 de proze scurte întâlnim, aparent, aceleași două personaje, El și Ea. În fond, ei sunt actori care pot avea numele oricui sau oricărui cunoscut al nostru. Pentru că întâmplările – relatate cu o oarecare implicare emoțională la o ceașcă de cafea - faptele petrecute, deși fictive pot fi revendicate de oricine. Asta pentru că evenimentele, sentimentele, trăirile toate sunt rupte din viața noastră de zi cu zi. Tocmai de aceea, pe tot parcursul lecturii nu vă veți întâlni cu drame psihologice de amploare, cu filozofii complicate despre rolul și importanța trăirii vieții în succesiunea naturală a generațiilor sau despre istoria atitudinii umane în contextul dezvoltării permanente a societății.

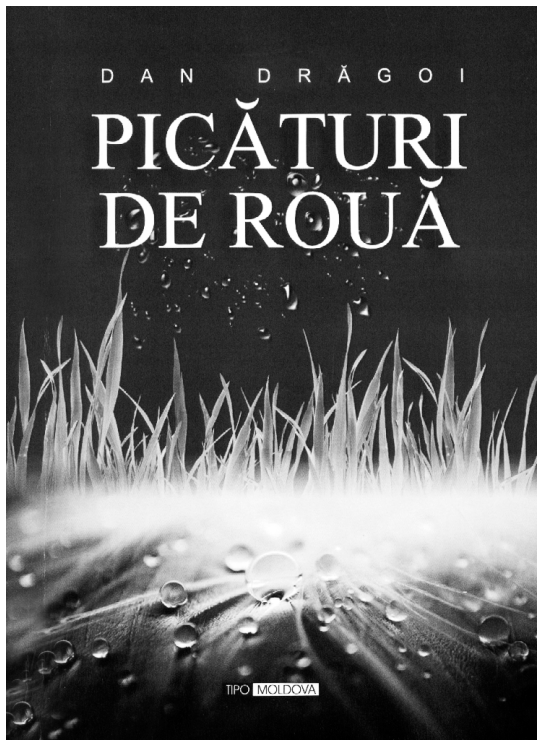
În loc de concluzie, aștept și viitoarele proze ale Corinei Diaconescu având speranța și credința în pasul mic, dar sigur în dezvoltarea pașilor în spațiul prozei, fie ea scurtă sau de mare întindere.

(Corina Diaconescu, *Povestiri la o cafea*, București, 2018)

O carte „CA LA CARTE”

Victoria MILESCU

Citind volumul de versuri pe care mi l-a oferit domnul Dan Drăgoi, *Picături de rouă*, am avut senzația că a existat o conjuncție astrală fericită, favorizând apariției unei cărți minunate din toate punctele de vedere. Nu știu cât au lucrat astrele, însă cei care au realizat-o în fapt s-au străduit să respecte toate cutumele de editare și tipărire, satisfăcând astfel pretențiile celui mai exigent public cititor. De la coperta cu clapete, elegantă și inspirată, până la conținutul poemelor, totul este în armonie. Fericitul poet beneficiază de „protecția” a doi mari scriitori: Virgil Diaconu, în calitate de redactor, și Dumitru Augustin Doman, cel care semnează prefața „Poezia ca un paradis regăsit”, spunând că poezia autorului „vorbește de la sine”. Pe coperta a patra, Dan Drăgoi primește „binecuvântarea” arhiepiscopului Calinic Argeșeanul, cu înțeleptele sale cuvinte: „Ne bucurăm că autorul tuturor scrierilor bune din lume este Duhul Sfânt”. Frumos acest triumvirat argeșean întru susținerea unui confrate argeșean, care nu a putut renunța la scris deși a făcut pauze lungi. Discret, cu simț al echilibrului Dan Drăgoi și-a șlefuit gândurile și versurile îndelung până la o puritate a exprimării din zorii poeziei reușind să transmită ceva esențial din frământările sau observațiile sale, sub forma predilectă a distihului, terținei, catrenului, forme mai puțin folosite azi, probabil fiindcă cer anumite capacități dar și multă trudă pe text. Cele aproape 140 de poezii se desfășoară generos, fiecare pe câte o pagină, fiind însoțite, fără excepție, de o imagine din splendidul volum de „embleme morale” ale iconografului italian Cesare Ripa, *Della novissima iconologia* (Padova, 1625). Desenele, reprezentând alegorii ale unor virtuți și vicii omenești, împodobesc minunat fiecare pagină sporind valoarea artistică a întregii cărți, apariție notabilă a editurii ieșene TipoMoldova, colecția Opera Omnia. Poezie contemporană, 2017. Născut la 17.12.1952, în satul Slănic, comuna Aninoasa, județul Argeș, Dan Drăgoi este licențiat al Facultății de Horticultură din București, cu un doctorat în acest domeniu, având publicate lucrări științifice și cărți de specialitate în țară și în străinătate. A început să scrie poezie încă din liceu. În 1978, îi apare volumul de poezii *Dreptul la demnitate*, iar în 2016, publică volumul *Lumini târzii*. Deși și-a dedicat cea mai mare parte din viață familiei și profesiei, Dan Drăgoi, nu a uitat poezia, fiindcă o are în sânge. Cu pauze mari, el revine cu noi puteri, cu devoțiune, cu ardoare. Sufletul său luminos revarsă și în paginile noii sale cărți o căldură umană binefăcătoare și unică în concertul liricii de azi, una cu tendințe de violentare și trivializare a sentimentelor, a limbajului poetic. Poezia sa este despre sine și despre lume, despre sinele ancorat în lumea contemporană, nu una confortabilă. Instinctul îi spune că poezia trebuie să fie armonie, melodie, de aceea e împătimit de versul cu rimă, pe spații reduse, spre a-și capta repede și definitiv lectorul. Dan Drăgoi este un poet sentimental, fiindcă gândurile și impresiile sale trec prin inimă, ceea ce nu înseamnă nimic depreciativ, fiind rostite cu duioșie, cu respect pentru cuvântul scris, pentru tradițiile strămoșești, pe care le inserează subtil în poezii dedicate copilăriei, tinereții, satului natal: „Tot satul meu tresaltă, mușcat de ciuma foamei/ Și iezii mor pe-altare și-n baierele toamnei./ Jupoaie tata iezii cu brișca de lumină/ Și-mparte carnea-n satul flămând și fără vină.” Iubirea este invocată cu întregul ei siaj de stări specifice, de la elanuri, la deznădejde și însingurare: „A fost o vară-atât de lungă,/ Cu fluturi albi ce mor în zare./ Noi ne-am iubit cât să ne-ajungă/ Trei secole de-nstrăinare.” Văzută în esența ei, femeia provoacă revelații, asocieri de elemente antagonice dar inspiratoare: „Ascunsă stai sub ultima petală/ Când brațul mi te cere cu sfială// Ești prada mea fierbinte și flămândă./ În ochii tăi stau îngerii la pândă”; sau „Femeia-i o amforă arsă-n cuptorul încins,/ Din care sorbi cu ardoare, însetat și învins.” Poeților le este dedicată o poezie purtând chiar acest nume, „Poeții”: „Poeții sunt o lacrimă în vânt,/ lava fierbinte, jarul din cuvânt.// Sunt valul hoinărind pe albastre mări,/ Ecoul muntelui din depărtări.// Ei nici nu sunt. De mult ei nu mai sunt/ Decât o răsuflare în cuvânt.” Ei sunt totuși boarea binefăcătoare, aducătoare de viață, ei sunt picăturile de rouă de care are nevoie sufletul spre a nu se ofili și a-și deschide spre lume petalele frumuseții, bunătății, iubirii: „Trăind, eu trec din mirare-n mirare./ Și viața mea se pierde ca o boare”. O caracteristică remarcabilă este puterea de sugestie prin concentrarea maximă a enunțului: „Stau singur în ploaie, stau singur în vânt./ Ce mare-i tăcerea de după cuvânt”. Nelipsită, credința ordonează spirit și materie pe axa creștină, cu trimiteri spre parabolă: „Secerișul e mult. Lucrătorii-s puțini./ Glasul Tău sângerează sub coroana de spini./ / Gândul Tău cel curat este veșnic tumult,/ Lucrătorii-s puțini. Secerișul e mult.” Poetul Dan Drăgoi este un lucrător harnic și smerit, ce trudește pe ogorul hârtiei de scris, cu o bucurie rară și senină, convins că ceea ce a semănat va da rod neprețuit și neasemuit.

Ion C. Ștefan

Un poet al clipei care devine eternitate

Un prieten de-al meu, academicianul filosof Vasile Tonoiu, care a publicat în Editura Arefeana mai multe volume de versuri și proză, anume: *Timp grăbit*, *Risipe ușor grave*, a stabilit titlul următoarei sale cărți de versuri *Numai clipa ucide*.

La început, m-a uimit acest titlu, dar citindu-i apoi cu interes și atenție versurile, am înțeles de ce domnul academician l-a ales așa: timpul etern este doar cadrul existențial în care ne desfășurăm activitatea, el cumulând atât faptele bune, cât și pe cele rele, dintre care, evident, nu poate lipsi moartea. Dar despărțirea propriu-zisă a sufletului statornic de trupul efemer se poate petrece într-o clipă, al clipei propriu-zise și unice, care șterge hotarul dintre viață și moarte, rămânându-ne celor care încă îi supraviețuim, doar amintirea omului pe care l-am pierdut.

La această explicație complicată am ajuns citind o altă carte tipărită la Editura Arefeana, anume *Insomnia verbului*, a talentatului poet Ioan Rațiu: spre aceeași gândire filosofică s-a îndreptat și el, fără a-l fi cunoscut personal și fără a fi citit cartea lui Vasile Tonoiu – dar, de data aceasta, clipa fiind izvorul însorit de viață și bucurie.

Iată, mi-am zis, pot să existe puncte de pornire asemănătoare, dezvoltate apoi într-o altă evoluție: „Pe buzele tale/ Clipa se zbate nesărutată// Apoi pradă gândurilor/ Se topește dăruindu-se (*Șoaptă*, p. 12).

La Ioan Rațiu, am întâlnit ceva specific, anume că obsesia clipei nu este doar pretextul unei cărți, ci al mai multor volume, cum ar fi: *Tributul clipei*, *Din vina clipei*, *Amintirile unei clipe*.

Această observație a făcut-o, cu ani în urmă, și distinsul profesor universitar Ion Rotaru, ca dovadă că obsesia clipei rămâne caracteristica de bază a acestui creator: „Să te mângâi cu florile curcubeului,/ Lasă-mă !/ Să te sărut cu ploile adevărului,/ Lasă-mă !/ Să te caut cu zborul clipei/ Lasă-mă !” (*Lasă-mă !,* p.13).

Mi se pare minunată această migală de bijutier a autorului de-a descifra esența clipei: „Cât ecoul dimineții/ Înroșea frunzele toamnei/ Clipa clipei va culege” (*Zicere*, p. 23). Aici clipa poetului reliefează esența creației și a iubirii, care dovedește că el privește succesiunea clipelor trăite, care ne măsoară viețile, ca pe un drum spre eternitate: „Rodesc veșnic semănatele clipe/ Din zestrea simțurilor adormite/ Numai să-nvingă zâmbet fără a pierde/ Privind sperând privind lăsând” (*Însemnare*, p. 22).

Ca niște flori firave ale vieții, apar uneori clipele existențiale al poetului: „Îmbrățișând fiorul se revoltă/ Printre amintiri pe care tu le prinzi/ Din ploi de dor întinerind sărutul/ În icoane fie clipele oglinzi” (*E ziua ta*, p.56).

De aici, o descifrare în plus: din miliardele de clipe, care ne marchează, în succesiunea lor, viața, autorul știe să le aleagă doar pe cele esențiale: „Noapte zi din zi spre noapte/ Când iubirea vă desparte/ Intr-o clipă să-nțelegeți” (*Rănind gândurile*, p. 76).

Și apoi: „Te întrebai oftând mereu/ După sărutul de aseară/ Visând întinsul curcubeu/ Peste o lacrimă hoinară// Să ceri cu inima temei/ Tristeții lumii risipite/ Precum o clipă dacă vrei/ Ceda nebunelor ispite” (*Doar ca să tremuri*, p. 79).

Multe alte exemple din această minunată simfonie a clipelor aș mai putea alege, dar sper că demonstrația de până acum v-a lămurit deplin de talentul lui Ioan Rațiu și de faptul că, sub lumina clipelor de împlinire, el devine un mare creator liric român !

Inscripție pe o CARTE

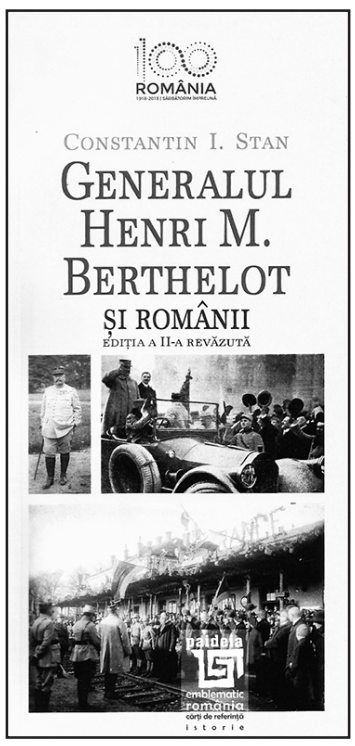

Romanița-Maria Ștențel

Generalul Henri Mathias Berthelot și Românii este cartea dedicată de istoricul Constantin I. Stan acestui mare OM, mare strateg, militar de carieră, care i-a îndrăgit pe români și a slujit cu devotament cauza lor pentru UNIRE, până la împlinirea acestui vis, la 1 decembrie 1918.

Pe coperta a doua interioară găsim o emoționantă scrisoare, mărturisire a atașamentului profund al generalului francez H.M. Berthelot pentru România, români și cauza lor luminoasă:

„Șederea mea, printre românii de peste munți, din Transilvania, m-a convins că sufletul lor este același ca și acela al românilor de la București și Iași. Am fost de asemenea foarte mișcat de manifestările unanime de stimă și iubire pentru Franța, care au avut loc pretutindeni, la trecerea mea, de sinceritatea și delicatețea exprimării lor. De aceea, din adâncul inimii, vă rog, Domnule președinte Iuliu Maniu, să primiți și să transmiteți tuturor, bărbați și femei, fete și copii, săteni și orășeni și tuturor membrilor Consiliului Dirigent al Transilvaniei și ai comitetelor locale, expresiunea celei mai vii recunoștințe și urările mele deosebite pentru realizarea nădejdilor voastre naționale !” (scrisoarea este datată 31 dec.1918/13 ian.1919)

Personalitatea generalului francez: omul, militarul, apropiat al familiei regale și consilierul regelui Ferdinand, un devotat prieten al armatei și al poporului român, este surprinsă de Constantin I. Stan în cele șase capitole din carte. O cuprinzătoare istorie a prezenței generalului Berthelot în fruntea Misiunii Militare franceze în România, rolul său fundamental în refacerea și modernizarea armatei române pentru victoriile pe frontul din Moldova, de la Mărăști, Mărășești și Oituz... despre plecarea Misiunii Franceze și apoi revenirea Generalului Berthelot în fruntea Armatelor aliate de la Dunăre, în toamna lui 1918.

Istoricul Constantin I. Stan prezintă, de asemenea, rolul și reușitele acțiunilor diplomatice ale generalului pentru recunoașterea internațională a făuririi României Mari, ca voință a poporului, a jertfelor sale pe fronturi.

Cartea este susținută de bogate note: informative, privind sursele de documentare, explicații ale unor citate și afirmații, citate din corespondența și Jurnalul scris de generalul H.M. Berthelot. Volumul conține multe ilustrații, cu fotografii și alte documente, precum și din ziarele vremii care prezentau victoriile Armatei române în drumul spre marea izbândă.

În anul 1917 generalului Berthelot i s-a decernat Diploma de Cetățean de Onoare al României, conferită prin Legea din 13/26 mai 1917... iar din 1926 el a fost primit Membru de Onoare al Academiei Române. Pe coperta interioară a cărții se află Discursul premierului I.C. Brătianu când i-a oferit Diploma de Cetățean de Onoare:

„Documentul... este o mărturie solemnă a simțămintelor noastre de recunoștință pentru Șeful Misiunii Franceze. Acei care iubesc nobila voastră țară – și noi o iubim cu toții – au vrut să constate că v-ați îndeplinit sarcina într-un mod demn de ea... ați împărtășit încercările și suferințele noastre, v-ați trudit împreună cu frații voștri de arme români... Ca semn al recunoștinței noastre, pentru munca D-voastră și a Misiunii Voastre, în aducerea aminte a marilor încercări pe care le-am străbătut împreună, îngăduiți-ne să vă considerăm, pentru totdeauna, ca pe unul de-ai noștri”.

(Constantin I. Stan, *Generalul Henri M. Berthelot și românii*, ediția a II-a revizuită, Editura Paideia, București, 2018)

A.D. Xenopol – autorul primei prefețe a scrierilor lui Ion Creangă

Neculai C. MUSCALU

Scopul principal al acestui articol este acela de a analiza prefața scrisă de A.D. Xenopol pentru prima ediție a operelor lui Ion Creangă (vol. I, 1890; vol. II, 1892). Pe lângă aceasta, cred că este firesc să fac și o prezentare a respectivei ediții, în datele ei esențiale, referindu-mă pe scurt și la conținutul biografiei lui Creangă, întocmite, cu acea ocazie, de Grig. I. Alexandrescu.

Așadar, în 1890, la Tipo-Litografia H. Goldner din Iași, apărea volumul I din *Scrierile lui Ioan* [sic !] *Creangă*, subintitulat *Povești*. Doi ani mai târziu, în 1892, se publica (la aceeași tipo-litografie) și volumul al II-lea, subintitulat *Diverse*. Dintre cunoscutele texte aparținând marelui prozator, în primul volum figurează: *Soacra cu trei nurori*; *Capra cu trei iezi*; *Dănilă Prepeleac*; *Punguța cu doi bani*; *Povestea porcului*; *Moș Nichifor coțcariul*; *Povestea lui Stan Pățitul*; *Povestea lui Harap-Alb*; *Fata babei și fata moșneagului*; *Ivan Turbincă*; *Povestea unui om leneș*. În cel de-al doilea volum, se găsesc: *Amintiri din copilărie*; *Anecdote* (cuprinzând: I. *Popa Duhu*; II. *Cinci pâni*; III. *Ioan Roată și Vodă Cuza*; IV. *Ioan Roată și Unirea*); *Poezii poporane*; *Poezii proprii*; *Cuvinte, rostiri*.

În afară de poveștile lui Creangă (care însumează 332 pag.), volumul I mai conține: *Prefață* de A.D. Xenopol (p. I-V); *Biografia lui Ioan Creangă* de Grig. I. Alexandrescu (p. 1-29), tabla de materii și, în facsimil, cele câteva rânduri lăsate de autor sub numele *Prefața la poveștile mele*. Volumul al II-lea este mai redus ca dimensiuni: doar 200 de pagini literare propriu-zise, la care se adaugă șapte imagini și un portret al scriitorului(cu semnătura olografă reprodusă dedesubt). Cele șapte imagini sunt, de fapt, șapte schițe realizate de pictorul ieșean Teodor Buicliu, ilustrând (în această ordine) doar locuri înfățișate în *Amintiri*: (1) satul Humulești (vedere de ansamblu); (2) casa din Humulești (unde s-a născut I.C.); (3) casa din Iași (unde a murit I.C.); (4) un peisaj de munte, cu brazi stingheri („Pe la Borca..."); (5) un tei falnic (cel în care își va fi avut cuibul celebra pupăză); (6) Cetatea Neamțului; (7) Munții Neamțului (din depărtare).

Nu voi întreprinde aici și o evaluare a ediției în sine, care, ca primă încercare editorială, nu putea să nu aibă unele neajunsuri. Corecturi (prin confruntare cu ceea ce apăruse în revista „Convorbiri literare" sau chiar dând curs unor îndreptări aparținând autorului) vor face abia Gh. T. Kirileanu și Ilarie Chendi în ediția lor (ce o revizuia pe alta din 1902), Ion Creangă, *Opere complete* (Editura Minerva, București, 1906).Critici întemeiate, mai ales cu privire la felul în care au fost editate textele din vol. I (cel din 1890), se găsesc într-o notă introductivă din ediția Ion Creangă, *Opere* (vol. I și II; Editura Minerva, București, 1970), realizată de Iorgu Iordan și Elisabeta Brâncuș.

În ceea ce privește *Biografia lui Ioan Creangă*, alcătuită de Grig. I. Alexandrescu, trebuie precizat că ea înglobează numeroase fragmente din *Amintiri*. Altfel spus, Alexandrescu a ales formula (fericită, aș zice) de a-l lăsa pe Creangă să relateze, *in extenso*, unele dintre întâmplările semnificative ale existenței sale. Întrucât *Amintirile din copilărie* erau programate să apară în cel de-al doilea volum (la o dată necunoscută în acel moment), deținătorii primului volum își puteau forma o imagine de ansamblu, măcar, cu referire la ceea ce urma să mai fie publicat.

Biografia se deschide cu scurta autobiografie (o prescurtare a *Amintirilor*) pe care editorii au descoperit-o printre hârtiile rămase de la Creangă. Pe lângă bucățile din *Amintiri* (din care partea a IV-a era încă inedită), Alexandrescu inserează și alte scurte însemnări ale scriitorului humulestean, precum și unele mărturisiri ale celor care l-au cunoscut. Sunt indicate, de asemenea, și câteva notițe biografice sau mențiuni despre Creangă tipărite deja în lucrările și publicațiile vremii. Nu lipsește nici consemnarea unor episoade (comice, cel mai adesea): împrejurările căsătoriei lui Creangă, împușcarea ciorilor de pe biserică, răspopirea noncomformistului slujitor al bisericii, Creangă în fața elevilor, ca institutor; este surprins și acasă, înconjurat de cele 11 pisici ale sale...

Descoperim în textul lui Grig. I. Alexandrescu și încercări de caracterizare fizică și îndeosebi morală; de pildă: „Acest mare și talentat scriitor român era de o modestie rară. Ca și Eminescu, nu a luat niciodată în băgare de seamă talentul său, a rămas totdeauna același: «Nică a lui Ioan [sic !] a Petrei din Humulești» gras, gros, greoi, îmbrăcat simplu, cu straie de șăiac. Adeseori îl întâlneai, iarna și vara pe jos, cu o pălărie mare pe ceafă, cu un băț gros pe umăr, mergând la primblare afară din târg, la Tatarași, la Păcurari, la Galata. Acolo, de se întâlnea cu vreun cunoscut de-ai lui, lucrător, meseriaș sau muncitor, se punea la vorbă, îl cinstea și asculta cu luare-aminte năcazurile și sărăcia omului și, de avea putere, îl ajuta cu dragă inimă." (*op. cit.*, p. 19-20); sau: „A scris cum a trăit, a trăit cum a scris. El era un om iute din firea lui, în stare a face o nelegiuire într-un minut de mânie, dar întotdeauna îi părea rău de ceea ce făcea, lesne crezător, bun la inimă și fără patimă." (p. 23). Consemnând și circumstanțele morții lui Creangă, Alexandrescu înșiră apoi o serie de superlative: „...un atac puternic [de epilepsie] îi rupse pentru vecie firul vieții și târî în țărână rece pe cel mai mare prozator român, pe cel mai temeinic prieten, pe cel mai curat și neprihănit român." (p. 28).

Mult mai scurt este textul prefeței semnate de A.D. Xenopol. La o primă lectură, prefața dă impresia că a fost scrisă, oarecum, în grabă sau că istoricul nu a mai avut prilejul să o recitească pentru a o revizui pe alocuri. Cu toate acestea, ea relevă o serie de calități, inclusiv stilistice.

Primul paragraf anunță dispariția scriitorului și, prin aceasta, pierderea suferită de cultura română: „În ziua de 31 Dechemvrie 1889 poporul român a încercat o mare pierdere prin moartea lui Ioan Creangă. Nu e vorbă, stângerea lui a făcut tot atât de puțin zgomot ca și întreaga lui viață. Totuși nu este mai puțin adevărat că prin încetarea din viață a genialului povestitor am încercat o pierdere, ce poate niciodată nu va mai putea fi înlocuită, deoarece Creangă va rămânea pentru totdeauna nu numai neîntrecut, dar nici chiar neajuns [sic !]." (*op. cit.*, p. IV). Fragmentul este important, fiindcă aici este înregistrată, pe cât se pare, pentru întâia oară, caracterizarea lui Creangă drept povestitor *genial*. După cum vom vedea, aceeași formulă („genialul povestitor") va reveni și la finalul prefeței. Deși afirmă că scriitorul humulestean va rămâne neîntrecut, Xenopol păstrează, totuși, unele rezerve prin introducerea unui *poate* („ce *poate* niciodată...").

Următorul paragraf construiește o antiteză între „publicul cel mare" (și, implicit, „obștea muritorilor", ce se opune și „individualităților")și cercul restrâns de prieteni și admiratori ai lui Creangă, conștienți de valoarea celui plecat dintre cei vii:„Dacă însă publicul cel mare, în care numai târziu pătrunde conștiința meritului individualităților, ce se deosebesc de obștea muritorilor, rămase neatins prin moartea lui Creangă, cu atât mai mult se mișcară prietenii lui și puținii admiratori, pe cari și-i câștigase din primul moment, când le cetise ceva ieșit din fărmăcătoarea lui pană." (p. I-II).

Mai departe, Xenopol lămurește de unde a plecat inițiativa publicării operelor lui Creangă: „Căpitanul Constantin Creangă, sosit din Brăila pentru a îndeplini pe lângă corpul tatălui său cele de pe urmă datorii, se gândi chiar în mijlocul jalei, de care era cuprins, a nu lăsa să se uite prin revistele, în cari fusese publicate, eminentele scrieri ale părintelui său și se hotărî să jertfească avutul modest, ce-i rămăsese de la el, spre a-i reînnoi memoria editând scrierile lui, faptă ce vorbește de la sine, arătând pe căpitanul Creangă pe atât de dezinteresat pe cât și de aprețuitor al meritelor născătorului său. Căpitanul întruni deci pe toți acei pe cari-i știa că iubise și aprețuise pe părintele său și le spuse că el este hotărât a pune la dispoziție ceea ce i-a rămas ca moștenire spre a se tipări operile lui complecte. Propunerea fu primită cu entuziasm și mulțămiri din partea celor de față și se alese îndată un comitet care să se ocupe cu editarea lucrărilor marelui scriitor român. Alegerea căzu asupra d-lor Grig. I. Alexandrescu, Eduard Gruber ca membri și a subsemnatului în însușire de președinte." (p. II-III).

Căpitanul Constantin Creangă apare aici într-o lumină mult prea favorabilă. Se știe că fiul povestitorului era un tânăr mediocru, căutând în permanență, prin toate mijloacele, să facă rost de bani atât de la tatăl său, cât și de la apropiații acestuia. Să se vadă, în acest sens, elocventul portret pe care G. Călinescu i l-a făcut lui Constantin în monografia (din 1938) dedicată vieții și operei lui Creangă. Desigur, Xenopol (înzestrat cu mult bun simț) nu putea prezenta adevăratele intenții (ori speranțe) ale lui Constantin, preferând să plaseze întreaga acțiune sub un scop nobil și totalmente dezinteresat... În orice caz, a fost o idee foarte potrivită aceea de a-l alege pe marele istoric drept președinte al comitetului însărcinat cu publicarea scrierilor lui Creangă, de vreme ce el era cunoscut ca un om serios, muncitor, care își ducea mereu treburile la bun sfârșit.

De altfel, întreaga echipa editorială este formată din oameni devotați și animați de cele mai sincere intenții. Editorii au și noroc, deoarece munca depusă deja de Vasile G. Morțun îi scutește de o parte din eforturi: „Comitetul se puse îndată pe lucru spre a se aduna atât scrierile tipărite ale lui Creangă, cât și acele needite, ce se aflau în o mare dezordine, răspândite în casa unde el murise. D-l Vasile G. Morțun, în lăudabila-i dorință de a vedea date la lumină scrierile de valoare ale autorilor români, întreprinsese încă din timpul vieții lui Creangă editarea operilor lui și tipări 10 coli din *Povești*. Boala autorului întrerupse publicarea. Comitetul se înțelese cu D-l Morțun, ca să-i cedeze acele 10 coli împreună cu drepturile sale de editor și urmă astfel mai departe deocamdată tipărirea *Poveștilor*, în formatul început de D-l Morțun." (p. III).

Xenopol include și câteva informații legate de ilustrațiile ce urmau să însoțească textele lui Creangă, oferind și o justificare de ordin estetic: „Comitetul vrând să încunjure ediția operilor lui Creangă cu mai mult farmec artistic, se gândi să adaugă [sic !] atât la *Povești*, cât și la *Amintiri* un șir de ilustrații, cari însă să iasă tot de la artiști din țara noastră, ceea ce era și neapărat, căci acei străini nu ar fi știut să îmbrace închipuirea atât de verde poporană a lui Creangă în icoanele corespunzătoare. Din nefericire, nu putu îndeplini decât parte din dorința lui; anume pentru *Amintiri*, D-l Teodor Buicliu din Iași, cunoscutul pictor de câmpenii, se însărcină cu schițarea câtorva tablouri inspirate din acele desemnate de Creangă în colori puține, dar atât de vii. Pentru *Povești* nu fu cu putință a se îndeplini gândul." (p. III-IV).

Este înfățișată și structura celor două volume (cu o anumită aproximație, firește, în cazul celui de-al doilea volum, aflat pe atunci în stadiul de proiect): „Operile lui Creangă vor alcătui două volume, din cari cel întâi cuprinde *Poveștile* sale atât cele poporane, cât și acele în formă de novele ieșite din concepțiunea personală a autorului. Acest volum e înzestrat numai cu portretul lui Creangă. Al doilea volum, care va conține minunatele lui *Amintiri din copilărie*, *Anecdote*, *Gândiri*, *Poezii* și câteva *Fragmente* din bucăți, pe cari nu apucă să le isprăvească, va fi împodobit cu câmpeniile, în număr de 7, ale D-lui Buicliu. Deocamdată, dăm la lumină volumul I, rămâind ca al doilea să apară cât mai curând se va putea." (p. IV).

În încheiere, Xenopol expune și un alt plan nobil, menit să ducă la o difuzare cât mai largă și mai eficientă a scrierilor lui Ion Creangă: „Pe lângă această ediție complectă a operilor lui Creangă, comitetul mai gândește a scoate poveștile numai, fiecare aparte în o ediție poporană și cât se poate de ieftenă, spre a răspândi creațiunile încântătoare ale genialului povestitor cât se poate mai adânc în masele poporului, a căruia fire el tocmai o reprezentă într-un chip atât de deplin." (p. IV-V). Această intenție a fost oarecum pusă în practică, dacă avem în vedere faptul că aceleași opere ale lui Creangă vor fi distribuite, în 1895, în șase mici volume, sub îngrjirea lui Grig. I. Alexandrescu.

În ceea ce privește efectele stilistice, merită menționate epitetele (plasate, de obicei, înaintea substantivelor determinate) întrebuințate de A.D. Xenopol în legătură cu talentul și personalitatea lui Creangă. Astfel, el vorbește despre „încetarea din viață a *genialului* povestitor", despre lucrările „*marelui* scriitor român", face referire la „*fărmăcătoarea* lui pană", la „*eminentele* scrieri" ale sale, la „*minunatele* lui *Amintiri din copilărie*", precum și la „creațiunile *încântătoare* ale *genialului* povestitor". Iubitor de metafore, Xenopol se exprimă figurat și în exemplul următor: „...acei străini nu ar fi știut să îmbrace închipuirea *atât de verde poporană* a lui Creangă în *icoanele* corespunzătoare".

Uneori preferă locuțiunile și expresiile de sorginte populară în dauna cuvintelor simple: „a înceta din viață", „a se pune pe lucru", „a da la lumină" („a publica") etc. Procedează astfel cu atât mai mult când dorește să varieze stilistic expresia lingvistică pentru a evita repetițiile. De pildă, într-un singur paragraf (cel dintâi), el alternează sinonimele *moarte*, *stângere* și *încetare din viață*.

Xenopol este, totuși, inegal din punctul de vedere al calității retorico-stilistice. La fel ca și în textele sale istorice, savantul alcătuiește câteodată și fraze lungi (perioade) cam încurcate. Să se recitească, de exemplu, prima frază din paragraful al treilea al prefeței, frază care începe așa: „Căpitanul Constantin Creangă, sosit din Brăila pentru a îndeplini pe lângă corpul tatălui său cele de pe urmă datorii, se gândi chiar în mijlocul jalei...". De asemenea, se observă că una dintre frazele din deschiderea prefeței conține și o structură defectuoasă: „...Creangă va rămânea pentru totdeauna nu numai neîntrecut, dar nici chiar *ne*ajuns [sic !]." (Corect ar fi fost să se scrie: „Creangă va rămânea [...] nici chiar ajuns.").

Cititorului de astăzi îi vor părea bizare câteva forme lexicale întâlnite în textul lui Xenopol. De pildă, despre unele scrieri ale lui Creangă istoricul afirmă că sunt *needite* (și nu *inedite*); despre Teodor Buicliu spune că este „pictor de *câmpenii*" (adică 'peisagist', probabil); de *câmpenii* (cuvânt pe care nu l-am găsit prin dicționarele noastre) Xenopol mai pomenește și în paragraful următor. Apoi, desigur, variante lexicale destul de curente în epoca respectivă: *desemnate* (în loc de *desenate*), *complecte* (în loc de *complete*), *a apreții* (în loc de *a aprecia*) și derivatul *aprețuitor* etc.

Din perspectivă gramaticală, oarecare interes prezintă forma de plural *operi* (în loc de *opere*), apoi frecventa utilizare a formelor *acei*, *acele* ca articole demonstrative (alternând cu formele firești *cei*, *cele*), și nu ca pronume/adjective pronominale demonstrative de depărtare; conjunctivul *să adaugă* (în loc de *să adauge*) ș.a.m.d. O sintagmă ca „prin revistele, în *cari fusese* publicate..." arată care era norma lingvistică din acea vreme, când pronumele relativ *care* era variabil (acordându-se după număr și gen), iar mai mult ca perfectul nu diferența (prin terminația *-ră*) pluralul de singular la persoana a III-a a verbului.

Făcând un bilanț, trebuie subliniat iarăși că Xenopol a susținut în această prefață că Ion Creangă este un povestitor *genial*. Fără îndoială, caracterizări de tipul „mare scriitor român" (cum lansează și istoricul) sau „cel mai mare prozator român" (cum îl catalogheză Grig. I. Alexandrescu) erau pesemne deja etichete obișnuite la acel moment, însă recunoașterea genialității povestitorului humulestean vine, pentru prima oară, dinspre Xenopol.

Frapează, oarecum, insistența lui Xenopol cu privire la dimensiunea „poporană" a creației lui Creangă. Când savantul afirmă la începutul prefeței că „poporul român a încercat o mare pierdere prin moartea lui Ioan [sic !] Creangă", el are în vedere colectivitatea ori neamul care îi include îndeosebi pe cei care erau conștienți de valoarea scriitorului (adică prietenii, admiratorii). Dacă nu ar fi așa, Xenopol s-ar contrazice când vorbește de lipsa de reacție pe care o constată la„publicul cel mare" [...] neatins prin moartea lui Creangă".

Sensul termenului *popor* pe care îl vizează, însă, Xenopol merge, mai curând, către desemnarea unei anumite pături sociale, din mijlocul căreia s-a zămislit însuși Creangă (cu a sa imaginație „atât de verde *poporană*"). De aceea, marele istoric plănuiește și o „ediție *poporană*" (adică „de popularizare", cum am numi-o astăzi) „spre a răspândi creațiunile încântătoare ale genialului povestitor cât se poate mai adânc în masele *poporului*, a căruia fire el tocmai o reprezentă într-un chip atât de deplin".

În orice caz, este lăudabil că Xenopol nu vede în Creangă (cum au făcut-o alții) un scriitor regional (moldovean), ci, dimpotrivă, o întrupare artistică a creativității poporului român autentic, în integralitatea sa. Mai mult decât atât, deși insistă pe componenta populară (sublimată) a operei lui Creangă, el remarcă și originalitatea sa (dovedită de un text ca *Moș Nichifor coțcariul*, de pildă). Volumul pe care Xenopol îl prefațează „cuprinde *Poveștile* sale atât cele poporane, cât și acele în formă de novele ieșite din concepțiunea personală a autorului".

Notație și meditație la Gheorghe Grigurcu

Elisabeta Bogățan

Operă deschisă, poezia lui Gheorghe Grigurcu oferă posibilitatea mai multor grile de lectură, a unei receptări pe paliere diferite de sensibilitate și educație estetică, de interiorizare a poeziei, de empatizare, precum volumul *Ca și cum*, Editura Paralela 45, Colecția „Poeți Laureați ai Premiului Național de Poezie Mihai Eminescu", pref. de Mircea Martin, postf. de Mircea A. Diaconu, Pitești, 2016. Acest nobil semn de complexitate și de profunzime explică unanimele aprecieri critice, precum și, după un lung șir de premii, prestigiosul Premiu Național „Mihai Eminescu".

O grilă de lectură este cea prezentată de Mircea A. Diaconu, în chiar postfața cărții: „În materia din jur, decupată fotografic, impresionist sau pur și simplu proiectată în oglindă, nu se ascunde vreun sens." Și tot el continuă: „Și dacă scrie continuu, Grigurcu nu o face cu speranța ascunsă, mascată, disimulată eventual că ar putea să găsească sensul, marele sens, în sine sau în afară. Justificarea existenței, a scrisului chiar, nu se găsește decât în locuirea prin scris în lume. Tocmai de aceea scrisul lui devine biografie."

Dar, dincolo de observația că pentru orice scriitor „scrisul lui devine biografie", chiar și pentru marele căutător de sensuri prin poezie Lucian Blaga, cel care a girat începuturile poetice ale lui Gheorghe Grigurcu afirmând că „promite enorm prin harul său", ne reamintim o „însemnare" a lui Gheorghe Grigurcu însuși, din *Un trandafir învață matematica*, volumul antologic apărut la Editura Vinea: „Mărturisesc că n-aș fi dorit să fi scris decât poezie și aforisme (aforismele: cel mai apropiat reflex al poeziei în cugetare)". Evident, această afirmație ne duce cu gândul la sens – la ce altceva ? – căci aforismele se construiesc numai pe sens. Și deoarece Gheorghe Grigurcu subliniază, repetăm: „aforismele: cel mai apropiat reflex al poeziei în cugetare", avem declarația poetului că este interesat de creația „în cugetare", deci este interesat de sens.

Pe aceste baze se impune o altă grilă de lectură a poeziei lui Gheorghe Grigurcu, cea în care sensul reprezintă o mizâ majoră, în așa măsură, încât poezia să tindă spre aforism: prin condensare, prin limpezime, prin prinderea unor sensuri notabile.

Dacă luăm, de exemplu, pur și simplu prima poezie din volum, *Fragede anotimpuri*, observăm că se impun *două niveluri ale zicerii poetice*: primul pare a fi la mai mult la nivelul notației unor observații, al doilea cel al sensurilor secunde ale cuvintelor, expresiilor, al „necuvintelor" în accepția impusă de Nichita Stănescu. Și dacă în „fragede anotimpuri" epitetul „fragede" este ușor de decodificat, ca anotimpuri noi, mereu altele, în subtext este ideea de curgere a vremii, curgere în care omului raportat la univers i se caută zadarnic „câte-un detaliu nemuritor". Imaginea noastră așezată cu grijă în clipă („anotimpurile ce ne-așează pe trepied/ ne potrivesc veșmintele cu-o grijă expertă") se pierde odată cu clipa: „obțin imaginea noastră/ dar nu ne-o mai arată niciodată."

Este o meditație asupra trecerii timpului, a așezării omului în timp, pe linia acelui *fugit irreparabile tempus.*

Pe aceeași linie aflăm poezia *Cinematografie*, a doua poezie a volumului.

Trimiterea la sensuri se face aici prin indicii fin perceptibile. Poezia este construită pe aceeași idee a fixării imaginii în clipă, în timp, fixare necesară pentru o trecere prin timp care uzează. Notații aparent banale mustesc de sensuri. Astfel, oboseala existențială, trădată în intimitatea căminului, și nebăgată în seamă în spațiul dinafară, neutru, impasibil („Filmați încovoierea bruscă a umerilor/ când își scoate pardesiul în odaie/ și dalele pavajului când încă e afară.") determină o șovăielnică încercare de identificare cu propriul eu, („mîna-i înălțată ca și cum s-ar căuta pe sine"), încercare abandonată: „Aceste lumini cum pînza de păianjen în oglindă/ ce-o părăsesc treptat". Bănuim în subtext, la nivelul „necuvintelor", idealuri pierdute, singurătăți, dureri, frig existențial, tot ce poate face un om să-și încovoaie umerii atunci când rămâne cu sine însuși. Toată portretizarea celui care se caută în oglindă susține această imagine a uzurii în timp: „părul ostenit de cuvinte", (o imagine extrem de concentrată: este sugerat un păr albit, iar cauza albirii este sugerată a consta în cuvintele frumoase în care și-a turnat idealurile), „pomeții pe care s-a scurs sudoarea discretă/ a adevărului." (simțim în spatele cuvintelor : adevăruri dureroase, care i-au dat sudori reci și i-au brăzdat fața cu lacrimi). „Filmați-o ca și cum ați căuta-o" spune poetul, adică parcă ar fi ceva deosebit, nu o trecere firească prin timp, încercându-se astfel o atenuare a durerii inevitabilei uzuri în timp.

Titlul *Ca și cum* al cărții sugerează o profundă meditație asupra situării omului într-o lume străină de dorințele și de coordonatele sale interioare, dar în care se străduiește să trăiască totuși, ca și cum această înstrăinare nu ar exista. Foarte bine sunt prinse aceste sentimente în poezia intitulată chiar așa, *Ca și cum*: „Din cînd în cînd răscolind/ hîrtiile vechi prin care s-a/ plimbat Existența/ (…)/ scoțîndu-le la lumină/ ca și cum/ ah ca și cum/ ca și cum/ și atît." Observăm că acest „ca și cum" este transpus într-o particularitate de stil: absența predicatului sau a predicativelor, care se consideră subînțelese, și prezența doar a determinanților (atât aici, cât și în multe alte poezii): „ca flăcări de miere pe rugul / unui prieten puternic// ca nume rătăcite ca fluturi răciți." (*Ca o fanfară*). Aceasta nu diluează, ci, dimpotrivă, intensifică trăirea poetică : Aici, de exemplu, este transmis un zbucium existențial, o debusolare. La care se poate raporta atât eul liric, cât și eul cititorului, validând caracterul de operă deschisă al poeziei.

Nu puține sunt *meditațiile asupra poeziei*. *Poetică*, o mică *artă poetică*, subliniază necesitatea structurării, a cizelării în poezie, în opera de artă: „din țesătură vrînd un fir să iasă/ îl sperii/ și reintră înapoi". Tot aici autorul militează pentru o poezie echidistantă, cu un lirism temperat, precept ilustrat, în general, prin propria poezie: „la nimeni nu se referă/ nu-ți folosește la nimic/ această suferință". Tot pentru o poezie atent construită, cizelată, militează poetul și în *Ars poetica*, care, așa cum arată titlul, chiar se declară o adevărată artă poetică: „Nimic la voia întîmplării totul construit/ cu o rigoare care strigă sălbatică// cu o dezordine care tace/ resignată civilizată." De fapt, poeziile cu titlul *Ars poetica* sunt mai multe. Par a fi părți ale uneia și aceleiași poezii. Într-o alta, el meditează asupra fondului și formei, pe care le consideră relative și neimportante în raport cu existența, care locuiește, de fapt, poemul: „Forma ascunde fondul/ care ascunde forma/ care descoperă fondul/ care descoperă forma/ în interiorul atât de strîmt/ al poemului/ în care pogoară/ nețărmuritul spațiu." O artă poetică este și poezia *Avantaj*: poetul se arată adeptul autenticității în poezie, vorbind despre „poeții care scriu direct pe piele", „poeții care scriu direct pe respirație". O poezie trăită și simțită.

O personală definiție a poeziei întâlnim în *Ce-nseamnă Poezia ?*: „Ce-seamnă Poezia ? Un suflet care strigă fără gură./ Ce-seamnă Poezia ? O așteptare dincolo de orice țel. (…)" Poezia devine un mesager: „Uneori poemul vorbește mai mult decât poate omul vorbi/ uneori poemul tace mai mult decât omul poate tăcea." (*Uneori poemul*).

Meditația asupra poetului pe linia anticei credințe că poetul este un trimis al zeilor, găsește un paralelism între creatorul lumii și poet, creatorul poeziei: „L-ai făurit pe poet asemenea Ție/ poetul și-a făurit poezia asemenea lui", valorizând poezia ca un veritabil act de creație. (*Psalm*).

Punctul, cu un ușor *aer ludic*, validează înnoirile structurale ale poeziei, precum renunțarea la punctuație: „Punctul, dementul/ obstacol al poemului/ ca o bacterie cu mintea-nfierbîntată". Dar, constată poetul, meditând la starea actuală, Poezia, cartea, care se vrea mesaj universal, („Soarele citește câte una din cărțile tale/ cu un ochi pătrunzător dizolvant"), are acum o audiență minimă, superficială (*Soarele citește*).

Referirile la cuvânt, verb, limbă, carte, artă, a spune, a scrie sunt frecvente, dovadă că poetul consideră aceste elemente importante: „apa și pietrișul limbii" (*Senină e patria azi*), „pe pământ la masa ta/ sterilul mosc al verbului" (*Semn de carte*).

Gheorghe Grigurcu dă o *largă hartă poetică a intereselor sale istorice, geografice*, (Ardeal, Transilvania, Clujul studenției sale, Amarul Tîrg, locul claustrării poetului) *și de spiritualitate,* proiectând o lumină actuală asupra acestora, inclusiv asupra tradițiilor: „Suferă de prea multă vechime țăranii/ devin pitorești" (*Țăranii*) sau „O ceapă/ ca un calendar/ un calendar/ ca o ceapă/ numeri foile lor/ lăcrimînd/ lăcrimînd și ele/ foile/ te numără pe tine." (*O ceapă*). Și aici, ca în mai toate poeziile sale, poetul meditează, atingând prin sugestiile poetice coarde general-umane.

La unele poezii, precum *Gesturile*, *aspectul ludic*, ca prim nivel de lectură, acoperă o profundă *meditație asupra existenței* ca evoluție printr-o succesiune de negații, în cadrul unei *evoluții ciclice*, pe *teoria veșnicei reîntoarceri*: „Primul gest îl sfida pe al doilea,/ al doilea îl concura pe al treilea/ (...) al șaptelea îl iubea pe cel dintîi." Întâlnim aici și simbolistica numărului șapte, în folclor fiind considerat număr magic, iar în numerologie, numărul specific planetei Pământ.

Într-un fel, întreg volumul *Ca și cum* este o meditație asupra existenței, o meditație fragmentată în multiple poezii, generate de impresii sau de întrebări, de o ascunsă uimire. Mai mult, în *Aceasta-i tema*, poetul se întreabă asupra marelui sens al existenței: „dar cineva sfredelește-n lumina mediocră o gaură/ ca să vadă ceea ce funcționează-n secret/ micul motor al esenței de dincolo". Spațiul, timpul, neantul, vidul, infinitul, Soarele, nimicul, lumina, haosul, moartea, adevărul devin frecvent teme de meditație, ca și iubirea: „Unde-i iubirea în care somn/ agitându-și mâinile pentru a explica mersul Istoriei". (*Unde-i iubirea*).

Alteori, poetul *meditează asupra raportului dintre aparență și esență, dintre imagine și realitate*: „Se mișcă ușor fără un ritm aparent/ acest aer aprins agitînd aerul stins/ peste fața ta strălucitoare// ușor se mișcă asemenea unei imagini într-o ființă/ o picătură vîscoasă/ a timpului inexistent picurînd/ în timpul real", raport în care pare a prevala realul: „apoi se sparge trivial ca un geam și ne cheamă" (*Forma ploii*). Dar această prevalență e relativă și balanța e oscilantă: „Copacii zac reflectați/ în miezul teribil al elesteului (...) și sunt mai reali acolo/ unde n-ai nici un drept/ asupra lor." (*Copacii zac*). Imaginea ca oglindire o întâlnim și în *Magie*: „pentru a fi două-trei secunde numai imagine/ apoi orbind oglinda din nou spre a fi doar real". Deși în alt poem este interesat numai de imagine și de materialul de construire a ei: „A trecut un mort călare/ dar nu ne-a adus nicio metaforă." (*A trecut*). În *Cît de bucuroasă e Viața*, poetul leagă imaginea de „văzut" și de „cuvinte": „dar cu ochiul nespus de blînd diafan/ ca apa unui bazin din care-au fost azvîrlite/ imaginile și imaginile imaginilor/ / ultima spumă-a văzutului/ care mai gîlgîie mai cere un supliment de cuvinte". Meditația asupra imaginii dă unele bijuterii poetice tulburătoare, ca în *Prozodie*: „Nici o imagine nu e/ îndeajuns de concretă/ ca să stingă-năuntrul ei/ licăritorul vid/ cum o candelă."

În *Pentru-a scrie* poetul vorbește despre *ficțiune,* dar, parțial cel puțin, o simțim pe aceasta ca un corespondent al imaginii, cu atât mai mult cu cât și ficțiunea este raportată la real: „pentru-a scrie nu e nevoie să fii uimit doar foarte atent// la ceea ce se petrece-năuntrul ficțiunii/ cum înăuntrul unei case în care trăiesc/ oameni ca tine ca mine."

Raportul realitate-vis decurge din cel dintre imagine și real: „Fumul/ și praful și întepătoarea lumină străbat revelația. Ea se stinge ușor/ cum o flacără la bucătărie. Uneori o uiți aprinsă în timp ce adormi/ și visezi dar oricum visul îți oferă obiecte asemănătoare celor ale/ realului. Într-asta constă generozitatea visului." (*Aidoma unor gînduri trăiesc obiectele*). Pe tema *viața ca vis* poetul afirmă: „căci tu însuți ești Visul" (*Cînd Visul*) amintind de Schopenhauer care scria: "Lumea este reprezentarea propriului meu vis". Pe această linie poetul vorbește despre „măștile de real ale Visului". (*E-o noapte albă*).

O manieră poetică personală la Gheorghe Grigurcu este aceea de a prezenta, aparent, un decupaj în realitate, ceea ce poate duce cu gândul, într-o abordare grăbită, la poezia de notație. Dar întotdeauna există un *element care dinamitează* această impresie, mutând poemul pe coordonatele poeziei de meditație. Astfel, de exemplu, avem prezentarea unui tablou aparent reificat în *Nu te-ai gândit*: „Nu te-ai gândit decât la aprigele flori/ (hîrșîitul pantofilor pe pietriș/ cuțitul pe farfurie stors de vlagă)". (Și enumerarea continuă până la sfârșitul poeziei). Dar poetul știe să pună elementul care dinamitează această aparență de reificare, acel „nu te-ai gândit" cu care începe poezia, care umanizează tabloul și, mai mult, sugerează o stare de cumpănă, de derută, de tulburare, în care se caută reazem în universul înconjurător, în lucruri clare, reale, stabile. În altă parte o plecare la gară condensează într-un fapt banal un întreg crâmpei de viață și un sugestiv tablou rural, în care poetul știe să prindă și sufletul satului: „Am îngrămădit tăcerile una peste alta/ într-un cufăr// de jur-împrejur gîrbovite pustietăți/ nori maniaci (...)/ cîte-un cocoș/ cu capul tupilat sub aripă/ de teama ielelor// mai e drum lung până la gară". (*Rurală*).

Poezia-aforism este deseori prezentă, ca în *Cerc și punct*: „Un cerc un punct frenetic ce se umflă-n infinit/ un punct un cerc ascetic redus la centru"; e limpede că subtextul este filozofic. Sau în frumoasa poezie, cu aceeași puternică bază filozofică *Sfaturi către mine însumi*: „Să nu cauți pe dinafara casei lucrurile pe care le-ai lăsat/ înăuntru. Inclusiv copacii, dealurile, Soarele." și meditând la vers, la poezie: „Să nu-ți închipui (din trufie, din teamă, din spirit de imitație)/ că adîncimile versului îți aparțin. În ele fermentează Lumea care te-a părăsit." Sau o puternică afirmare a nevoii de sens: „Să trăiești sub cupola unui Sens verosimil (preferabil unuia pur și simplu real)." Sens despre care în altă poezie (*Săptămâna*) afirmă poetic: „din văzduh în văzduh trece sensul un nod în gîtlej").

Poetul știe ca prin elemente minime să atingă coarde general-umane profunde: „veșnic îndrăgostit adică flămînd/ de ceea ce n-a fost să fie". (*Poetul F.M.*) Sau: „s-au subțiat strigătele de prea multă folosință/ au ajuns aproape străvezii". (*Nici o grație*). Poezia-definiție, bazată pe metaforă, are uneori o notă ușor amuzantă, *ludică*, precum în *Norul*: „O piatră ponce de frecat/ călcîiul asprit/ al cerului." Dar și aici, elementul „călcîiul" introduce o trimitere la planul existențial, la faptul că cerul (destinul) apasă prin călcâiul său. Este un călcâi „asprit" de atâta apăsare.

Deși în general Gheorghe Grigurcu scrie poezii concentrate la maxim, uneori construiește *viziuni poetice mai ample*, centrate pe o metaforă sau un simbol. Astfel este *groapa*, în poezia *În cafenea*. Părând la început o simplă comparație: „Se-adună mulți în cafenea/ ca-ntr-o groapă de-o oarecare adîncime", groapa devine un simbol al golului, al vidului, care absoarbe vieți, timp, visuri, cuvinte: „și groapa mestecă fripturi bancnote/ întîmplătoare exclamații cuiere/ sticle goale chipuri omenești", „rugina luminii în fundul paharelor".

Deseori poezia lui Gheorghe Grigurcu ia formă de *poezie sapiențială*: „ Cunoscând înțelepciunea, zise,/ cunoști și realul/ realul de-l cunoști, continuă,/ cunoști morala/ morala de-o cunoști, urmă,/ păzește-o de altă cunoaștere." (*Dialectică*) spune poetul, subliniind importanța moralei. Sau, în *Adevărul*, afirmă relativitatea adevărului: „Adevărul, cum o oglindă publică/ în care oricine are dreptul să-și facă cu ochiul// spre-a se putea recunoaște."

Meditând asupra raportului dintre capodoperă și opera mediocră, într-una din poeziile intitulate *Semn de carte*, („Și doar câteva litere lipsesc/ (...) câteva litere din această carte groasă mediocră/ pentru a o preface-n capodoperă"), Gheorghe Grigurcu are o viziune poetică apropiată de cea a lui Nichita Stănescu din „Lecția despre cub", dovadă că marile spirite se întâlnesc.

Asociațiile poetice sunt de o mare sugestivitate: „Un culcuș gol de cîine/ cum un cearcăn/ din care ochiul a plecat// cum un nor pe care/ cerul l-a părăsit/ azvârlit în pubelă// cum o lacrimă aspră rostogolindu-se pe câmp/ o lacrimă alcătuită/ din sârmă ghimpată." (*Culcușul câinelui meu drag dispărut*). La prima vedere poezia pare o poezie de notație. Dar aceste asociații încarcă poezia cu multă meditație și cu multă trăire. Poetul vede legături particulare între elementele existenței, ca în *Copiii*: „ori zgomote legate cu sfoară/ simple zgomote ce se rotesc obosesc/ și cad vlăguite la piciorul mesei// miresme și zgomote robotind în glumă/ laolaltă cu copilăria." Se construiește astfel un sugestiv tablou al lumii copilăriei, unde totul e posibil, lăsând în același timp să răzbată nostalgia după copilărie.

Un procedeu specific lui Gheorghe Grigurcu este *demonstrația poetică prin reducere la absurd*, ca în poezia *Astfel au fost învățați*: „Astfel au fost învățați a umbla// hipopotamul pe frînghie/ peștele pe șosea/ rîndunica la fundul apelor/ fluturele-n mărunțaiele pămîntului// omul pe tărîmul de dincolo". Avem aici, de fapt, o meditație particulară asupra faptului că nu-i este dat omului să cunoască nimic despre „tărâmul de dincolo". Sau: „1. Iei un gol/ îl conjugi/ îl declini". În acest caz din subtext răzbate strigătul existențial că totul e nimic, vid. Și se impune, astfel, motivul *vanitas vanitatum*. (*Golul*).

O aparență de *detașare față de text* este susținută de *ironie*, valorizată declarativ: „nu strică puțină ironie/ domnilor moraliști", de unele figuri de stil, precum *oximoronul* „lacrima armă albă" (*De lacrimă*), „o vigilență confuză/ care unifică lucrurile/ și lasă pe dinafară/ doar visele lor" (*Dimineață*) sau de *umor*: „Realul e mereu incomplet mereu îi lipsește/ cîte ceva ba un nasture ba o vrabie/ ba un tren ba un deget/ ba un arbust ba un ziar/ e-asemeni unui om distrat/ care uită ce are de făcut/ dar care privindu-se-n oglindă/ constată mirat că a rămas el însuși." (*Despre real*).

Poezia lui Gheorghe Grigurcu nu este o poezie de notație. La el, notațiile sunt doar un pretext al meditației, un suport al meditației. Concentrate, mustind de sensuri, călcând mereu hotarul poeziei sapiențiale și fin cizelate, atent „filigranate", cum s-a mai observat, poeziile lui se înscriu prin profunzime și prin măiestria artistică, în cartea de aur a marii poezii.

Doi eroi: Călin și Vasile Tănescu

Vasile GRIGORESCU

De foarte multe ori această țară a noastră și-a trimis fiii în focul bătăliilor. De voie, dar mai ales de nevoie. De fapt nu Țara, ci conducătorii ei, unii mai vrednici, alții mai puțin, după cum ne-a fost norocul. Când acești îndrumători ai destinelor nației au fost unii capabili, care inspirau încredere prin profesionalismul lor și au avut capacitatea de a argumenta convingător utilitatea cauzei, atunci entuziasmul și sacrificiile celor trimiși la luptă a fost pe măsură. Numai așa ne putem explica de ce atât de mulți dintre acești luptători au pus mai presus marea familie – Patria – decât destinul celei proprii. Cei doi eroi despre care vă vom oferi doar câteva amănunte și mai multe imagini, tată și fiu, și-au jertfit viețile pentru întregirea și reîntregirea României, sacrificiul lor având un tragic deznodământ, în sensul că „le-a pierit neamul", adică numele neamului, patronimicul s-a dus odată cu ei.

Călin Tane, care și-a luat numele de Tănescu, era născut în anul 1884 în satul Corbii Ciungi din comuna Vânătorii Mari, județul Vlașca (azi Izvorul, com. Vânătorii Mici, jud. Giurgiu). A urmat Școala Normală și a devenit învățător în acest sat. Aici i se va naște, la 6 septembrie 1912, primul dintre copii, un băiat care va primi numele Vasile. Soția lui, Maria, fiica lui Stanciu Ioniță și a Leancăi, era originară din Bolintinul din Vale, loc în care cei doi se vor stabili în ajunul izbucnirii Primului Război Mondial și unde li se vor naște alți doi copii, fete de această dată, Elena și Victoria (zisă Aglaia).

În vara lui 1916 România intră în război, iar învățătorul Călin Tane este mobilizat ca sublocotenent în Regimentul 4 Argeș, comandant de pluton al uneia dintre cele două Companii Mitraliere. Nefericitele evenimente care au urmat ne sunt cunoscute, ca și eroismul de care au dat dovadă ai noștri pentru a opri inamicul să ocupe Moldova, ultimul refugiu al statalității românești. Una dintre aceste încrâncenate bătalii s-a dat la Mărăști, când, după un foc intens al artileriei, în zorii zile de 11 iulie 1917, Regimentul 4 Argeș pornește la atac către tranșeele inamice.

„Și atunci ca din pământ, de aievea, la un singur semnal de fluier ce se repetă cu repeziciune ici și colo, vitejii noștri se ridică ca un singur om și pornesc înainte prin sârma ghimpată pe care artileria noastră o spărsese pe alocuri. Dar, inamicul nu fugise cu totul; focul artileriei noastre nu-l alungase. Băgat în caverne adânci, betonate, artileria nu avusese ce-i face. El deschide focul, un foc puternic, ca-n iad, de arme, mitraliere și grenade. Batalionul 2 sare peste ei în tranșee și Compania 5 ocupă cea dintâi, la ora 6.45, dealul Mărăștilor. Câteva mitraliere țin în loc Compania 6. Atunci, sublocotenetul Tane Călin aleargă cu secția lui de mitraliere, o pune în spatele clănțănitoarelor nemțești și trage. Cât ai clipi din ochi îi dă peste cap și Compania 6 trece înainte. Dar și pe el îl pândea moartea, căci un dușman, ascuns după o tufă de ferigă, i-aruncă din armă un glonț care îl izbește în piept și Tane se prăvale peste mitraliera lui, cu care puțin înainte trimisese moarte dușmanilor ce țineau în loc cu focul lor o companie întreagă." (Primăria Municipiului Pitești. Centrul de Studii și Păstrare a Arhivelor Militare Istorice Pitești, *Istoricul Regimentului 4 Dorobanți „Argeș"*, Pitești, 2008)

Arhivele bolintinene păstrează dovada acestei fapte de eroism: „Extras din Registrul de Stare Civilă pentru morți al Regimentului 4 Argeș no. 180/1917: sublocotenent Tane Călin, Compania 2 Mitraliori, născut Vânătorii Mari, Vlașca, domiciliat Bolintinul din Vale, Ilfov, mort la 11 iulie 1917 în luptă la satul Mărăști, lovit în inimă de un glonte." (Arhiva Primăria Bolintin Vale, Starea Civilă, Decese, 1916-1917-1918)

Fiul său, Vasile, avea doar cinci ani pe atunci și se va transforma într-una din personalitățile emblematice ale Bolintinului. Caracter multilateral, implicat în bunul mers al comunității din mijlocul căreia se înălța, pasionat de sport, de artă, muzică și dans, de mecanică, dar mai ales de zbor, va obține brevetul de pilot prin absolvirea Școlii de Pilotaj C.F.R. Mai înainte de a-și fructifica pe deplin calitățile în slujba consătenilor și conaționalilor, războiul îl prinde în tăvălugul său și-l poartă, din aerodrom în aerodrom, urmând linia frontului: Focșani, Buzău, Tarutino, Odessa, Cotul Donului și Stalingrad. Zeci și zeci de misiuni de luptă în urma cărora va consemna, nu de puține ori, cu tristețe: „Am închinat această pagină ție, aparat drag, amintind ziua în care rănit ai rămas neputincios la pământ împreună cu alt prieten ! 9 și 5. Slt. av. V[asile] C[ălin] Tănescu."

Scăpat miraculos din dezastrul de la Stalingad, va fi retras în țară pentru refacere. Va fi ultima dată când și-a văzut Bolintinul drag, casa și familia, în martie 1943, când a împărtășit celor apropiați, premonitoriu, că de va fi să fie doborât, rușii nu îl vor prinde viu niciodată. După acest moment i se pierde urma, mai păstrându-se doar deviza, înscrisă pe un colț de pagină: „Tu, bondar uriaș, zumzetului tău mi-am închinat mănuchiul zilelor mele !"

Prin 1954 ar fi venit cineva la Primăria Bolintin Vale și a întrebat de familia Tănescu. Ar fi spus că pilotul Sile Tănescu a căzut cu avionul și s-au salvat doi ocupanți. Mama lui, Mariția Tănescu, a tot sperat că se va întoarce, dar în zadar. Familia presupunea că fiind foarte inteligent, inovator, ingenios în domeniul mecanicii, ar fi fost oprit de ruși și folosit. N-a fost să fie, iar mormântul său, marcat de o cruce de piatră în cimitirul din sat, își așteaptă în continuare trupul.

De atunci, bătrâna și eleganta casă Tănescu a trecut prin mai multe tranzacții, urma proprietarilor ei ștergându-se din memoria localnicilor. Despre cei doi eroi mai amintește azi Monumentul Eroilor din Bolintin Vale, o placă cu numele unei străzi și o școală – Școala Gimnazială „Călin Tănescu" Vânătorii Mici. Unora li se poate părea suficient, însă, foarte ciudat, dacă n-ar fi trist, n-am găsit pe nimeni în acea școală capabil să spună cine a fost cel al cărui nume instituția îl poartă.

(Imaginile provin din Colecțiile Sile Tănescu și Teodor Danciu.)

Sile Tănescu (cu cască pilot) sosit din misiune cu avionul lovit, Tarutino, august 1941

Sile Tănescu la terminarea școlii de pilotaj

Sile Tănescu (stânga) gata de misiune pe frontul rusesc

Sile Tănescu printre florile din fața casei din Bolintin Vale, septembrie 1940

Sile Tănescu pe aerodromul din Buzău, noiembrie 1940

Buzăul văzut prin coada avionului

Mărăști, Mărășești, Oituz...

Constantin Bărbuță

Motto: *Onoare acelora care și-au lăsat viața pentru apărarea patriei lor.* (Ferdinand, rege al României 1814-1927)

Istoria milenară și zbuciumată a poporului nostru a fost marcată de numeroase evenimente dramatice și momente de cumpănă, însă niciunul nu a reprezentat un pericol atât de mare pentru însăși ființa sa națională precum cele ce au urmat înfrângerii armatei române în „bătălia pentru București" din noiembrie-decembrie 1916, pe Neajlov și Argeș și ocuparea Capitalei de trupe germane, austro-ungare, bulgare și turce aparținând Triplei Alianțe. Războiul pe care România îl purta în numele idealului său național va continua în condiții de vitregie extremă, politică, militară, economică și morală, printr-o pregătire și dotare superioare ale armatei, spiritul de sacrificiu și eroismul recunoscute ostașului român, astfel că anul 1917 a devenit o adevărată piatră de hotar pentru destinul neamului românesc.

Trăgând învățăminte după dezastrul primelor o sută de zile de război și stabilizarea frontului pe linia Focșani-Nămoloasa-Galați, guvernul, regele Ferdinand, misiunea militară condusă de generalul Berthelot (completată cu ofițeri, piloți, medici), Marele Cartier General refugiați la Iași au procedat la măsuri drastice de reorganizare și refacere a capacității de luptă a armatei, având ca țintă strategică înfrângerea cotropitorilor și eliberarea țării.

În acest timp, actul de trădare al colonelului Al. D. Sturdza, fiu de fost prim-ministru și ginerele unui politician de frunte al țării, trecut în liniile inamice, a produs o consternare generală, fiind pronunțate condamnări la moarte în contumacie și cu executare în cazul colonelului Gr. Crăiniceanu, nepotul generalului Prezan. În baza măsurilor adoptate, forțele combatante refăcute la nivel de 400.000 de oameni, în două armate cu 15 divizii și 80 de regimente de infanterie, două divizii de cavalerie, 15 regimente de artilerie (pentru care Franța a trimis 380 de tunuri) și 12 escadrile de aviație, erau gata să reia lupta, defilând la 10 mai 1917 în fața guvernului și a regelui care a promis reforma agrară: „Vi se va da pământ. Eu, regele vostru, voi fi întâia pildă !"

Conform înțelegerilor cu Antanta și convențiilor militare, pe frontul românesc se afla Armata a IV-a rusă, condusă de generalul Ragoza, aspecte ale cooperării militare și reluării ostilităților fiind discutate la Petersburg de primul ministru I.I.C. Brătianu și generalul Prezan cu noile autorități după abdicarea țarului Nicolae al II-lea, iar în iunie, la Iași, capitală a refugiului, încordării și speranțelor, au ajuns primele regimente de voluntari ardeleni.

Vara anului 1917 devine astfel anotimpul istoric al salvării și momentul renașterii României: după șase luni de tăcere, începând cu 22 iulie, timp de trei zile, 228 de guri de foc ale artileriei române aruncă mii de kilograme de bombe, făcând ravagii în tranșeele dușmane, urmate de atacuri paralizante la baionetă și cu grenade ale infanteriștilor, care urmăresc inamicul prin vii și porumburi, străpungând frontul pe 10-30 km și ocupând crestele din împrejurimi, consfințind la Mărăști „prima victorie adevărată a armatei române moderne" (gen. Alexandru Averescu, comandantul Armatei a II-a). Bilanțul celor nouă zile de ofensivă, încurajator, 23 de ofițeri și 2746 trupă, prizonieri, 70 de tunuri, 30 de mortiere, 22 de mitraliere, ar fi fost mult mai mare dacă rușii nu ar fi oprit, în mod surprinzător, ofensiva, lipsa cooperării adecvate și unele manevre, considerate prea prudente, vor determina înlocuirea generalului Christescu la comanda Armatei I cu generalul Eremia Grigorescu.

La începutul lunii august 1917, situația pe frontul românesc era mai mult decât îngrijorătoare. Comandați de generalul Mackensen „spărgătorul de fronturi" și în superioritate, germanii lansează un bombardament ucigător pe linia Făurei-Siret, la Doaga și Oituz, dar românii rezistă eroic în zona Focșani-Mărășești, în timp ce rușii, înfrânți, pierd opt sute de oameni. Preluând comanda întregului front, generalul Eremia Grigorescu (1863-1919), soldat între soldați, remarcat în luptele din Dobrogea și, mai ales, Oituz, prin celebrul ordin „Pe aici nu se trece", va conduce bătalia vieții cu „acea însușire, fericită între fericite, care e siguranța de sine și încrederea în neapăratul succes" (N. Iorga), împotriva unui inamic feroce, care a apelat la întregul arsenal de obuze, mine explozive, bombarde, grenade, șrapnele, inclusiv gaze asfixiante, noua armă de nimicire în masă.

Confruntările pe viață și pe moarte pe frontul românesc au atins punctul culminant pe 19 august 1917, când inamicul a declanșat o ofensivă violentă cu o mie de tunuri și atac la baionetă, care țintea scoaterea României din război, reușind să ocupe prima linie de apărare, însă Mărășești, adevăratul „Verdun românesc", a rămas în mâinile românilor care au luptat cu eroism legendar și „tenacitate extraordinară" (Times) cu pretul vieții a 480 de ofițeri și 21.000 de soldați. Ultimele evenimente tragice pe frontul românesc au avut loc la începutul lunii septembrie, când Ecaterina Teodoroiu, „eroina de la Jiu" a fost omorâtă pe dealul Muncelu, un atac asupra vârfului Cireșoaia a fost respins, după care beligeranții, în derută după victoria bolșevicilor la Petersburg și epuizați pe toate planurile, au semnat pe 9 decembrie 1917 armistițiul de la Focșani.

Luptele eroice și pline de sacrificii purtate de armata română în vara anului 1917 la Mărăști, Mărășești, Oituz, Doaga, Răzoare, Cașin, Cireșoaia, au salvat însăși ființa statului, condiție vitală îndeplinirii deziderатului istoric și legitim de întregire a poporului român.

În memoria eroilor care s-au jertfit pentru țară, pe 18 septembrie 1938, la Mărășești a fost inaugurat un Mausoleu, printre cele mai reprezentative monumente de acest gen din Europa, având înscris pe frontispiciu ÎNTRU SLAVA EROILOR NEAMULUI, autori Ion Jalea și Cornel Medrea, unde odihnesc osemintele a șase mii de eroi, soldați și ofițeri, alături de ale generalului care i-a purtat spre izbândă. Lipsește de la apel cripta aceluia care a condus ofensiva de la Mărăști, argeșean școlit la Craiova și Paris, generalul de artilerie și geniu merituos și patriot Constantin Christescu (1866-1923), ce-și doarme somnul de veci la Bellu, în anonimat, din cauza unor controverse neelucidate timp de aproape un secol. „Adevărul, spune un cunoscut filosof antic, este fiul timpului", maximă preluată de înțelepciunea românească: Niciodată nu este prea târziu !

Salvare miraculoasa cu avionul avariat de inamic pe frontul de Est

Binemeritată destindere în așteptarea alarmei de luptă, Sile Tănescu e primul din dreapta

La ora de pregătire fizică pe aerodromul Focșani, vara 1940

Gata de bombardament

Clubul de Istorie – 130 de ani de la inaugurarea Monumentului "Dimitrie Bolintineanu"

„Nu separ pictura de realitate și de viață. Eu din pictură și sculptură nu am trăit, am făcut munci paralele. Am făcut artă decorativă, de exemplu mozaicuri. Acolo sunt toate foarte figurative. Am făcut întotdeauna cu dragoste totul și nu am pictat din interes. Le-am și iubit, că de aceea am aproape o mie de picturi în atelier, ale mele", declara pictorul și sculptorul Gheorghe Iacob în 2015 cu prilejul expoziției personale „Forme de lumină" de la Muzeul de Artă din Cluj.

Cu aceeași dragoste pentru tot ce înseamnă frumos, pentru arta sub toate formele ei, la vârsta de 93 de ani, pictorul și sculptorul Gheorghe Iacob ne-a primit liniștit, bucuros de oaspeți în curtea casei sale din Malu Spart (Bolintin Vale, județul Giurgiu). Aș putea spune chiar un mic colț de rai pământesc, adevărată desfătare a simțurilor, un minunat loc de meditație și visare. În această atmosferă vie, de verde crud, „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu" a organizat în data de 18 august 2018 un moment comemorativ pentru acela care a dat literaturii române zeci de volume însumând versuri, basme sau legende istorice, creații deosebite care au rămas de-a lungul anilor repere ale talentului și naționalismului acestui român autentic, Dimitrie Bolintineanu, de la moartea căruia s-au împlinit anul acesta 146 de ani. Despre viața și opera lui Bolintineanu, despre impactul operelor sale în memoria colectivă a poporului român, importanța lor în panoplia marilor creații ale literaturii române au fost invitați să vorbească poeta Victoria Milescu, criticul de artă Florin Colonaș, Ștefan Crudu (secretarul de redacție al revistei *Sud*) și poetul Gabriel Dragnea.

În prezența mai multor iubitori de poezie din localitate, dar și a elevilor Școlii Gimnaziale din Palanca, îndrumați cu mare atenție și dragoste către toate cele care au un rost de d-na prof. Gianina Mehedințu, poeta Victoria Milescu a ținut să precizeze despre rolul definitoriu al operei bolintinene asupra generațiilor subliniind rolul formator al versurilor bolintinene care au caracter sentențios, moralizator.

În raport cu societatea contemporană a Bolintinului, poetul Gabriel Dragnea a subliniat următoarele: „Mulți și-ar dori să aibă pe cineva sau ceva la care să se raporteze, să simtă că aparțin unui loc important reprezentat de cineva deosebit. Cred că ar fi de ajuns să ne întrebăm ce ar fi fost Bolintinul din Vale fără această moștenire spirituală reprezentată aici de Dimitrie Bolintineanu ? Un loc ca oricare altul, o secvență dintr-o peliculă plictisitoare care se repetă iar și iar în fața unor ochi amorțiți care și-ar dori să privească și altceva. Bolintinenii au marea șansă de a răsfoi acest album de familie și de a se mândri cu cel mai viu om dintre cei care nu mai sunt și care au aparținut Bolintinului."

Un alt eveniment, raportat la personalitatea celui care a îmbogățit literatura română cu *O fată tânără pe patul morții* sau *Florile Bosforului* a fost împlinirea a 130 de ani de la inaugurarea monumentului scriitorului Dimitrie Bolintineanu, aflat în curtea bisericii din Bolintin Vale: „Monumentul, creație a marelui sculptor Carol Storck, a avut multe de îndurat: și bune, dar mai ales rele. Pentru a ilustra toate aceste momente, iată sunt vernisate două expoziții: una în aer liber, cuprinzând piesele originale ale monumentului și o alta alcătuită din imagini, cărți și documente privitoare atât la construcția ridicată în 1888, cât și la viața și opera lui Dimitrie Bolintineanu." (Vasile Grigore, redactor șef al revistei *Sud*) Redactorul șef al publicației care ne găzduiește această relatare a ținut să mulțumească celor care s-au implicat în realizarea proiectului expoziției dedicate Monumentului Bolintineanu, evidențiind, dintre membrii Asociației, pe Ciprian Necșuțu, Ștefan Crudu și Marian Grigore, instituțiile Primăria Bolintin Vale (primar Daniel Trăistaru), Liceul Tehnologic „D. Bolintineanu" (director prof. Mihaela Enache) și A. D. P. Bolintin Vale (ing. Adrian Chiva), ca și pe gazdele manifestării, Viorica și Gheorghe Iacob, Iulian Bota și ajutorul lor de nădejde, d-na Stela Stroe.

Pe această temă, a monumentului ridicat la 16 ani de la moartea scriitorului, a luat cuvântul criticul de artă Florin Colonaș, inventariind în amănunt toate peripețiile, aventurile acestui edificiu – începând cu marele cutremur din 1977, care l-a deteriorat în mare parte și până la eforturile celor care reprezintă astăzi „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu" de a recupera (parțial) piesele pierdute și de a le prezenta, tot în această zi de sâmbătă, în cadrul unei expoziții inedite.

Finalul acestor manifestări i-a fost dedicat sculptorului și pictorului Gheorghe Iacob, căruia la cei 93 de ani i-a fost acordată o plachetă onorifică pentru excelență în arta românească, cinstindu-i-se astfel cei aproximativ 70 de ani de creație în care s-au născut peste 2000 de tablouri și sculpturi, realizări artistice recunoscute și apreciate atât în țară cât și în străinătate. La eveniment au participat mulți iubitori de cultură, atât membri cât și prieteni ai Clubului de Istorie, revistei *Sud* și Asociației Bolintineanu: Viorica și Gheorghe Iacob, Victoria Milescu, Florin Colonaș, Alexandru Cazacu, Mioara Mănescu, Gabriel Dragnea, Mihaela și Dragoș Haralambie, Andreea Grigore, Oana Dobrin, Gianina Mehedințu, Nicolae Ciubuc, Ștefan Crudu, Iulian Bota, Stela Stroe, Alexandra Tecșan, Ștefania Ivan, Cristian Ciubuc, Cristinel Ciubuc, Florică Dan, Valerian Crețu-Taulescu, Constanța și Cornel Cristescu, Alexandra Man, Constantin Bărbuță, Mircea Zaharia, Ciprian Necșuțu, Vasile Grigore ș.a.

A consemnat Gabriel DRAGNEA

Expoziția cu resturile Monumentului din curtea Liceului "Dimitrie Bolintineanu"

Placheta aniversară Gheorghe Iacob

La Portretarul executat de Karl Storck, locul unde a fost îngropat poetul Dimitrie Bolintineanu în august 1872

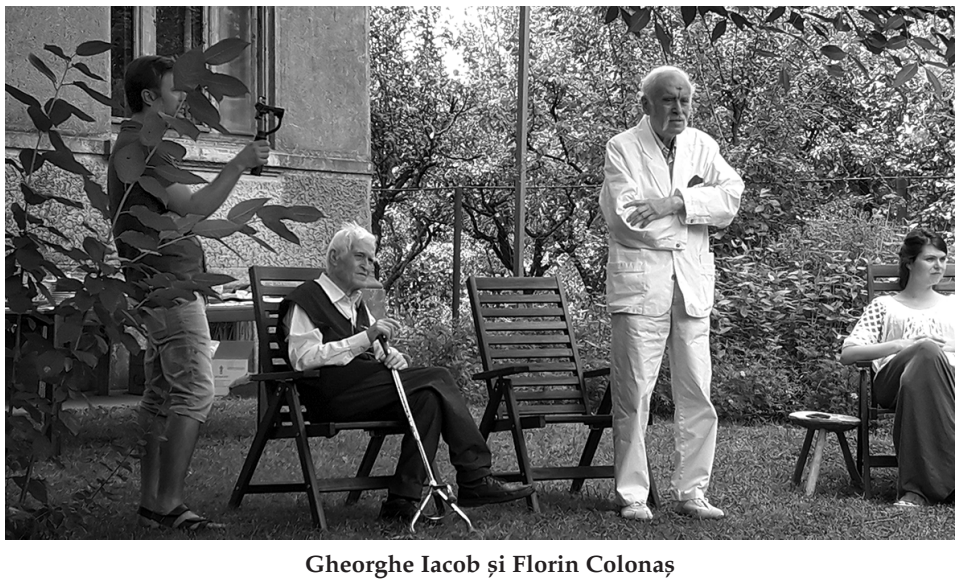
Victoria Milescu, Viorica Iacob

(continuare în pag. 25)

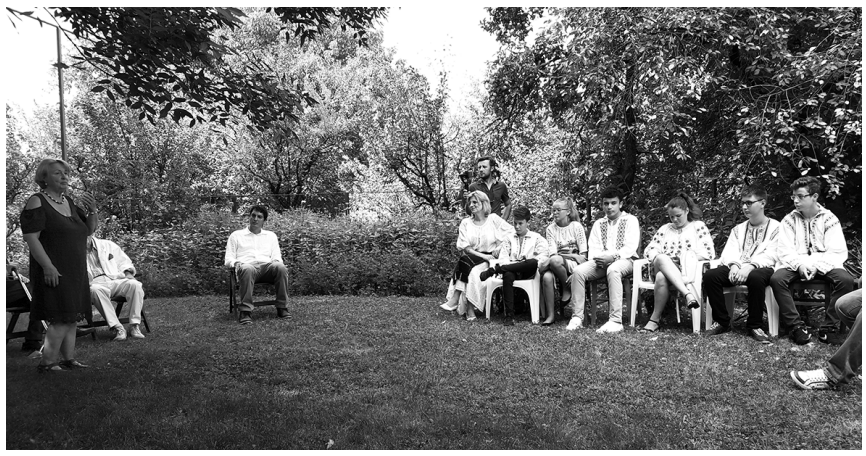
(urmare din pagina 24)

Expoziția de la sediul Asociației Bolintineanu

Gheorghe Iacob și Florin Colonaș

Victoria Milescu, Iulian Bota, Ciprian Necșuțu, prof. Gianina Mehedințu și elevii de la școala Palanca

Doi poeți - Alexandru Cazacu și Dan Florică

La Malu Spart, printre opere de artă

Ștefan Crudu, Florin Colonaș, Gheorghe Iacob

Prof. Gianina Mehedințu și elevii de la școala Palanca

Poetul Gabriel Dragnea și profesoarele Andreea Grigore și Oana Dobrin

De la stânga: Vasile Grigore, Sanda Man, Mioara Mănescu, Alexandra Tecșan, Dragoș Haralambie, Victoria Milescu, Viorica Iacob, Gabriel Dragnea, Mircea Zaharia, Cristinel Ciubuc, Alexandru Cazacu, Florică Dan, Cornel și Constanța Cristescu

Ștefan Crudu

Mersul târgului

15.07.2018: *Cine cere nu piere sau fauna târgului*

În târg ne întâlnim cu o faună aparte, cea de pradă, care insistă pe lângă tarabe și nu se (te) lasă până nu ciugulește/primește ceva. Pe lângă cei cu copii care-și fac stocul pentru toată săptămâna, prezența cea mai remarcată și cu care ne-am obișnuit de mulți ani este Didina. Abia acum am observat faptul că este intermediara/ interfața între Atotputernicul și noi, păcătoșii, pentru care se roagă (zice ea). După vizita de dimineață în fața bisericii și apoi la poarta cimitirului unde-și ia tainul (colaci și bani) se deplasează cu mersul legănat spre târg, plină de speranțe. Cere puțin, dar nu se supără dacă-i dai cât de mult ! Însoțită de credinciosul câine Ochiosu, cu sacul de cinci baniță – cel mai mare, dăruit de Moș Crăciun care s-a modernizat/mecanizat – străbate lent aleile târgului în căutare de miloși. Are un repertoriu milogesc (sunt bolnavă de toate bolile, n-am bani de medicamente, n-am pensie ! ? Nu m-ajută nimeni, doar Dumnezeu la care mă rog pentru cei care-mi dau ceva. De nu flăcările iadului să vă ardă și alte blesteme greu de reprodus). Mulți îi dau de silă, să n-o mai audă. Cu alte cuvinte, ne face nouă un bine scutindu-ne de rugăciuni directe care ne consumă timpul prețios în lumea grăbită de azi. Și apoi, oricum suntem în culpă, am ales târgul în loc de slujba de utrenie la biserică. Didina preferă să-și umple sacul din prima preumblare printre tarabe: legume, fructe sau bani și ce se mai găsește. Mie îmi aduce ghinion că rămân fără bancnote de un leu. Dar poți să nu te înduioșezi ? Ar mânca și ea niște mici (eu nu), o tărie (eu nu, conduc), câte o gogoașă caldă de la fiecare din cele două gogoșerii ambulante, că e foarte pofticioasă. Astăzi, după o nuntă, am sosit mai târziu. Am găsit ce mai rămăsese: căldură și mărfuri calitatea a doua. Vinete răscolite deja de câteva ori cu 2 lei/kg, ceapă nouă mică 2 lei/kg, varză îmbătrânită și cu nervuri mari 2,5 lei/kg, ardei grași, ultimii la 2 lei/kg, capia roșii 4-5 lei/kg, roșii 2,5-3 lei/kg (cam scumpe pentru vârf de sezon), morcovi noi 3 lei/kg (în sfârșit, românești), cartofi 1-1,2 lei/kg, mere de vară verzi 2 lei/kg, ceva vișine plimbate cu 7 lei/kg, dovlecei, verdeață, miere poliflora (bună) și din porumb, incoloră dar ieftină, cu inscripționare falsă ca fiind de aproape toate florile plantelor. Vă recomand reținere la a le cumpăra. Dar pe aceștia nimeni nu-i întreabă nimic. În schimb, pe cei de la carne-lapte-brânzeturi-ouă i-a ușuit controlul sosit mai devreme azi. Ca și la păsăret. Măsuri dure de ceva vreme. Cât ? Să mai vedem, mai e până la alegeri, când devin toți mai toleranți. Explicația că tomatele și în general legumele sunt puține și prea scumpe am aflat-o de la un producător din Băleni. Confrații săi, motorizați, deținători toți de dubițe, se deplasează în Ardeal, unde se vând en-gros mai scump decât în târg la noi. Roșiile cu 3,5-3,7 lei/kg. Posibil și altele. Soluția pe termen lung: cultivarea proprie în solarii și grădini, că merită efortul și asocierea pentru tratamente, că-i mai ieftin. Cât despre concitadina noastră Didina, ajutați-o și-o să fiți fericiți, voi ce dăruiți. Amin ! Iar dac-o vedeți vorbind la telefonul mobil, e clar că a luat legătura cu cei din ceruri pentru voi.

5.08.2018: *Controlul frustrează poporul*

Nu-l și înfometează, cum îmi venea să zic, pentru că d-aia s-au inventat Mega-magazinele care au de toate cele aduse din alte zone ale lumii unde nu există molime porcine, ca la noi, acum. Deși controalele durează de circa două luni, de când pesta nu apăruse și nici nu devenise problemă națională, acum există o motivație justificată, dar mult prea mult amplificată. Deținătorii de porci trăiesc cu teama că vin „hingherii” și le omoară animalul din curte. Unii au procedat la tăieri și bineînțeles că au încercat să vândă carnea pentru că nu-l pot prepara și depozita corespunzător. Târgul nu mai este un debușeu în astfel de situații. Cerberii D.S.V.-ului, însoțiți de armata de jandarmi, mai hotărâți ca niciodată și conduși de incoruptibila doamnă inspector au alungat pe toți vânzătorii de carne, lapte, brânzeturi, păsări, adică tot ce „mișca” în zona respectivă. Cei care au venit pentru carne au fost nevoiți să plece la „Godac”, care a avut vânzări record de carne și preparate din carne. D-aia târgul mi s-a părut trist și lehamisit. Legumele s-au vândut în totalitate. Mai puțin varza și pepenii, deși au fost prețuri mari. Astfel, varza 2 lei/kg, pepenii galbeni 4 lei/kg (mult afectați de ploi), cei verzi 1,5 lei/kg, ceapa 2,5 lei/kg, cartofii 1,5 lei/kg – puțini și cam mici. Producătorii și-au vândut repede toată marfa. Așadar, o zi care ne dovedește vulnerabilitatea târgului ținând cont de starea lui necorespunzătoare pentru un comerț cât de cât civilizat. Cârpelile din ultima vreme nu țin de cald nici pe căldura verii, acum când temperaturile cresc spre maxime caniculare. Și nu uitați să fiți vigilenți: chiar și pestoși, micii sunt foarte gustoși !

12.08.2018: *Controale, controale,/ Dar... în coteț purceaua moare/ Și-o vom scoate la vânzare !*

Oamenii s-au săturat de prea multe controale. Speranțe nu prea sunt. Doar dac-ar pica guvernul și ar fi puțin haos, atunci acești reprezentanți (politici la urma urmei) n-ar mai avea curaj să iasă în târg și fiecare om și-ar continua nestingherit afacerea. Altfel, până nu se modernizează, târgul va continua jocul de-a hoții și vardiștii. Pentru că totuși se vinde carne și mai necontrolat. Pe străzi laterale, la margine de tarla, de sub scânduri sau baloți de furaje se scot pachete preambalate pentru clienții vechi, fideli și creduli. Căci vorba ceea, jandarmii sunt cu noi, se dau mari cu harnașament complet antitero printre tarabe speriind pe cei slabi de înger și corecți. Iar cei hârșiți în afaceri caută și găsesc proceduri de fentare, că n-au încotro. Pe noi ne interesează marfa și prețurile care sunt cu 50% mai mari decât acum un an la legumele de calitate. Prețul minim nu scade sub 2-2,5 lei/kg nici la spartul târgului. Varza: 3,5 lei/kg, morcovii 4 lei/kg, castraveții pentru murat la fel, 4 lei/kg, ceapa de arpagic, zisă românească (! ?) 2,5-3 lei/kg, cartofii 1,5 lei/kg (cam mici), vinete mari și foarte mari (soiuri hibride de ultimă generație, importate) cu 2,5-3 lei/kg, roșii puține cu 3 lei/kg, verdețuri frumoase și proaspete. Pepeni puțini și mici, 1,3 lei/kg (3 la 10 lei, ultima ofertă pe care am acceptat-o) cei verzi, iar cei galbeni, 4 lei/kg, deja trecuți și borșiți. Fructe puține, mere de plăcintă 2 lei/kg neatrăgătoare și ceva prune, semicoapte, 4 lei/kg. Ardei capia frumoși 6 lei/kg. Prea scumpi, exagerat chiar. O producătoare mi-a spus că vor fi în continuare prețuri mari la ardei, mai ales la gogoșari, producția fiind mică. Așteptăm strugurii românești ,că-i producție bună în acest an.

15.08.2018: *Sf. Mărie – Mici, bere, vuvuzele și politică. Bâlci la Potlogi*

Cine a venit azi la Potlogi a rămas impresionat pe bună dreptate. Complexul Palatul Domnesc este de nivel european. Complet refăcut, atât palatul propriu-zis, curtea interioară și biserica încântă privirea. Cred că însuși Brâncoveanu ar fi mulțumit, ba chiar surprins de bunăstarea și mulțimea foștilor săi robi, acum parte din diaspora. Târgul din Potlogi ființează de acum peste 300 de ani. Se ține lunea și se întinde sub/lângă zidul exterior, la vest. Nu are nimic impresionant: legume și mărfuri diverse. Bâlciul de Sf. Marie în schimb este aparte. Durata de desfășurare este o singură zi și se desfășoară pe terenul de sport, acoperit de gazon des. Fără praf, ca la picnic, te poți așeza direct pe iarbă. Pe o latură mici și bere, pe alta chinezării și diverse nimicuri pentru copii și un carusel la intrare. Într-un colț, o estradă frumoasă unde se produc vedete și cântăreți mai mult sau mai puțin cunoscuți, care invită „poporul” (numeros și majoritar de culoare păstrată de sute de ani) la joc și la dans. O adevărată serbare câmpenească de bun gust și civilizată. La ora 24:00 se încheie cu foc de artificii. Toată lumea mulțumită și pe bună dreptate. Am fost pentru prima oară la acest bâlci și mi-a plăcut cu adevărat. Evident că vizitarea (gratuită) a Palatului Muzeu și a bisericii - toate refăcute și îngrijite - au constituit și ele o desfătare. Iată că se poate și bâlci și civilizație. Organizare perfectă (să nu uităm că zona este centrală). O particularitate a evenimentului a fost participarea politicienilor județului Dâmbovița: senatori, deputați, șeful Consiliului Județean, oficialități locale în frunte cu primarul pe care-l tot votează lumea, deși este prieten cu Bachus (părerea mea personală, văzându-l la câteva manifestări, în același costum alb și în aceeași stare de euforie). Înainte de începerea spectacolului muzical-artistic au luat cuvântul câțiva politicieni de rang foarte înalt (PSD). Apoi s-au retras sub un cort la margine și au petrecut ca tot omul, dar aproape de ceilalți. Cândva, oficialitățile petreceau în subsolul Palatului, departe de ochii mulțimii. Văd că aici, acum, s-au schimbat lucrurile. Cred că-i bine. Pentru bâlci nota 10. Pentru restul, după gust. Pe ansamblu, atmosferă destinsă, civilizată. Bravo, Potlogi !

19.08.2018: *Moleșiți și vestejiți*

Căldură mare de o săptămână. Ieri s-a ajuns chiar la pragul de caniculă. Suferă și oamenii, dar și plantele. Nopțile tropicale ne influențează somnul și ne trezim obosiți. În târg vânzătorii acuză moleșeală și somnolență. Cereale multe și ținând cont de aspectul câmpului, prețul a stagnat (30-40 lei/sac, funcție de mărimea baniței cu care s-a măsurat). Cheresteaua s-a vândut bine pentru că se construiește de zor. Din ce în ce mai multe fiare, ca la talcioc. Pepeni mici, 1 leu/kg cei verzi și 2,5 lei/kg cei galbeni. E vremea lor normală și sunt chiar românești. Legume ar fi fost, dar de două calități: extra, dar scumpe și mici, vestede și ciupite cu 2-2,5 lei/kg. Vinete, varză, ceapă, toate la 2,5 lei/kg. Roșii foarte scumpe, 3 lei/kg, vor scumpi bulionul și zacusca. Cartofi puțini și cam mici, 1 leu/kg. Producătorii de la Poiana îi păstrează până ce se vor mai scumpi dacă cei din Covasna nu vor mai umple piețele, fiind afectați de băltirile datorate ploilor abundente din iulie. Până la final s-a vândut tot. Au rămas doar ceva fructe de vară: mere, piersici, prune (2-3 lei/kg). Castraveți pentru murat: 3-4 lei/kg. De atâta căldură mi s-a copt mărul pus pe bord. Aș urma eu, așa că plec degrabă. După mine rămâne doar Didina care adună resturi vestede. Observația zilei: la carne și brânzeturi a fost și azi control strict. În fața galantarelor acum închise, câțiva parlagii cunoscuți, specializați în tăieri ilegale de viței și porci, îmbiau cu glas scăzut mușteriii pe care-i cunoșteau, deci și pe mine. Adaptare amară și jalnică. Un domn („nu spui cine”) cu un vailing (lighenaș, pe ardelenește) plin cu mici comandă specială oferit cu dedicație de un „autorizat” se deplasa la mașină. Destui pentru echipa de serviciu la control. Și, evident, gratis, ca să trăim cu toți bine. Mai puțin noi, desigur. Berea cine-o va da ?

2.09.2018: *Achtung ! Quarantäne ! Groapa comună p.p.a.*

Aici zace Ghiță Godac – 2017-2018 – Atins/neatins de boală, și-a dat viața pentru binele județului Giurgiu și al patriei, fără durere, asomat de hingherii D.S.V. Regretăm șoriciul.

P.S. Ziarul „Actualitatea de Giurgiu” nr. 124, 27 aug.-15 sep. 2018, p. 3, anunță că d-na subprefect de Giurgiu, A. Puțaru, împreună cu instituțiile subordonate cu atribuții sanitar-veterinare și de control au luat prima și cea mai importantă măsură împotriva propagării pestei porcine, anume de a **închide toate târgurile de animale** din județ. O asemenea măsură s-a luat în 1917-1918 de autoritățile germane de ocupație, dar cu alt scop, de a prelua toate surplusurile alimentare de la populație pentru nevoile războiului. Dixit !

9.09.2018: *Jocul de-a pesta (perseverare diabolicum). Uite pesta, nu e pesta !*

Răsturnare dramatică de situație. De vineri (după unii joi chiar) se anunțase redeschiderea târgului. Sâmbătă, cherestegiii erau deja în incintă. Duminică dimineața aflu consternat că seara s-ar fi dispus închiderea definitivă a tuturor târgurilor din județ ca urmare a confirmării apariției unui focar de pestă la Călugăreni. Derută totală. Târgul, pustiu și plin de tristețe, își trăiește în tăcere drama, păzit de o mașină de poliție. Îmi imaginez, fără mare efort, ce zi de târg ar fi fost astăzi, ce varietate de legume proaspete s-ar fi etalat pe tarabe (oferta toamnei), dar și atâtea altele, așa cum ne-am obișnuit, intercalate de flori diverse, că mâine încep școlile. În piațeta centrală, neîncăpătoare, câțiva vânzători mai curajoși își vând legumele, tolerați de autoritățile reprezentate de un casier care nu are răspunsuri la întrebările legate de soarta târgului. Prețurile sunt evident mult prea mari, conjuncturale. Pentru mine, viitorul este sumbru. Mi-e teamă de acum pentru soarta secularului bâlci de Sf. Dumitru. Este clar însă că târgul este ultimul lucru care preocupă autoritățile acum. Iar măsurile luate, respectiv închiderea târgurilor și uciderea în masă a porcilor nu vor rezolva nicidecum problema pestei. Sigur însă afectează micii producători de legume și fructe, dar și tradiționala creștere a animalelor în gospodăriile populației rurale. Sufăr, că rubrica „Mersul târgului” se oprește fără vina mea și sper că și spre regretul dvs. Să trăiți mai bine și fiți atenți ce votați.

26.08.2018: *O dată-n veac târgul dispare !*

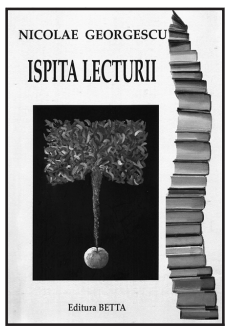
O veste neașteptată a surprins bolintinenii: s-a închis târgul ! Porțile erau sigilate, iar pe garduri erau lipite afișe cu scris mărunt. Alte afișe puteau fi văzute la Primărie, în piațeta centrală și pe ușa covrigăriei. Pe scurt, Primăria Bolintin Vale anunță că urmare a Hotărârii Comitet Județean pentru Situații de Urgență nr. 11/ 20.08.2018, Târgul săptămânal din Orașul Bolintin Vale se închide pentru o perioadă nedeterminată. La ora 8:00, în târg și pe străzile laterale, pustiu. Autoritățile prezente dis-de-dimineață au alungat pe toți cei care veniseră cu mărfuri fără să știe de această măsură, inclusiv pe cei cu cherestea, prezenți de ieri lângă gard, în exterior. Câțiva legumicultori și negustori de legume se aflau în piațetă asaltați de cumpărători. Imediat, prețurile au crescut. Neavând altă alternativă, oamenii s-au dus la mega-magazine, care au avut vânzări record azi. Cei care pierd sunt însă producătorii, care au produse perisabile și și-au profilat micile ferme pe ceea ce se caută. Sunt mulți care-și asigură veniturile doar din vânzarea în târg. Aici se vând însă și produse pe care nu le găsești altfel și altunde (cereale, cherestea, furaje etc.) sau produse mai ieftine, proaspete și ecologice. Vor crește prețurile pentru că vor profita câțiva afaceriști veroși cu autorizații obținute fără acoperire în baza de producție rezonabilă. Nici cerșetorii spoitori nu vor mai putea agonisi ceva din milă sau silă. Nici chiar ciorile care se hrănesc cu resturile de la spartul târgului nu vor mai găsi ceva. În același timp, Primăria nu mai încasează nimic, dar își va plăti angajații A.D.P. E vreun câștig ? Nu-l văd. Motivul acestei acțiuni de închidere a târgului este considerat de autorități ca fiind pesta porcină africană, iar vectorul de transmitere principal, mistreții. Chiar dacă nu sunt specialist, știu că Nordul Africii – apropiat de Europa – este în întregime islamic unde nu se cresc porci și nu se consumă carne de porc. În mod sigur pot fi multe căi de propagare care nu se pot supraveghea, iar măsurile stricte s-au luat acum, prea târziu și brutal. Oricum, după mistreți urmăm noi, principalii vinovați. Închiderea târgurilor este o măsură disperată a autorităților care nu va influența propagarea bolii. Vina o poartă – după mine – specialiștii veterinari și cei cu atribuții de control, care au închis ochii la practicile empirice și ilegale de comercializare a cărnii de porc și de vânzare a porcilor vii de proveniență dubioasă. Au știut, dar, fiind ori comozi ori mituiți, au tolerat. Veterinarii, care au primit aproape gratuit după Revoluție dispensarele veterinare cu anexe și teren inclusiv și care ar fi trebuit să se îngrijească de sănătatea animalelor, au stat impasibili, iar acum s-au privatizat și ridică din umeri, sfidători. Acum se plătește polița, dar mult prea scump, căci suferim cu toții. Aprovizionarea pentru iarnă e periclitată. Vom plăti mai scump și vom cumpăra ce se găsește, fără alegere. Țiganii cu căruțe pline cu legume de bază bântuie satele, fără ca nimeni să-i vadă ca pe niște posibili „răspândaci” ai molimei. Înflorește comerțul stradal, mai scump și la fel de nesigur. Dispariția târgului din Bolintin Vale înseamnă un sfârșit trist al unei povești de succes care a contribuit la dezvoltarea urbei noastre încă de la înființarea lui de acum 143 de ani.

Dacă târg nu mai e, nimic nu e !

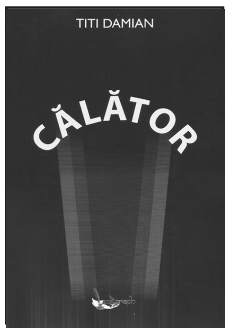
Biblioteca SUD-ului

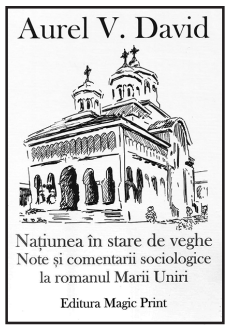
Alexandru Cazacu, ***Adesso dove sei, adesso dove vai***, *traducere din limba română Alexandra Firiță și Gabriele Bariletti, Libreria Editrice Urso, Avola (Italia), 2018. La giornata avanza tra gli artigli delle erbacce secce/ e noi diventiamo trampoli/ per i passeri che temono il toccare la terra.*

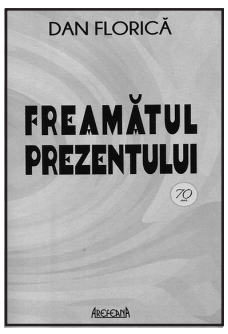
Nicolae Georgescu, ***Ispita lecturii***, *Când îi spui unui om: „Te-am citit !” inseamnă că i-ai ghicit gândul, l-ai descifrat, l-ai înțeles. Așa ar trebui citită și literatura, mai ales poezia: după ce ai găsit cheia de pătrundere în sinea ei, după ce ai citit-o. Bună e și critica stilistică, despre haina de imagini, de pildă, dar ea se limitează la a face sau a propune ierarhii; și atunci când nu le face, le presupune, scrie în așteptarea creșterii volumului.*

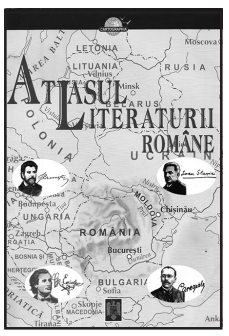
Titi Damian, ***Călător***, *Editura Edithgraf, Buzău, 2018. Cititorule, să nu te aștepți să întâlnești aici descrieri amețitoare, admirații plictisitoare sau întâmplări palpitante. Important și constant pentru mine a fost să călătoresc prin istoria, geografia și literatura unor locuri și să observ impactul moral dintre românii mei și străinii ale căror țări le-am vizitat.*

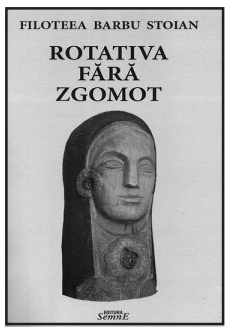
Aurel V. David, ***Națiunea în stare de veghe. Note și comentarii sociologice la romanul Marii Uniri***, *Editura Magic Print, Onești, 2017. Națiunea română viețuiește în vatra sa de când lumea. În succesiunea lor, generații au împodobit „vatra” cu faptele lor, au conservat și au transmis urmașilor părți din faptele lor, prin scrieri de aducere aminte, aur strălucitor prelucrat cu măiestrie și folos de obște sau pietre vorbitoare. Această zestre, la care orice națiune se închină, a exprimat puterea minții celor de demult, îngemănată astăzi în sintagma „conștiință națională”.*

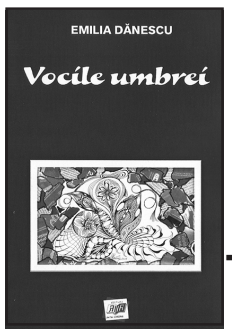
Florică Dan, ***Freamătul prezentului***, *Editura Arefeana, București, 2018. „Pe nicovala minții, bijutierul Dan Florică a izvodit uimitoare jerbe multicolore din cuvintele cu care se juca de-a dragostea. Pe care le-a așezat, apoi, în cărți, să nu se piardă, să se bucure și alții de acest joc al lui cu lumea nevăzută a sensurilor.” (Ion Andreiță)*

Adrian Costache, Luminița Cornea, Cristina Ionescu, Gheorghe Lăzărescu, ***Atlasul literaturii române***, *Editura Cartographia, Cluj Napoca, f. a.*

Filoteea Barbu Stoian, ***Rotativa fără zgomot***, *Editura Semne, București, 2016. „Doamna Filoteea Barbu Stoian scrie, sub sunetul aceluiași diapazon, și poezie și proză – cu același de netăgăduit talent. Și în pofida unor posibile, superficiale, interpretări de poetă luptătoare a cetății, ea rămâne, alături de generația sa, în amplul flux al romatismului înnoitor de după obsedantul deceniu – și al lirismului esenian, din gheizerul căruia sorbiseră cam toți.” (Ion Andreiță)*

Emilia Dănescu, ***Vocile umbrei***, *Editura Antim Ivireanul, Râmnicu Vâlcea, 2017. „Emilia Dănescu este o poetă care scrie o poezie pe care întâi o trăiește și apoi o propune cititorului într-un volum sau altul, după exigente deliberări interioare. Însăși iubirea, care populează spațiul cuplului, este chemată, printre tăceri și umbre, la scrierea poeziei, după cum poeta mărturisește într-un excelent poem: Ne căutăm neîncetat, / să facem înviere / din răsăritul luminii / și din mânia furtunii, / poezie.” (Florin Costinescu)*

Radu R. Florescu, Matei Cazacu, ***Sânge din sângele lui Dracula: saga boierilor Florescu***, *Editura Corint, București, 2016. Această lucrare îl poate lua pe cititor prin surprindere prin ineditul său – un cunoscut istoric și profesor, cu o activitate de peste cincizeci de ani în domeniu, care spune povestea originilor familiei sale, o saga românească ce îl precede și îl include totodată pe domnitorul Vlad Țepeș, alias Dracula. Cu toate acestea și înainte de orice, plec la acest drum cu promisiunea, pe care am respectat-o toată viața mea, de a încerca să ajung și de această dată la adevărul istoric.*

Concurs pentru volum de debut

Revista *Sud*, dând curs propunerii d-nei Victoria Milescu, care i-a argumentat într-un mod extrem de convingător utilitatea, lansează un concurs pentru debut editorial în cadrul căruia se va acorda ***Premiul revistei Sud***.

Volumele se vor expedia pe adresa Redacției, până la data de 1 octombrie 2018, având pe plic mențiunea „Pentru Concurs”, iar în interior datele de contact și o scurtă prezentare a autorului.

La această ediție pot participa volume de debut publicate în anii 2017 și 2018.

Vor fi trei premii, câte unul pentru fiecare secțiune: 1. poezie; 2. proză; 3. critică și istorie literară.

Volumele câștigătoare vor fi anunțate până la sfârșitul lunii septembrie 2018.

Toate volumele participante la concurs vor fi menționate în ultimul număr pe 2018 al revistei *Sud*.

Premiul poate fi acordat numai dacă la o secțiune participă cel puțin trei volume. Dacă această cerință nu este îndeplinită, volumele primite vor participa, în mod automat, la ediția de anul viitor a concursului.

Volumele trimise pentru concurs nu vor putea fi returnate.

Premiul revistei Sud va fi înmânat cu ocazia Festivalului Toamna Culturală Bolintineană ce va avea loc în luna octombrie 2018, iar cărțile premiate vor beneficia de cel puțin o cronică/ recenzie semnată de un colaborator prestigios al revistei organizatoare, ce va fi publicată în *Sud* până la sfârșitul anului în curs. De asemenea, volumele premiate vor fi prezentate la Târgul de Carte „Gaudeamus” 2018 în cadrul unui eveniment la care vor participa colaboratorii și cititorii revistei *Sud*.

Pentru ediția din acest an jurizarea va fi făcută de scriitoarea Victoria Milescu.

Adresa Redacției: Revista *Sud*, str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu; mail – revistasud@yahoo.com; telefon 0720350555.

Reviste primite la redacție

Litere, anul XIX, nr. 6-7 (219-220), iunie-iulie 2018, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Director Tudor Cristea; Redactor șef Mihai Stan.

Bucureștiul literar și artistic, anul VIII, nr. 8 (83), august 2018. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Actualitatea literară, anul IX, nr. 83, iulie 2018, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de Societatea Culturală Lugojpress. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Observator cultural, anul XIX, nr. 937, 6-12 septembrie 2018, săptămânal de informație și analiză culturală editat de Fundația „Observator cultural”. Redactor șef Carmen Mușat.

Caligraf, anul XVIII, nr. 195, august 2018, revistă lunară de cultură editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Revista “SUD” recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor

Telefon editură: 0720 773209

Consilier editorial: Vasile Grigorescu

Telefon revista “SUD”: 0786 455702

Alte convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (V)

„Iertarea aduce pace, îngăduință, bună conviețuire și călătorie liniștită spre Împărăția Cerurilor.”

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, vă rog să ne spuneți un cuvânt de învățătură în legătura cu pericopa evanghelică rostită în Duminica a 11-a după Rusalii.

Îps. Ioan: Binecuvântat să fie Dumnezeu și Maica Domnului care ne chemă în fiecare sfântă zi de sărbătoare în Casa Fiului Său cel iubit, a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, ca să ne astâmpere setea și dorul de Dumnezeu.

Să vedem ce ne-a rămas scris de la Sfântul Apostol și Evanghelist Matei, câteva cuvinte adânci rostite de Mântuitorul nostru Iisus Hristos către apostoli, către ucenici, către cei care-L urmau. Și nouă, astăzi, Hristos ne-ar fi spus aceste cuvinte reținute pe paginile Cărții Sfinte de Sfântul Apostol și Evanghelist Matei și auzite de credincioși, în Duminica a 11-a după Rusalii, la pericopa evanghelică.

Ce a consemnat Sfântul Apostol Matei dintr-un cuvânt rostit de Hristos Domnul? Consemnează un răspuns al Mântuitorului pe care îl dă lui Petru, care-L întreabă: „*Doamne, de câte ori va greși față de mine fratele meu și-i voi ierta lui? Oare până de șapte ori? Zis-a lui Iisus: nu zic ție până de șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte*” (Matei 18, 21-22).

L. C.: În continuare, Înaltpreasfințite, știm că urmează *pilda datornicului nemilostiv*. Vă rog să-mi permiteți să o redau în continuare: „*asemănatu-s-a împărăția cerurilor cu un împărat care a voit să se socotească cu slugile sale. Și începând să se socotească cu ele, i s-a adus un datornic cu zece mii de talanți. Dar neavând el cu ce să plătească, stăpânul său a poruncit să fie vândut el și femeia și copiii și toate câte are, ca să se plătească. Deci, căzându-i în genunchi, sluga aceea i se închina, zicând: Doamne, îngăduiește-mă și-ți voi plăti ție tot. Iar stăpânul slugii aceleia, milostivindu-se de el, i-a dat drumul și i-a iertat și datoria. Dar ieșind, sluga aceea a găsit pe unul dintre cei ce slujeau cu el și care-i datora o sută de dinari. Și punând mâna pe el, îl sugruma, zicând: plătește-mi ce ești dator. Deci, căzând cel ce era slugă ca și el, îl ruga zicând: îngăduiește-mă și îți voi plăti. Iar el nu voia, ci, mergând, l-a aruncat în închisoare până ce va plăti datoria. Iar celelalte slugi, văzând deci cele petrecute, s-au întristat foarte și, venind, au spus stăpânului toate cele întâmplate. Atunci chemându-l stăpânul său îi zise: slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o, fiindcă m-ai rugat. Nu se cădea, oare, ca și tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum și eu am avut milă de tine? Și mâniindu-se stăpânul lui, l-a dat pe mâna chinuitorilor până ce-i va plăti datoria. Tot așa și Tatăl Meu cel ceresc vă va face vouă dacă nu veți ierta – fiecare fratelui său – din inimile noastre*” (Matei 18, 21-35). Vă rog, mai întâi, să ne lămuriți de câte ori trebuie să iertăm, de „*șaptezeci de ori câte șapte*”?

Îps. Ioan: Cât face de „*șaptezeci de ori câte șapte*”? 490. Hristos la această întrebare a făcut cu degetul așa că *șaptezeci ori șapte* nu face 490. Hristos a zis: egal infinit, adică ori de câte ori, de o sută, de două sute, de trei mii de ori, vedeți cum cuvântul lui Dumnezeu transcende aritmetică, transcende matematica pe care noi am învățat-o în copilărie. Așa că, dacă nu ești foarte bun la aritmetica școlară, să înveți mai bine aritmetica lui Hristos!

Privitor la parabolă, ne spune mesajul Mântuitorului să iertăm pe cei ce ne greșesc. *Porunca supremă este să-i iubim și pe vrăjmașii noștri*. Se întâmplă ca pe patul de moarte, unii oameni să le spună celor din familie: cheamă-l pe vecinul de peste drum să-i cer iertare, că i-am greșit. Și familia cheamă, el își cere iertare și pleacă împăcat cu vecinul său; își cheamă rudele, pe fiecare pe rând. Omul, care se vede că e pe plecare din lumea aceasta, de la fiecare își cere iertare și-i și iartă. Așa făceau bătrânii noștri, părinții noștri, plecau din lumea aceasta cerându-și iertare și iertând.

Dar pe cine trebuie să mai iertăm? Cine stăpânește cu privirea întreaga biserică, aflându-se sus de tot, pe cupolă? Hristos. Spuneți nu cumva într-un moment al vieții nu L-ai iertat pe Hristos?

Îi cerem lui Dumnezeu multe în rugăciunile noastre și unele cereri ale noastre nu ni se împlinesc și atunci îl judecăm pe Dumnezeu și nu-L iertăm, pentru că nu ne-a împlinit o anumită dorință a noastră care, în mod cert, nu ne-ar fi dus pe cărarea mântuirii...

O, câte mame nu l-au iertat pe Dumnezeu! Pentru că s-a întâmplat ca Dumnezeu să-i ia copilul din brațele ei și atunci a zis: Doamne, eu nu te iert că mi-ai smuls pruncul din brațe! Ea va vedea doar sus, în Împărăția lui Dumnezeu, că Maica Domnului va ști să-i crească pruncul mai bine decât dacă rămânea lângă ea. Dacă rămânea lângă ea, poate îl ducea la desfătările lumești și Dumnezeu a vrut să-i salveze pruncul, dar ea nu-L iartă pe Dumnezeu. De aceea vă îndemn pe fiecare: împăcați-vă între voi, iertați-vă unii pe alții, dar vă îndemn iertați-L și pe Dumnezeu. Iertați-L pe Dumnezeu și împăcați să fiți și cu El încă din viața aceasta, ca să ne poată primi în Împărăția Cerurilor.

L. C.: Înaltpreasfințite Părinte, vă rugăm să revenim la parabola despre datornicul nemilostiv.

Îps. Ioan: Ce a poruncit împăratul să se facă cu familia celui datornic? Să fie vândută soția lui, copiii lui și tot ceea ce el avea. În contextul cotidianului vieții în care a trăit Hristos, în lumea aceea se aflau multe târguri de sclavi. În acea vreme încă se puteau vinde oameni. Și spune să-i vândă familia, soția și copiii.

Acum, din mila lui Dumnezeu, nu se mai vând oameni. Dar vă întreb unde vă este familia în momentul acesta? Unde vă este familia? Ce-ați făcut cu ea? Nu cumva ați vândut-o? Nu vă vindeți familiile! Nu vă vindeți pruncii! Și nu spun aceasta în sensul de bani, adică *țineți-i aproape de biserică și în biserica lui Hristos*. Omului acela i s-a spus că-i vinde familia și s-a pus în genunchi în fața împăratului să nu i-o vândă.

Tu, iubită soră și mamă, și tată creștin, te-ai pus vreodată în genunchi în fața Mântuitorului Hristos, să-L rogi: Doamne, nu lăsa să-mi pierd familia mea! Rugați-vă cu foc pentru familiile frăților voastre, să nu se piardă din biserica cea vie a lui Hristos!

L. C.: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, desigur că ideea pierderii familiei are o legătură strânsă cu *iertarea* despre care ați vorbit puțin mai înainte. Cred că e foarte important și modul cum trebuie să iertăm.

Îps. Ioan: Cu ce iertăm noi? Apa se măsoară într-un vas, pâinea o măsurăm cu altceva. Iertarea cu ce se măsoară? Care e unitatea de măsură a iertării?

Iertarea se măsoară cu inima. Cum am auzit în ultimul verset din această pericopă evanghelică: „*Tot așa și Tatăl Meu cel ceresc vă va face vouă, dacă nu veți ierta – fiecare fratelui său - **din inimile noastre***” (Matei 18, 35).

Cupa cu care se iartă, cu care ne iertăm unii pe alții este inima. Deci trebuie iertat din inimă iar nu din vârful limbii și al buzelor. *Iertați din inimă!* Doamne, iartă-ne și pe noi, când strigăm din adâncul inimii noastre: Iartă-ne! Iertați și frățiile voastre din adâncul inimii! *Iertarea aduce pace, aduce liniște, aduce îngăduință, aduce bună conviețuire și călătorie liniștită spre Împărăția Cerurilor*.

De câtva timp în țară bate un vânt aspru, bate un vânt care vrea să tulbure sufletele credincioșilor noștri, mai ales acum, în postul Sfintei Marii, când toți alergăm la ocrotirea Maicii Domnului (convorbirea a avut loc înainte de 15 august 2018). De aceea să rostim o rugăciune ca Domnul Dumnezeu și Maica Domnului să potolească furtuna și vântul care încearcă să se abată asupra binecuvântatei noastre țări așternută ca o rochie albă de mireasă pe umerii Carpaților:

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție auzi-ne și ne miluiește pe voi. Încă ne rugăm pentru ca să păzească țara noastră, toate orașele și satele, de ciumă, de foamete, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de venirea altor neamuri asupra noastră și de războiul cel dintre noi, și pentru ca blând, milostiv și lesne iertător să ne fii nouă, bunul și iubitorul de oameni, Dumnezeul nostru. Și să întoarcă toată mânia care se pornește asupra noastră și să ne scape pe noi de toată mustrarea lui care cu dreptate este asupra noastră și să ne miluiască pe noi.

Doamne, picură roua harului tău ceresc peste crestele Carpaților, peste dealurile, câmpiile și râurile țării noastre, peste toate orașele și satele, pace, liniște și mângâiere de Sus, de la Tine, că Tu ești Dumnezeul păcii și al iubirii noastre. Amin.

A consemnat Luminița Cornea

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Redactor șef: Vasile Grigore. **Senior editor:** Florentin Popescu (tel.: 0246.270.633; 0720350555, revistasud@yahoo.com)
Colectiv de redacție: Ștefan Crudu (secretar general de redacție), Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Gabriel Dragnea, Alexandru Cazacu, Ciprian Necșuțu, Gianina Mehedințu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, județul Giurgiu

ISSN 1224-7367
PREȚ 7 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.